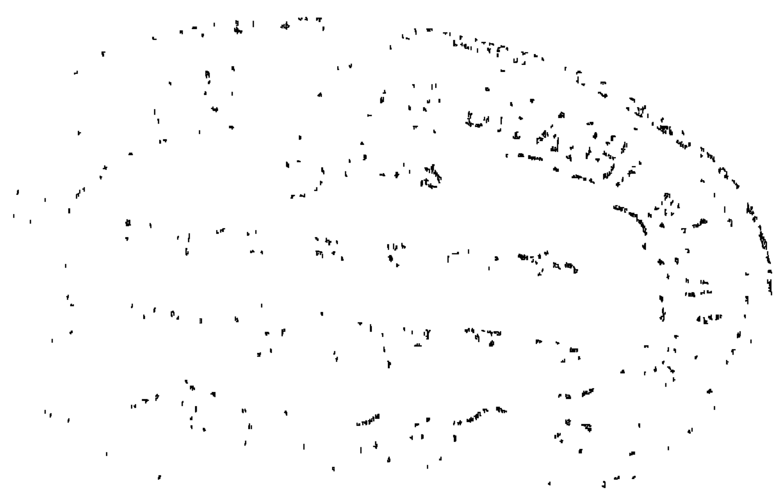
టాకీ టెక్నిక్

చలన చిత్ర నిర్మాణ కళ

వెల 8 అణాలు

1939

మచిలీపట్టణము

ప్రభాత్ ప్రెస్ వారిచే

ముద్రింపబడి

ప్రకటింపబడినది.

1 27/12

విజ్ఞప్తి

"ఈ పుస్తకాన్ని యెందుకు వ్రాయవలసివచ్చింది?" అనే ప్రశ్నకు ందు సమాధానం చెప్తాను. ఈ పుస్తకాన్ని నాలుగు ఆశయాలతో ్రాశాను.

1. చిత్రనిర్మాణ విజ్ఞానాన్ని తెలుగువాడికి అందచేయటానికి. ద్వారా వాణ్ణి బెంగాలీవాడి బానిసత్వంలోనుంచి తొలగించటానికి.

2. చిత్రనిర్మాణ కార్యక్రమంలోవుండే సాధకబాధకాలన్నీ ్రహించి, నటకులు దర్శకులతో తటపటాయింపులేకుండా, చేయీచేయీ ్పి పనిజేసి, తెలుగువాళ్ళ టాకీపరిశ్రమను విజయవంతంజేయాలని.

3. తెలుగు ప్రేక్షకలోకం చిత్రనిర్మాణవిజ్ఞానాన్నిపొంది, చిత్రా ్ చూచి ఆనందించటానికి, విమర్శించటానికి, మంచి అభిరుచి కలిగించు ంటారనీ.

4 పెద్ద చిదంబర రహస్యంగా దీన్ని వుంచి యువకోత్సాహంతో ావిద్య నర్థించుతూ, ప్రతి డైరెక్టరును బ్రితిమిలాడి లేదనిపించుకుంటూ, ుత్సాహపడుతూవున్న తెలుగు యువకుల సంతృప్తికొరకూ.

క ఎల్లావ్రాశాను ? అనేప్రశ్న రెండవది.—

దానికి జవాబు ఆమూలాగ్రం పుస్తకం జాగ్రతగా చదవటమే. పారి ారిభాషికపదాలనుసంస్కృతంలోకిదింపిచంపుకుతినలేదు. వ్యవహారంలోవున్న ింగ్లీషుముక్కల్ని అల్లాగే తెలుగులోవ్రాసి బాగా అర్థమయ్యేటట్లు విమ ్శగా వాటినిగురించి తెలుపుతూవ్రాశాను. అందువలన పుస్తకం అర్థం కాదనే బాధలేదు.

వసిపిల్లబాలాదికీ తెలియాలని వ్యావహారిక భాషలో వ్రాశాను.

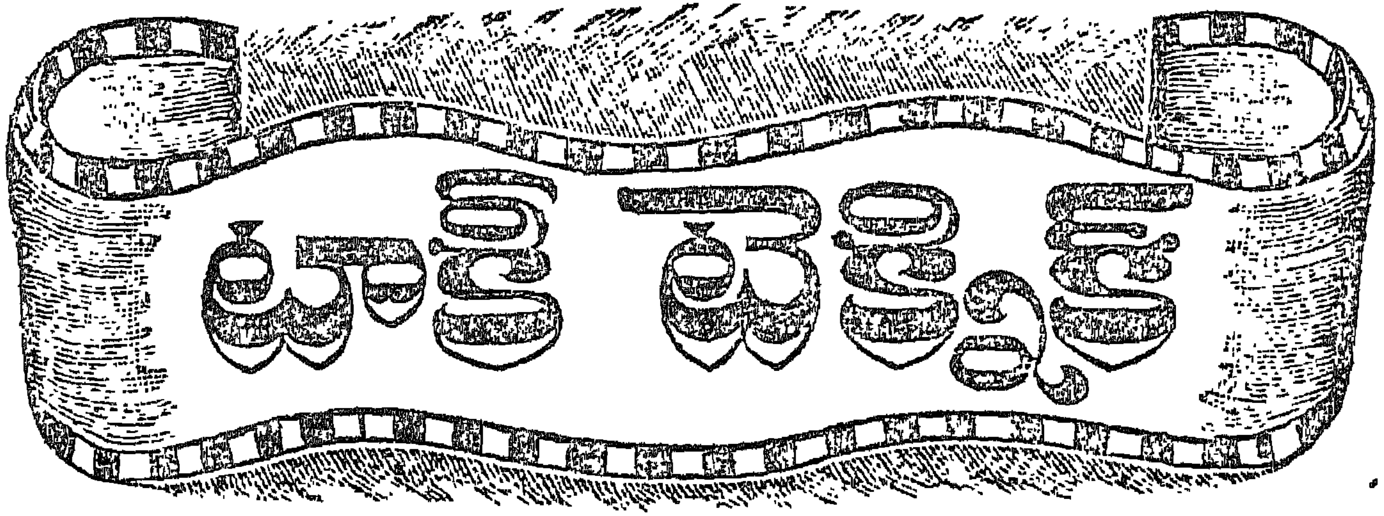
ఈ టెక్నిక్ పుస్తకాన్ని నిర్మాణం చెయ్యటానికి నావడిన ్రమను గ్రహించటానికి చదువరులకే వదిలేస్తున్నాను. పని పూర్తిఅయినది ్ అసలు ఇప్పుడు కష్టమనే అనిపించటంలేదు.

తె. సూరి.

విషయసూచిక

—: మొదటిభాగము :—

[illegible] [illegible]

కథావస్తువు : కథాఘటన

(*Subject : Treatment.*)

కథావస్తువు :

మనం ఒక ఫిలిం తయారు చెయ్యాలనుకుంటాం. ఎల్లాంటి ఫిలిం తయారు చెయ్యాలి ? అని ముందుగా ఆలోచించుకుంటాం.

1. పురాణ చిత్రమా ?
2. చరిత్రాత్మక చిత్రమా ?
3. నేటి పరిస్థితులను తెలిపే ఒక సాంఘిక చిత్రమా ?
4. ప్రపంచంలో ఇటీవల జరిగిన ఒక విషయాన్ని తెలిపే వార్తాచిత్రమా ? (News Reels).
5. ప్రజలలో ఏ విషయాన్నైనా ప్రచారానికి తెచ్చే ప్రచార చిత్రమా ? (Propagandistic Picture.)

ఇంకా ఇవి కాకపోతే మరేది? ఈవిషయాన్ని ముందుగా తేల్చుకోవాలి. అప్పుడుగాని దానికి తగినయేర్పాట్లు చేసుకోలేం. కథావస్తువేదితీసుకున్నా, దానిలో కొంత నూతనత్వం, వ్యక్తిత్వం ఉండకపోతే, ఆచిత్రం నిరుపయోగం. ఇప్పటి మన తెలుగు ప్రొడ్యూసర్లు, అన్నీ ఒకటే రకంగా పురాణచిత్రాల్ని వ్యక్తిత్వం, లేకుండా తయారుచేసినా, డబ్బువస్తోందని బుజాలు ఎగురవేస్తున్నారు, మహా ఘనకార్యం చేసినట్టుగా.

"ఏదో తెలుగులో మాట్లాడే ఫిలిం" అని ప్రజలు చూస్తున్నారు. కాని, వాటినిచూచి ఇవతలికివచ్చి తిట్టుకోని, ప్రేక్షకుడు ఉండడము లేదు. ముందు ముందు ప్రొడ్యూసర్లు గమనించుతారు—ప్రతి ఫిలిముకూ స్వస్థత్వం ఎంత అవసరమో. అప్పుడే ప్రజలకు సుఖం మొత్తుతున్నాయి తెలుగుచిత్రాలు

వస్తువు అయోమయంగా ఉండరాదు. ప్రతివిషయమూ విపులంగా తెలిసేటట్టుగావుండాలి. ప్రజలు అర్థంచేసుకోటం లేదని వాళ్ళని నిందించటంలో అర్థంలేదు. కళ అంటే అయోమయత్వంకాదు. కథ ప్రేక్షకుల మనస్సులమీద మైనంమీద ముద్రిలా బాగా అతుక్కుపోయేటట్టుగావుండాలి.

సరే ఏదైనా ఒక కథాచిత్రాన్ని తయారు చెయ్యాలనుకున్నామనుకోండి. ఏకథ తియ్యాలి అనే ప్రశ్నవస్తుంది. పురాణ ప్రసిద్ధమైన ఏదైనా పురాణగాథ ఎత్తుకోవచ్చు. ప్రజాబాహుళ్యంలో ప్రచారంలోవున్న ఏదైనా సాంఘిక కథను ఎత్తుకోవచ్చు. అలాంటప్పుడు అరచయితదగ్గిర ముందుగా కాపీరైటుపుచ్చుకోవాలి, లేకపోతే చాలాఇబ్బందులువస్తాయి. తరువాత చూద్దాంలే అనుకోడం తప్పు. దానివల్ల ప్రొడ్యూసర్లకు చాలా నష్టంవస్తుంది ఒకొకప్పుడు.

అసలు ఈ రెండు పద్ధతులూ అంత మంచివికావు—మనకు కావలసిన కథను ఫిలిం టెక్నిక్ బాగా తెలిసి, దానిలో వుండే కష్టసుఖాలూ, మంచిచెడ్డలూ తెలిసి కథారచనలో నిపుణుడైన కథకుడిచేత మనం తీయబోయే కథకు అనుగుణ్యంగా వుండేటట్టు కథను వ్రాయించడం శ్రేష్ఠమైన పద్ధతి. లేకపోతే చాలా అవకతవకలు అసందర్భాలూ, వస్తాయి. ఈ విషయాన్ని బొత్తుగా గమనించడంలేదు మన తెలుగు ప్రొడ్యూసర్లు.

కథ వ్రాసేముందు, మనం తీయబోయే ఫిలిం ఎన్నిరీల్సు తీయదలు చుకున్నామో కొంచెం మనసులోపెట్టుకు వ్రాయాలి. ఇలా చేస్తే కథా శిల్పంమీద అది శ్రద్ధగా పనిచేస్తుంది, నిజమే. అయినా షుమారుగా నైనా చూపులోపెట్టుకొని వుండాలి. లేకపోతే ఆర్థికమైన చిక్కులు ఆ చిత్రానికి రావటానికి అవకాశం వుంటుంది.

షూటింగు మొదలుపెట్టేపూర్వమే ఫిలింలో మనం ప్రదర్శించాలి సిన సర్వవిషయాల్నీ గురించీ విచారించుకోవలసివుంటుంది. నీవు తీయ బోయే ఫిలిం యావత్తూ నీమనస్సులో వుండాలి. విపులంగా నీకాగితాల మీద కనుపించాలి. 'ఫ్లోరు'మీదకువెళ్ళి నుంచుని ఏమిచేద్దామూ? అనిఆలో చించటం మొదలుపెట్టామా ఇక ఆ ఫిలిం చూడక్కర లేకుండా పోతుంది.

ఫిలిం చెడిపోవడానికి రెండు ముఖ్యమైన కారణాలు—(1) ముం దుగా సర్వమూ ఆలోచించుకుని వ్రాసుకుని వుండకపోవటము. (2) ఎడీ టింగులో దానికి కావలసినంత కాలమునూ, ఆలోచననూ వినియోగ పర్చక పోవటము.

ఫిలిం ఉత్పత్తికి మూడు మెట్లున్నాయి. [1] సినేరియో (2) షూ టింగు (3) ఎడిటింగు. వీటిలో షూటింగు అంత ప్రధానమైన విషయం కాదంటాను. ఫిలింకు సగం జీవం సినేరియో జాగ్రత్తగా తయారు చేయటంలో వస్తుంది. మిగతా సగంలో రెండువంతులు ఎడిటింగులో వస్తుంది. ఆమిగిలిందికాస్తా షూటింగుమీద ఆధారపడి వుంటుంది. అంటే షూటింగును నిర్లక్ష్యం చేయమనికాదు నేననడం. తక్కినవి రెండూ ఇంతకంటే చాలా ప్రధానమైన విషయాలూ, వీటిని మనవాళ్ళునిర్లక్ష్యంగా

చూస్తున్నారంటాను. ఫీల్డుమీద నటకులు ఎంతో బాగా [illegible] అనుకున్న భాగాలు ఫిలింలో చూస్తే చాలా [illegible] [illegible], ఒకొక్కప్పుడు.

కథావస్తువును ఏరుకునే విషయంలో మీఅభిరుచి[illegible], [illegible] మీదా, ఇంతకన్నా నేను దండయాత్ర చేయదల్చుకో[illegible].

కథారచనలో మంచి కుదింపు (Tempo) వుం[illegible].

కథాఘటన (Treatment) :

సరే కథ ఏదో ఎత్తుకున్నాం. [illegible] కథారచయిత, డైరెక్టరు, సినేరియో వ్రాసేవాడు [illegible] కూర్చుని కథాఘటన (Treatment)ను తయారు[illegible].

ఈ కథాఘటనకు మూడు సంస్కారాలు [illegible]:- (1) [illegible] జనాసంస్కారం [Division into sequences] (2) [illegible] సంస్కారం (Fluidity get-up) (3) [illegible] (Script-conference get-up) — అంటే మొద[illegible] రీలు తయారవుతాయి, రెండోదాంట్లో [illegible] వస్తాయి. మూడోసంస్కారంలో అలంకారాలు [illegible].

పది రీలుల ఫిలిం తీయాలంటే [illegible] మనగ్రంథం షుమారు ఒక 120 పేజీలన్నా అవుతుంది

కథాఘటనంటే ఫిలిం పరిభాష (Film Technic)లో [illegible] సాధారణభాషలో ఫిలిమంతా చూపటమన్నమాట. [illegible] లోగా ఫిలిం పరిభాషనువాడడం,

అంకవిభజనా సంస్కారం (Division into Sequences) :

అంకాలంటే నాటకంలో వుండే అంకాలనుకోకండి. వీటిని మన నాటకాలలో వుండే రంగాలకు సరిపోల్చవచ్చునేమో, కొంచెం యించుమించు. పారిభాషికంగా దీన్ని 'అంకం' అంటున్నాం. ఒక్కొక్క 'షాట్'ను ఒక్కొక్క రంగం అంటాం. 'షాట్' అంటే యేమిటనో తరువాత తెలుసుకుందాం.

ఇవి అధ్యాయాలనుకోకూడదు. ఇలాంటి అంకాలు ఎన్నో సంపుటి చేస్తేనేగాని ఒక అధ్యాయంకాదు. ఒక అధ్యాయాన్ని ఒకరీలుగా ఎంచుకోటం తేలిక పద్ధతి. ఒకొక రీలుకు రెండధ్యాయాలుకూడా వుండవచ్చు.

మన కథావస్తువు యావత్తూ అంకాలలో ద్యోతమానమయ్యేటట్లు చెయ్యాలి మొదట. అంటే అంకాలక్రింద విభజించుకుని కథ వ్రాసుకు రావాలి, సామాన్యభాషలో. సాధారణంగా ఒకఅంకం ప్రారంభమయ్యేటప్పుడు మసక మసకగా కనుపించుతూ క్రమేణా దాని రూపాన్ని పొంది ద్యోతమానం అవుతుంది. ఇలా కనుపించటాన్ని 'ఫేడ్ ఇన్' (Fade-in) అంటారు. ఇలాగే అంకం చివర ద్యోతమానంగావున్న చిత్రం మసకమసకచేసి కనుపించకుండా పోతుంది, దీన్ని 'ఫేడ్ ఔట్' (Fade-out) అంటారు. సాధారణంగా కాథాభాగంలో ఒక పరిచ్ఛేద కాలంలో జరిగిన కథను తెలియపరుస్తుంది ఒక్కొక్క అంకం; అంటే కాల పరిమాణం (Unity of time) దీనికి కొలతబద్ద అనవచ్చు.

ఒక 10 రీళ్ళకథను ఎన్ని అంకాలుగా విభజించవచ్చునో ఇదమిత్థం అని యీవిషయాన్ని నిర్ణయించటానికి వీల్లేదు. కాని యీ సంఖ్య ఎంత తక్కువగా వుంటే అంత మంచిది. షుమారు ఒక నలభై వుండవచ్చు.

అంతకంటే ఎక్కువగా వుంటే కథ కప్పదాట్లుగా వుంటుంది. తక్కువ రీలులు వున్న చిత్రాన్ని తయారుచేస్తే ఎక్కువ అంకాలను చెయ్యవలసి వస్తుంది.

రష్యను ఫిలిములలో కళానేతలు ఒక్కొక్క రీలు ఒక్కొక్క అంకంగా తయారుచేస్తున్నారు. అంటే నాటకం మోస్తరుగా తయారవుతుంది. ఇది చాలా కష్టమైన పని. మనకు వున్న కళానైపుణ్యం చాలదు, అల్లాంటి ప్రయత్నానికి. దీనివల్ల కళాప్రకటనకు చాలా ఆటంకాలు వస్తాయి. ఈ పద్ధతి అంత మంచిది కాదేమో?

ఇల్లాంటి విభజనతో మన కథాఘటన (Treatment)కు ఎముకలు ఏర్పడతాయి.

సారళ్యతా సంస్కారం (Fluidity get-up) :

ఇలా తయారైన ఈ కథాఘటనను ముందు పెట్టుకుని కూర్చుంటారు—కథికుడు, సినేరియో వ్రాసేవారు, డైరెక్టరు. మళ్ళా చదువుతారు, మొదట్నుంచి చివరవరకు. ఇందులో కొన్ని అంకాలు చప్పచప్పగా నిర్జీవంగావుంటాయి. వాటిని వీలుంటే కత్తిరించివేయడమో—అంటే కత్తెరతో కాదు—వీలులేకపోతే మళ్ళా జీవం వచ్చేటట్టు వ్రాయడమో చేస్తారు. ఒక్కొక్కచోట కొన్ని అంకాలు చిన్నచిన్నవి ఏర్పడి, చీకిరి బాకిరిగా వుండి, సారళ్యతను చంపి, కథను అయోమయంగా వుండేటట్టు చేస్తాయి. అల్లాంటివాటిని కొన్నిటిని కత్తిరించివేస్తారు. మరికొన్నిటిని, వీలుంటే ఒకదానితో ఒకటి కలిపి కొంచెం పెద్దఅంకాలుగా తయారుపెట్టి కథకుసారళ్యతను తెస్తారు.

ఇక్కడ చూడవలసింది ఇంకో విషయం వుంది. ఒక అంకానికీ దాని తరువాత అంకానికీ బాగా ఐక్యత కుదరదు. మనం ఒక అంకంలో నుంచి మరో అంకంలోకి దూకకూడదు — నెమ్మదిగా జారాలి. అలా జారామనికూడా తెలియకూడదు. వీలైనంతవరకు మొదటి అంకం రెండవ అంకాన్ని చూసేందుకు ప్రేక్షకుల హృదయాల్ని తయారుచేస్తూవుండాలి. అంటే ఈ అంకంచూస్తే తరువాతఅంకంలో ఈవస్తువు వస్తుందని ప్రేక్షకుడు ఊహించుకోగలిగేటట్టుగా వుండాలి. ఒకొక్కప్పుడు అలాంటిదాన్ని సంఘటించేటందుకు వీలుండకుండా వస్తుంది. ఈ అంకానికిన్నీ వచ్చే అంకానికిన్నీ చాలా వ్యత్యాసముంటుంది. వీటి రెంటికీ మధ్య పెద్ద అగాధం ఏర్పడుతుంది. అలాంటప్పుడు ఆ అగాధంమీద ఒక వంతెన వేయవలసివస్తుంది. దేంతోనో ఒక 'టైటిలుతో' అంటే ఒక టైటిలు వేయవలసి వస్తుంది. దీన్ని 'వంతెన' (Bridging Title] అంటారు.

కాని దీనిమీద ఆధారపడివుండకూడదు. వీలైనంతవరకు అలాంటి 'టైటిల్సు' ఉపయోగించకుండా ప్రయత్నించాలి. అలా అని ఒక టైటిలుతో వెళ్ళిపోయే విషయానికి వేలకొద్ది అడుగుల ఫిలిం పాడుచేయకూడదు. ఈ వేసే టైటిలుకూడా వీలైనంత పొట్టిదిగా వుండాలి.

అలాంటి అగాధాన్ని దాటేటందుకు ఇంకా చాలా సాధనాలున్నాయి. ఈకథ చూడండి 'రామన్న బీదవాడు. అతను భోజనం చేస్తున్నాడు. అతని భార్య అతడు పట్టుకున్న మంచినీళ్ళగ్లాసులో మంచినీళ్ళు పోస్తోంది, ధారగా. ఇక్కడికి ఒక అంకం ఆఖరు. రెండో అంకంలో ఆదేవేళకు 'శర్మ' బోగంది పోస్తుంటే 'బీరు' తాగుతున్నాడు' ఈ రెంటినీ అతకడం ఏలాగ? ఏమీలేదు — మొదటి అంకం చివర గ్లాసునిండుతున్నట్టుగా

గ్నాపక 'క్లోజప్' ఇవ్వాలి. అక్కడికి ఆపి, రెండో అంకంలో అలాగే గ్నాపక క్లోజప్ ఇవ్వాలి నెమ్మదిగా. కెమీరాను వెనక్కు 'ట్రాకింగు' చేసి 'ఇంగ్లీషుటేప్' అని చీటీ అంటించివున్న సీసాలోనుంచి బోగంది బీరు పొయ్యటం, 'శర్మ' బోగందాని రెండో చేతిని బుజానవేసుకుని తాగి విడుచుకొని దాని నడుముకు ఆనుకుని కుర్చీలో జారిగిలబడి వుండటం చూపించాలి.

సమాలోచనా సంస్కారం [Script conference get-up) :

ఈ రెండో సంస్కారం జరిగేటప్పటికి కథాఘటనకు కొంత రక్త మాంసాలూ, అవయవాలు ఏర్పడతాయి. ఇక దీనికి కావలసిన అలంకారాలుచెయ్యాలి, మూడో సంస్కారంలో.

ఇప్పుడు డైరెక్టరు కెమీరావనివాణ్ణి, రికార్డిస్టును, ప్రొడ్యూసరును, వీలుగావుంటే నాయకీ నాయక పాత్రధారుల్ని చేర్చి, దాన్ని వాళ్ళకు అంతా మొదటినుంచి చివరవరకు చదివి వినిపించాలి. వాళ్లువాళ్లు చెప్పిన విమర్శనలన్నీ వ్రాసుకోవాలి.

ఆ విమర్శనలనూ, కథాఘటననూ దగ్గరపెట్టుకొని, ఆ విమర్శనల మంచిచెడ్డల ఆలోచించుకోవాలి. డైరెక్టరు అందులో అవసరమైన పదార్థమేదైనా వుంటే ప్రక్క మార్జినులో షరా. అని వ్రాసుకోవాలి. దీన్ని మళ్ళా కాపీచేయవలసిన పనిలేదు. ఇక కథారచయిత పని తీరిపోయింది. ఆతనితో పనిలేదు. ఇలా తయారైన కథాఘటనను డైరెక్టరు, సినేరియో వ్రాసే ఆయనకు ఇస్తాడు, సినేరియో తయారు పెట్టేటందుకు. అంటే ఫిలిం పరిభాషలో దీన్ని రంగాలు 'షాట్' లుగా విభజించి వ్రాసేటందుకు.

సినేరియో

అల్లా తయారుచేసుకున్న కథాసంఘటనను దగ్గరబెట్టుకుని దాన్ని బట్టి సినేరియో తయారుపెట్టుకోవాలి. కథాసంఘటనలో అంకవిభజన (Division into Sequences) జరుగుతుంది. సినేరియోలో రంగవిభజన (Division of each Sequence into various Shots) జరుగుతుంది. ఈ అంకాలూ, రంగాలూ, నాటకాల్లోవుండే రంగాలమాదిగనుకోకండి. నాటికీ వీటికీ చాలా వ్యత్యాసం వుంది. పారిభాషిక పదాలకోసం వాటిని తీసుకున్నాం. దీంట్లో అంకం ఇంచుమించు నాటకాలలో రంగానికి సరి సమానంగా వుంటుంది. అల్లాంటి అంకాన్ని చిన్నచిన్న రంగాలు (Shots) గా ఖద్దలు కొట్టివేస్తాం.

సినేరియో తయారుచేయటానికి కళావిజ్ఞానం చాలా అవసరం. సినేరియో రచయితకు కేవలం 'టెక్నిక్' నాలుగుముక్కలు తెలిస్తే చాలదు. కళావిజ్ఞానం అతనిలో అదివరకే అమరివుండాలి. సినేరియో వ్రాయసకానికి టెక్నిక్ విషయం మనం నేర్పవచ్చునుగాని, శిల్పిగా ఒకత్తణ్ణి తయారుచేయడం మనవశంగాదు. జన్మతః అది అతనిలో కలగాలి. కవి, నాటకరచయిత, చిత్రకారుడు, వీళ్ళకువలెనే అతడు పుట్టవలసినవాడేగాని తయారుపెట్టితే తయారయేవాడుకాడు. అలా పుట్టినా ఫిలిం టెక్నిక్ పూర్తిగా అర్థంచేసుకోలేకపోయాడా అతడేమీ చేయలేడు.

కనుక ఈ క్రింద పొందుపరుస్తున్న పంక్తులూ, చెప్పిన సూత్రాల టెక్నికల్ వ్యవహారం అనుకోవాలి. కొన్ని సూత్రాలతో కళానిర్మాణాన్ని బంధించటం అసహ్యమైనపని గనుక దానిని గురించి చెప్పటానికి పూనుకోం లేదు.

వెనుకటి ప్రకరణంలో 'కథాసంఘటన' అంటే ఏమి నిర్వచనం చెప్పాం? ఫిలిం పరిభాషలో కాకుండా సామాన్యభాషలో అంశ విభజనను చేసి, ఫిలింలో చూపే యావత్తువిషయాన్ని చెప్పడం అన్నాం.

మరి సినేరియో అంటే నిర్వచనం ఏమిటి? సినేరియో అంటే పై చెప్పిన అంశాల (Sequences] ను రంగాలు (Shots) గా విభజించి ఫిలిం పరిభాషలో కథను చెప్పటం.

రంగం (Shot) :

అంటే ఏమిటి? రంగం అంటే—ఒక దృశ్యాన్ని షూటింగ్ చేస్తామనుకుంటాం. కెమేరా కదపకుండా ఎంతవరకు 'షూట్' చేస్తామో ఆభాగాన్ని ఒక 'షాట్' లేక రంగం అంటారు. కెమేరాను కదిపితే చాలు రెండో రంగం ప్రారంభమైనదన్నమాట. దృశ్యాన్నుంచి కెమేరాను దూరానికి జరిపినా, దగ్గరకు జరిపినా, లేదా మరోమూలనుంచి దృశ్యాన్ని షూట్ చేసినా రంగం మారిందన్నమాటే.

ఒక రీలులో (1000 అడుగులు) ఎన్ని రంగాలు వుండాలి? ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పటానికి వీలులేదు. అది ఆ కథావస్తువును బట్టి కథను నడిపే విధానాన్ని బట్టి వుంటుంది. కాని ఒక ఉజ్జాయింపు లెక్క యిస్తాను. షుమారు ఒక 100 రంగాలు వుండవచ్చును. ఇవి మాత

చాలాజాస్త్రీసంఖ్యగా కనుపించుతాయేమో? రీలుకు 700 లేక 800 రం గాలువున్న ఫిలిములుకూడా కనుపించుతాయి.

సినేరియో తయారు చేసేటందుకు ఈ పారిభాషిక పదాలను ముఖ్యంగా తెలుసుకోవాలి. కనుక వాటిని ముందుగా క్రింద పొందు పరచి, వాటి అర్థం తెలుసుకుందాం.

సెట్టింగు (Setting):

ఇది స్టూడియోలోపల షూటుచేసే అంకంలో, దృశ్యానికి వెనుక చేసే ఏర్పాటు. ఒక గదిలో ఇద్దరు మాట్లాడుతున్నా రనుకోండి. వాళ్ళ వెనుక గోడలూ, ఆ గదిలోవుండే సామానువగైరా అన్నమాట.

లొకేషన్ (Location) :

ఈ పదాన్ని స్టూడియో బయటతీసే అంకాలలో చూపే దృశ్యాలంకారులకు ఉపయోగించుతారు. ఒక ఇద్దర్ని ఒక అరణ్యంలో చూపితే వాళ్ళవెనుక చూపించే చెట్టూ చేమా ఉన్నమాట.

1. పెద్దక్లోజప్ (Big Close-up) (పె. క్లో.) :

ఈ క్లోజప్ చాలాపెద్దది. మనిషిముఖానికి క్లోజప్ఇచ్చామనుకోండి. పైన శిరాగ్రందగ్గిర కత్తిరించుతాం, క్రిందవైక్కూను సరిగా గడ్డంక్రింద కత్తిరించివేస్తాం. ఈ మధ్యనున్నభాగాన్ని చూపించుతాం తెరమీద. అంటే తెర అంతాకూడా ఈముఖం ఒక్కటే పెద్దదిగా కనుపించుతుంది. దీన్ని పెద్ద క్లోజప్ (పె. క్లో.) అంటారు.

2. క్లోజప్ (Clos-up) (క్లో.) :

ఇందులో మనిషిని చూపించితే—భుజాలపైనుంచి నెత్తిమీద 4, అంగుళములవరకూ చూపించుతారు. వస్తుసముదాయానికివాడితే ఆవస్తువును మనం బాగా విమర్శగా చూడగలిగేటంత దగ్గరకుతెచ్చి విపులంగా చూపాలన్నమాట. దీన్ని క్లోజ్ షాట్ అంటంకూడావాడుక.

3. చిన్నక్లోజప్ (Medium Close - up) (చి. క్లో.) :

దీంట్లో మనిషి నడుందగ్గరనుంచి శిరస్సుమీద 5, 6 అంగుళాల వరకూ చూపుతారు. రెండుపాత్రలకుకలిపి క్లోజప్ తీస్తే దీన్నేవాడుతారు.

4. క్లోజ్ మీడియమ్ షాటు(Close-Medium Shot)(క్లో.మీ.షా)

దీంట్లో చులాగ్గా 3గ్గురు మనుష్యులను చూపించవచ్చు— క్రింది పక్కను తొడలమీదుగా కత్తిరించి ఇద్దరు మనుష్యులను చాలాసేపు మాట్లాడించవలసివస్తే ఇది చాలా అనువుగా వుంటుంది,

5. మీడియమ్ షాట్ (Medium Shot) (మీ. షా.)

దీన్ని మిడ్ షాట్ అనటంకూడాకద్దు. చిత్రం అడుగుభాగంలో మోకాళ్ళవరకూ కత్తిరించివేస్తే దీంట్లో చులాగ్గా నలుగురు నటకుల్ని చూపించవచ్చు. మూడుపాత్రలు సంభాషించుకునే రంగానికి ఇది అనువుగా వుంటుంది.

6. మీడియమ్ లాంగ్ షాట్ (Medium Long Shot) : (మీ. లా. షా.)

దీంట్లో పాత్రను సంపూర్ణంగా చూపించాలి—నఖాగ్రంనుంచి కేశాగ్రంవరకూ. వ్యక్తికిముందు ఒక అడుగూ. నెత్తిమీద ఒక

అడుగూకూడా దీంట్లో వుంచాలి. దీంట్లో షుమారు 8 మందిని చూపించ వచ్చు.

7. లాంగ్ షాట్ (Long Shot) (లా. షా.)

దీంట్లో చాలామంది మనుష్యుల్ని లేదా ఒక గుంపును ద్యోతమానంగా చూపించవచ్చు.

8. దూరపుషాటు (Distance Shot) (దూ. షా.) :

దూరంగా సైన్యాలూ, సైన్యాలూ కలబడి యుద్ధాలు చేయటం అల్లాంటివి ఇందులో చూపించుతారు. దూరంగా ఒక కొండమీద వున్న చిన్న గుడిసె చూపించాలంటే దీన్ని ఉపయోగించుతారు. దృశ్యాన్ని చాలా దూరంనుంచి షూటు చెయ్యటమన్న మాట.

[కెమేరాకున్నూ దృశ్యానికిన్నీ వున్న దూరం మన యిష్టంవచ్చినట్లుగా మార్చుకోటానికి అవకాశం వుందిగదా! అందుచేత ఈ పైన చెప్పిన 8 రకాల షాట్లే కాక ఇంకా చాలా రకాలు ఏర్పడటానికి అవకాశంవుంది. కాని కట్టుబాటులో తయారుపెట్టేటందుకు ఈ 8 రకములను లక్ష్యాలుగా ఒప్పుకున్నారు. సినేరియో వ్రాసేటప్పుడు ఈ షాట్లనే చూపులో వుంచుకుని ఆ పారిభాషిక పదాలనే వాడుతూ వ్రాయాలి. లేకపోతే ఒకళ్ళగొడవ ఒకళ్ళకు తెలియకుండా పోతుంది. అవసరపడితే షూట్ చేసేటప్పుడు కెమేరాను కొంచెం వెనక్కుగాని ముందుకుగాని జరుపుకోవచ్చును. కాని అలా చేస్తే ఒకొక్కప్పుడు చాలా అవక తవకలు వస్తాయి, జాగ్రత్తగా చేయలేకపోతే. అందుకని అల్లాంటివనికి పూనుకోకుండా వుండటమే మంచిది]

ఫేడ్ ఇన్ (Fade - in) :

అయోమయంగావున్న దశలోనుంచి దృశ్యం, క్రమంగా దాని నిజస్వరూపాన్ని పొంది ద్యోతమానం కావటం—ఇది కెమెరాలో వున్న 'డయఫ్రం' ను నెమ్మదిగా తెరవటంవల్ల కలుగుతుంది. ఈ ఫేడ్ ఇన్ షుమారు మూడడుగుల ఫిలింలో తయారుపెట్టుకోవాలి. (అంటే 48 బొమ్మలలో నన్నమాట) (డయఫ్రం అంటే ఏమిటి ? ఫొటోగ్రఫీ అనే ప్రకరణంలో చూడండి) ఈ డయఫ్రం దృశ్యం దగ్గరనుంచి లెన్సు ద్వారా కెమెరాలోవున్న ఫిలిం మీదికి చేరుకునే కాంతి (Light) ని మధ్య అరికట్టి కొద్దికొద్దిగా ప్రసరించుతుంది.

ఫేడ్ ఔట్ (Fade-out) అదృశ్యమగుట:

ద్యోతమానంగావున్న దృశ్యం క్రమేణా కాంతిహీనమై, అయోమయమై, అదృశ్యమైపోవటం—డయఫ్రంను నెమ్మదిగా మూయటంతో ఈ 'ఫేడ్-ఔట్' ఏర్పడుతుంది.

ఒక దృశ్యాన్ని ఫేడ్ - ఔట్ చేసి, తర్వాత ఇంకో దృశ్యాన్ని ఫేడ్ - ఇన్ చేస్తే మధ్యకథలో కొంతకాలవిలంబనాన్ని తెలియపరుస్తుంది.

మిక్సు (Mix) :

ఇందులో దృశ్యం సాంతంకనపడకుండా(ఫేడ్—ఔట్)కాకుండా నెమ్మదిగా రెండో దృశ్యంగా మారుతుంది. అంటే ఈ రెండు దృశ్యాలూ ఆసంధిలో కలిసి కనుపించుతాయి.

దీన్ని తయారుచేయటం ఎలా? ముందు మొదటి రంగాన్ని 'ఫేడ్ ఔట్' చేస్తాం, కెమెరాపిడి (Handle) ని వృచ్చుకొని నెమ్మదిగా ముందుకుతిప్పుతూ. పూర్తిగా'ఫేడ్ ఔట్'అయేందుకు ఎన్ని చుట్లుతిప్పామో

లెక్క పెట్టుకోవాలి [షుమారు 6 చుట్లు తిప్పాలిసివస్తుంది — అంటే 5 అడుగులన్నమాట—48 బొమ్మలు] తరువాత కెమేరా లెన్సును మూసివేస్తాం. కెమేరా పిడసిప్పుచ్చుకొని అన్నిచుట్లూ వెనక్కు తిప్పేసి వెయ్యాలి. అప్పుడు ఈ రెండు దృశ్యాలూ దానిమీద కలిసి కనుపించు తాయి.

సూపర్ ఇమ్‌పోజు (Super-impose) (సూ. ఇ.)

ఇంచుమించు 'మిక్సు'కూ దీనికి ఆటే భేదంలేదు. ఉన్న భేదం అత్యల్పం. మిక్సులో రెండు దృశ్యాలనూ కలిపి 3, 4, అడుగుల ఫిలిం మాత్రమే చూపించుతాం. అదీ ఒక దృశ్యాన్నుంచి రెండో దృశ్యానికి మారేసంధిలో. సూపర్ ఇంపోజులో ఈద్వంద్వాన్ని మన యిష్టం వచ్చినంతసేపు, మనకు కావలసినంతసేపు చూపించుకుంటాం. తరువాత అందులో మనకు కావలసినదాన్ని మట్టుకు ఉంచేసి రెండోదాన్ని ఫేడ్ ఔట్ చేస్తాం. లేదా ఆరెండు దృశ్యాలనూ అలా చూపుతూనే అక్క డికి ఆపేసి తరువాత దృశ్యాన్ని ఎత్తుకుంటాం.

సూపర్ ఇంపోజ్ షూటింగులో చెయ్యటం మరిచిపోయినా ప్రింటింగు చేసేటప్పుడు చెయ్యవచ్చు. రెండు దృశ్యాలనూ ఒక దాని పైన ఇంకొకటి ప్రింటింగుచేస్తారు.

ఐరిస్ (Iris) :

ఈ సాధనాన్ని కెమేరాముందు తగిలించుతారు. దీన్లో ముందు ఒక సన్నని రంధ్రంగుండా దృశ్యం కనుపించుతుంది. క్రమేణా

ఈ రంధ్రం పెద్దదిపెద్దదిగా విచ్చుకుని క్రమేణా దృశ్యమంతా కనుపించు తుంది (దీన్ని ఎక్కువగా ఉపయోగించకూడదు.) ఈ ఐరిస్‌ను కొంత వరకువిప్పి మధ్య ఆపి, ఆ ఏర్పడిన గుండ్రని సున్నాలో దృశ్యాన్ని చూపిం చితే దాన్ని స్పాటు ఐరిస్ [Spot Iris)అంటారు. సారంగధరఫిలింలో సారంగధరుణ్ణి చేతులూ కాళ్ళూ నరకబోయేముందు అతణ్ణి ఈ స్పాట్ ఐరిస్‌లో చూపించారు.

మాస్కు (Mask) :

ఇదీ ఇంచుమించు ఐరిస్ మోస్తరే కాని కొంచెం భేదంవుంది. ఐరిస్ సాధనానికి బదులుగా ఒక చట్రాన్ని (Frame)తయారు చేసుకొని దాన్ని కెమేరాముందు అమర్చుకుంటాం. ఈ చట్రంకూడా ఫిలింలో షూటుచేస్తాం. ఇది నెమ్మదిగా విచ్చుకుని వెనుకనున్న దృశ్యాన్ని కను పించేటట్టుచేస్తుంది. ఈ మాస్కులు ఒకొక్కప్పుడు ఫిలింకు చాలా అవసరం. కాని వాటి స్థానాలు గుర్తించకుండా మన తెలుగువాళ్ళు వాటిని ఎక్కడబడితే అక్కడ పిచ్చగా ఉపయోగించివేస్తున్నారు. దీని వల్ల కథ కప్పదాట్లుగా తయారవుతోంది. ఈ విషయాన్ని ఇదివరకు కొన్ని పత్రికలలో మందలించేవున్నాను. ఈ చట్రాలను అనేకరకాలుగా తయారు చేయవచ్చును.

ఈ మాస్కులనుకూడా మనవాళ్ళు ఐరిస్‌లనే పేరుతోనే వాడుతున్నారు. వాడినా తప్పులేదు. టెక్నికల్‌గా రెంటి నమూనా ఒకటే గనుక. దీన్ని మాస్కు ఐరిస్ అంటే తగాదా తీరిపోతుంది.

పెనోరమా (Panorama) :

కెమెరాను దాని స్థానాన్నుంచి కదపకుండా కుడినుంచి ఎడమకు గాని, ఎడమనుంచి కుడికిగాని తిప్పి షూట్ చేస్తే దాన్ని పెనోరమా షాట్ అంటారు.

ట్రాకింగ్ (Tracking) :

కెమెరాను కెమెరాబండి (Truck) మీదవుంచి దృశ్యంనుంచి దూరంగా తీసుకు వెడుతూగాని, దృశ్యానికి దగ్గరకు తెస్తూగాని, దృశ్యం వెంబడే నడిపిస్తూగాని షూట్ చేస్తే దాన్ని ట్రాకింగ్ షాట్ అంటారు.

టిల్టింగ్ (Tilting) :

ఇంగ్లీషులో టిల్టింగ్ అంటే తల్లకిందు చేయటం అన్నమాట. కెమెరాను కదపకుండావుంచి దాన్ని పైనుంచి క్రిందికిగాని, క్రింది నుంచి పైకిగాని వంచుతూతీసే షాటును 'టిల్టింగ్ షాటు' అంటారు. ఈ పారిభాషికపదాలు అర్థంచేసుకున్నాం గనుక ఇక మనం ఒక నమూనా సినేరియోను తయారుచేద్దాం.

[అనుబంధం 1 : నమూనాసినేరియో]

౫౦

౩౦

నటకుల స్వీకరణ

ఇప్పటికే కథను ఏరుకున్నాం. దాన్నిబట్టి సామాన్య భాషలో కథాసంఘటనను తయారు చేసుకున్నాం. దీన్ని ఆధారంగా తీసుకొని ఫిలిమ్ పరిభాషలో "సినేరియో"ను తయారు పెట్టాం. ఇక ఈ సినేరియోలో చిత్రించుకున్న పాత్రలకు అనుగుణ్యంగా ఉండే నటీనటుల్ని ఏరుకుంటాం.

ఈ నటకుల్ని స్వీకరించేటప్పుడు ఫిలిం పరీక్షణలన్నీ చేసుకోవాలి. వాళ్ళ నాట్యజ్ఞానమే కాకుండా, ఫొటోలో వాళ్ళకు యేర్పడే సౌందర్యమే కాకుండా ఇంకా చాలా విషయాల్ని మనస్సులోవుంచుకోవాలి. ఫిలిం దర్శనీయంగా ఉండాలంటే వివిధాకర్షణలుగల వివిధనటకులను ఏరుకోవాలి. ఆకర్షణ అంటే కేవలం తెలివితేటలతో మాత్రం కనబడే ముఖాలనుకోండి—ఆ పాత్రకు సరిపోయిన ముఖ లక్షణాలు కలిగివుండాలి. ఇక అందానికంటారా? మరీ "పుంసాయ మోహనరూపాయ" అనే లాంటి నటకుల్ని తేవటం మన వశంగాదు. వీలైనంతవరకు చూచుకోవాలి.

ఫోటోపరీక్షణ (Photo Test) :

మి. లా. షా. లో ఒక షాటుతీసిచూడు. ఇందులో నటకుడి కం స్వాభావికంగా అతను నిలుచున్నపుడు, నడిచేటప్పుడు, ఎలావుం

టుందో తేలుతుంది. కరచరణాద్యవయవాల్ని ఏ అవస్థలో ఉంచుకుంటాడో తెలుస్తుంది. ఇక్కడ భాషకొంచెం అయోమయంగా ఉండవచ్చు. విపులీకరించడానికి ఒక ఉదాహరణ చూపుస్తాను. కొంతమంది వాళ్ళ శరీరాన్ని వాళ్ళు ఏదో జరువు మోసినట్టుగా మోస్తూవుంటారు. ఇది చాలా అస్వాభావికంగా కనబడుతుంది. అసహ్యంగాకూడా ఉంటుంది. ఇల్లాంటివాళ్ళని ఎప్పుడూ తీసుకోకు — అవసరమైతే హాస్యచిత్రాలలో తప్ప

కొంతమంది ఉత్తప్పుడు బాగానే ఉన్నా, నడిచేటప్పుడు కొన్ని అవలక్షణాలు కన్పించుతాయి. ఈఅవలక్షణాలు ప్రకృతిసిద్ధంగా ఉంటాయి వాళ్ళల్లో. వాటికి మనమేమీ చేయలేం. అలాంటివాళ్ళు మనకులాభంలేదు నగ్గయ్యగారు నడుస్తుంటే వెనకనుంచి తీసిన షాటును మీరు గమనించారా? చాలా అందంగా వుంటుంది. వీరికి తెలుగు ఫిలిం పరిశ్రమలో ఇల్లాంటి అగ్రస్థానం ఇచ్చిన విషయం ఇది ఒకటి. ఆ నడకలో కొంత సౌందర్యంవుంది.

క్లోజప్ పరీక్షణ :

తరువాత 7, 8 రకాల క్లోజపులు తీసి చూచుకోవాలి — కావలిస్తే కాంతి ప్రసరణం (Lighting) మేకప్ (Make-up] అదీ మార్చుకుంటూ. 4,5 భావములలో అతని ముఖప్రదర్శనం ఎలావుంటుందో తీసి చూచుకోవచ్చు.

నటనా కౌశల పరీక్షణ :

ఇందులో నటినిగాని నటకుణ్ణిగాని ఒక రంగంలో కొంత భాగం అభినయించమని దాన్ని ఫిలింలో షూటుచేసి చూసుకుంటారు. ఇం

ఫిలింలో నటకుల సత్తా పూర్తిగా బయల్పడుతుంది. కాని ఇది చాలా ఖర్చు వ్యవహారం కూడా—కనుక ఈ పరీక్షను సాధనంగా అంగీకరించటం అంత మంచిపనికాదు

దీనికి బదులు ఒక పనిచేయవచ్చు. అలాంటి నటీ నటుల్ని ఒక రంగం ఇచ్చి అది రిహార్సలు వేయించి చూచుకుంటే చాలు తేలిపోతుంది. కాస్త ఫిలిం తీసి చూచుకుంటానికి పూనుకుంటే నిజంగా తాడుతెగే వ్యవహారమే.

కథకు కావలసిన పాత్రలను ఏరామనుకోండి నటకుల్ని చూపించగానే అతడు కథానాయకుడు, ఈమె నాయిక, ఇతడు విదూషకుడు ఇతడు 'విలన్' (Villain) అని మనం తెలుసుకునేటట్టుగా వుండాలి. కథాఘటన యావత్తూ చాలావరకు వీళ్ళని చూట్టంతోటే ద్యోతమానమవుతుంది.

ఒకే రకంగా పోలికలున్న ఇద్దరునటకులను గాని, నటీవరాండ్రను గాని, ఫిలింలో ప్రదర్శించకూడదు. లాంగ్ షాటులో షూటుచేస్తే ఎవరెవరో తెలియకుండాపోతుంది.

చిన్న పాత్రలను ఏరుకునేటప్పుడు డైరెక్టర్లు చాలా అశ్రద్ధ చేస్తారు. ఇది చాలా తెలివితక్కువపని వీళ్ళుపాడుచెయ్యడం ప్రారంభిస్తే చేసిన పనంతా వృథా అవుతుంది. జాగ్రత్తగా ఆ పాత్రకు సరిపోయిన వాళ్లనే ఏరుకోవాలి.

నటీనటుల్ని ఏరుకునేటప్పుడు చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి. కొంతమంది ఊరికే చూడ్డానికి చాలా అందంగా వుంటారు. ఫోటో తీస్తే చాలా అసహ్యంగా కనుపించుతారు. కొంత మంది చూడ్డానికి

అసహ్యంగా కనుపించుతారు. ఫొటోలో చాలా అద్భుతంగా వుంటారు. ముఖంలో అందమైన జీవరేఖలు లేకపోతే వాళ్ళ ముఖం ఫొటోలో ఏమీ బాగుండదు. దీన్నే 'కట్' (Cut) వుండాలి అంటారు. పైన చెప్పిన వ్యత్యాసానికి కారణం ఈ జీవరేఖలు ఉండటం, ఉండకపోవడం.

రంగు మన్ని మోసం చేస్తుంది. ఒక నటి ఎర్రగా వుంటుందనుకోండి మనం ఇట్టే దగా పడిపోతాం. తీరా షూట్ చేసి చూసుకుంటే ఆ ముఖంలో జీవకళలే వుండవు. నల్లగావున్నా ఫొటోలో చాలా అందంగా వుంటారు. రాంప్యారీని మీరెప్పుడైనా చూచారా? చాలా నల్లగావుండే మనుష్యులలో ఆమె ఒకర్తె. అయితేనేం ఆముఖంలోవున్న జీవకళలు వేరు.

విగ్రహాలు :

'అందమైనవాళ్ళు' అనే ముక్కకు మన తెలుగు డైరెక్టర్లు క్రొత్త నిర్వచనం చేసుకుంటున్నారు. పెద్ద లావుపాటివాళ్ళను లాక్కొస్తున్నారు. సౌందర్యం చకములా వుండే వాళ్ళల్లోనే వుంటుందని వీళ్ళ అభిప్రాయం. లేకపోతే 'సంగీతమా అనసూయలో' ధృవుడు తల్లి వేసిన ఆ వ్యక్తికి ఆ పాత్ర నటించటానికి ఏమీ ఇతరహక్కులు కనుపించటంలేదు—లావుగా వుండటం గొంతు 'తులాభారంలో'—రుక్మిణి, 'దశావతారాలలో'—హిరణ్యాక్ష ప్నీ. దీక్ష్యవులు ఇత్యాదులు. ఇంకా చాలామంది వున్నారు. వీరంతా 'మా కు టికెట్టుమీద ఫిలింభూమిమీదికి చొచ్చుకొనివచ్చినవారే.

గళధ్వని : నన్న

పు. ఇద్దాత్రములు సాధారణంగా గాళగాత్రములుగా వుంటాయి. గాళగాత్రా ఎవరు ముఖ్యచిహ్నాలు ఏమిటి? శృతితక్కువగా వుంటుంది. కాని

బిగ్గరగా వినుపించుతుంది. గంభీరంగా వుంటుంది. ఈ గొంతుకలు రికార్డింగుకు చాలా బాగుంటాయి (ఉ: సైగల్, సన్యాల్). పురుషులకు కొంతమందికి, సాధారణంగా స్త్రీలందరికి పంచమస్థాయి గాత్రాలుంటాయి. ఈగొంతుకువుండే ప్రత్యేకత—సన్న గాతంబురా తీగెలా వుండటం, చాలా పెద్ద శృతిలో వుండటం. ఈ గొంతులూ రికార్డింగుకు బాగానే వుంటాయి. పంచమస్థాయి గాత్రాలైనా, గౌళ గాత్రాలైనా మెత్తగా సుఖంగా వినుపించాలి. కొంతమందికి పెద్దశృతిలో పాడేవాళ్ళకి చాలా పెంకెగొంతులు వుంటాయి. వీళ్ళు పాడేటప్పుడు చాలా ప్రయత్నంచేసి పాడతారు. ఆధ్వని బొడ్డుదగ్గరనుంచి పిగుల్చుకు వస్తూవుంటుంది. ముఖం కందగడ్డయిపోతుంది. కంఠంలోవుండే సర్వనాళాలూ పైకి వెళ్ళుకువస్తాయి. వాళ్ళముఖం చూడలేం. ఇక ఆ కంఠస్వరం కంచుగీసినట్టుగావుంటుంది. ఆధ్వని రికార్డుచేస్తే ఏమ్రా బాగుండదు, శృతి కఠినంగా వుంటుంది. ఇల్లాంటి గొంతులు పనికి... న్న...

కొన్ని గొంతులలో జీరవుంటుంది. సహజం... గొంతుక కాక దాని ప్రక్కనే అర్గనులా ఇంకోధ్వని ... వుంటుంది. ఈధ్వని రికార్డింగులో ఆర్ధాన్నంగా తయారవుతుంచటాచాలా అల్లాంటి గొంతులు పనికిరావు. ...తప్ప. కం పా...

కొందరికి జమిలి పీకెలుంటాయి. అం...రణ్యకశిపు నరి...ంతులాగనే రెండు ధ్వనులుంటాయి. ఈ గొంతులూ లాభ... లావు ... కొందరిలో ఇంకా నాలుగైదు గొంతుకలుగాకూడా వినుపి... స్తగా ... అల్లాంటి వాళ్ళసంగతి ఇక చెప్పనే అక్కరలేదు. ...ంటారు.

కీచుగొంతుకలు ససేమీవల్లగాదు. ...పషులగా ...ంది చ... ్రానికి మ...

ఎంత మంచిగొంతైనా రికార్డింగులో అందంగా ఉండాలంటే దానికి ఒక్క సుగుణం వుండాలి. దీన్ని ఇంగ్లీషులో 'మెటలిక్ సౌండ్' (Metalic Sound) అంటారు కీ॥శే॥కపిలవాయి రామనాథశాస్త్రిగారి గొంతు దీనికి మంచి నిదర్శనం. ఇల్లాంటి 'మెటలిక్ సౌండు' లేకపోతే ప్రేక్షకుల హృదయాలను ఆగొంతు ఏమీ వశపరచుకోలేదు. కొంత మంది చాలా బాగా పాడతారు. మంచి కళాజ్ఞానం వుంటుంది. కాని రక్తిగావుండదు. చప్పగావుంటుంది. దానికి కారణం ఈ 'మెటలిక్ సౌండు' లేకపోవటమే.

కొన్ని అపశ్రుతి గొంతులుంటాయి. విశ్రుతిలోనూ కలవవు. అదీ చూచుకోవాలి.

ఈ గొంతుకల మంచీ చెడ్డా చూసుకోటం సంగీతంపాడేపాత్రలకే కాదు. వచనంవున్న పాత్రలకు సహితం చూసుకోవాలి—రికార్డు చేస్తాంగనుక. నా అనుభవంలో 'మంచి సారళ్యమైన గొంతున్నవాళ్ళే వచనాన్ని చక్కగా చెప్పగలుగుతారు' అని గ్రహించాను.

సంగీతంపాడే పాత్రలకు మంచి సంగీత కళాజ్ఞానం వున్నవాళ్ళనే ఏరుకోవాలి. మంచి గొంతు ఒకటి వుండిగదా అనుకుంటే లాభంలేదు. 'మైక్ గొంతుయొక్క గాంభీర్యతకంటే కళనే ఎక్కువగా రికార్డు చేస్తుంది. దీన్ని మేమెలా కనుక్కున్నామో చెబుతాను.

మా కుమార్తెళ్లు ఇద్దరున్నారు. అందులో ఒకతనిది పంచమస్థాయి గాత్రం. సన్నగా తాంబురా తీగలా వుంటుంది. రెండవవానిది గాఢ గాత్రం. ఇద్దరి గొంతులలోనూ 'మెటలిక్ సౌండు' వుంది. వీళ్ళిద్దరూ పాడితే ఎవరుబాగాపాడతారు అనే విషయం తేలేదికాదు. మాలో

జ: 2. ఒకతను బాగాపాడతాడంటే అతడు బాగా పాడతాడని దెబ్బ కొట్టకనేవాళ్ళం ఇది తేలడం ఎలా! ఇది ఇలా తేలదు. వీళ్ళది చెరో కీర్తన, చెరో పద్యం రికార్డుచేయించి చూద్దామనుకున్నాము. 'సరే' నంటే మర్నాడొచ్చారు. ఆయేర్పాటుచేశాం. ఇద్దరిదీ చెరో పాటా చెరో పద్యం రికార్డు చేయించాం.

రికార్డులో గాక గాత్రం వున్న కుర్రాడిది అద్భుతంగావుంది. మంచి సంగీతకళావిజ్ఞానాన్ని చూపించింది. రెండో అతనిది గొంతు బాగుంగావున్నా కళావిజ్ఞానహీనంగావుంది. బాకాలు పట్టినట్లు, జేపురు ఎట్లలాగ కనుపించింది.

కనుక కేవలం గొంతు మంచిదైనమాత్రాన లాభంలేదు. పాటలూ పద్యాలూ పాడించాలంటే మంచి సంగీతజ్ఞానం వుండితీరాలి.

షూటింగ్

(*Shooting*)

ఇల్లా తయారు పెట్టుకొన్న సినేరియోను ముందుపెట్టుకొని షూటింగుకు ప్రారంభించుతాం. మనలో ఒక దుర్గుణం వుంటుంది. ముందుగా హడావిడిగా షూట్ చేస్తాం. తరువాత అనవసరంగా తొం దరపడ్డామని సంతాప పడతాం. ప్రొడ్యూసరువచ్చి ఇదిగో సినేరియో ఇదిగో డబ్బు వచ్చే శుక్రవారానికి షూటింగు పూర్తి అయిపోవాలి, పని మొదలెట్టేయ్యండి అని తొందరపెట్టేస్తాడు, డైరక్టర్ని. డైరక్టరు కాళ్ళుతొక్కుకొని ఫిలిం నాశనం చేసివేస్తాడు. కనుక తొందర ఎంత మాత్రం కూడదు.

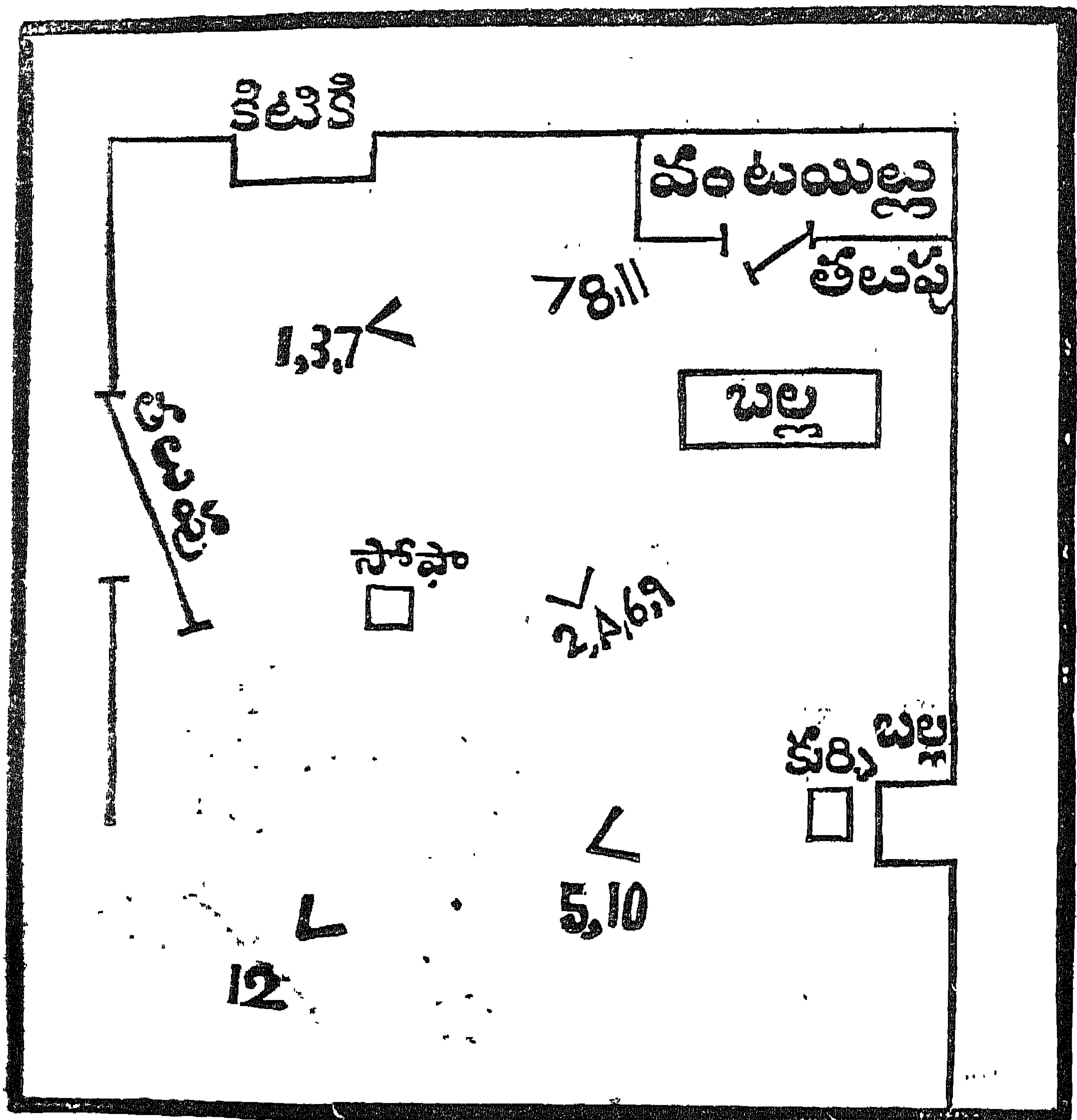
షూటింగు సమావేశము :

ఈ సమావేశానికి డైరెక్టరు, శబ్దగ్రాహకుడు, ఛాయాగ్రాహకుడు ఆర్టుడైరెక్టరు, కాంతిప్రసరణాన్ని యావత్తూ నిర్వహించే ఎలెక్ట్రీషియను (Electrician), సినేరియో వ్రాసినవారు రావాలి.

వీళ్ళు కూర్చుని రేపు ఉదయం షూట్ చేయబోయే అంకానికి ఏమేమి పరికరాలు కావాలో అన్నీ ఆలోచించుకుంటారు. వీళ్ళంతా ఎవళ్ళకివాళ్ళు, వాళ్ళు చూసుకోవలసిన ఏర్పాట్లన్నీ తమ నోటుబుక్కులో వ్రాసుకుంటారు.

ఛాయాగ్రాహకుడు ఈ సమావేశంలో, గ్రౌండు ప్లాను, (Ground Plan) తయారు చేసుకుంటాడు. అంటే తన కెమిరాను ఆ అంకంలో ఎన్ని సార్లు దానిస్థలాన్ని మార్చాలో గుర్తులు పెట్టుకుంటాడు, ఆ ప్లానులో. ఒక ఉదహారణ ఇస్తే బాగా తెలుస్తుంది.

> ఈ గుర్తు కెమెరానుంచవలసిన స్థానాన్ని తెలుపుతుంది. ఈబొమ్మలో ఒక అంకాన్ని షూట్ చేయటానికి దాంట్లో తీయవలసిన షాట్లను తెలుపుతుంది. అందులో చూపిన అంకెలు షాటుల వరుస నెంబరును తెలియపర్చుతుంది.

1. (లా. మి. షా.) ఒకదాసి వంటయింటి తలుపు తెరచుకొని వచ్చి తువ్వాలతో బల్ల శుభ్రంచేసి, మళ్ళా వంటయింట్లోకి వెళ్ళిపోతుంది.

2. (లా. మి. షా) కిటికీదగ్గర ఒక చిన్నపిల్ల నిల్చుని బయటికి చూస్తూవుంటుంది.

3. (లా. మి. షా) దాసీ వంటయింట్లోనుంచి ఒక పళ్ళెంనిండా మాంసం తెచ్చి బల్లమీదపెట్టి వెళ్ళిపోతుంది.

4. (లా. మి. షా.) పిల్ల కిటికీలోనుంచి బయటికి చూస్తూ 'దాయి దాయి,' అంటూ ఎవర్నో పిలుస్తుంది.

5 (క్లో. మి. షా.) డ్రాయరుదగ్గర కూర్చున్న తల్లి కిటికీవేపు చూసి 'వస్తున్నారా?, అంది.

6. (మి. లా. షా.) కిటికీదగ్గరవున్నపిల్ల! నాన్న! నాన్న! అని నాన్నోయి! 'అంటూ కేకవేస్తుంది బయటికి.

7. (మి. లా. షా.)దాసీది వంటయింట్లోనుంచి రెండు పళ్ళాలు రొట్టెలూ, సారాసీసా కత్తులూ, అవీతెచ్చి బల్లమీద వుంచుతుంది. వాటిని సర్దుతూవుంటుంది.

8. (మి. లా. షా) తండ్రి తలుపుతీసుకు లోపలికివచ్చి సోఫాకు టోపీ తగిలించి, సోఫాలో కూర్చుంటాడు.

9. (మీ. లా. షా) పిల్ల కిటికీ దగ్గరనుంచి సోఫా దగ్గర గెంతుకుంటూ, నాన్నా! నాన్నా! అంటూ వస్తూవుంటుంది.

10. (క్లో. మీ. షా.) డ్రాయరు దగ్గర కూర్చున్న స్త్రీ పుస్తకం మూసేసి లేచి సోఫావైపు వస్తూవుంటుంది.

11. (మీ. లా. షా.) సోఫాలోపల కూర్చున్న తండ్రి భుజాల మీద పడుకుని మారాం చేస్తూవుంటుంది పిల్ల. తల్లి ప్రక్కనుంచి సోఫా దగ్గరకువచ్చి, భోజనానికి లేవండి, చాలా పొద్దుపోయింది, అంటుంది.

12. (లా. షా.) బల్లదగ్గరవున్న మూడుకుర్చీలలోనూ తల్లీ తండ్రి, పిల్లా, కూర్చుని భోజనం చేస్తూవుంటారు.

ఇప్పుడు చూసుకోండి. ఈ పన్నెండు షాటులు షూటు చేయటానికి కెమిరాను పన్నెండుసార్లు మార్చాలి. కాని యీ గ్రౌండు ప్లాను తయారుచేసుకుంటే అలామార్చవలసిన పనివుండదు. ఇప్పుడు చూశారా. దీంట్లో 5సార్లు మారిస్తే సరిపోయి, పనిచాలా తగ్గిపోతుంది. లేకపోతే చచ్చినంతపని చేయవలసివస్తుంది.

1, 3, 7, ఈ షాటులు ఒకేసారి షూటు చేస్తాం.

2, 4, 6, 9, ఒకసారే

5, 10, ఒకసారే

8, 11, ఒకసారే

12, ఒకసారి.

పని చాలా తేలికయిపోతుంది. గ్రాంథప్లాను తయారుచేసుకోటం అంటే యిది.

రీహార్సలు (Rehearsal) :—సాధారణంగా రీహార్సలు వేయించటంలో మనవాళ్ళు చేస్తున్న పని యిది. షూటింగుచేసేందుకు కెమేరానూ, మైకునూ సిద్ధంచేసి ఆషాటుకు కావలసిన నటీనటుల్ని రంగంలోకి ఎక్కమంటారు అప్పుడు వాళ్ళు చెప్పవలసినముక్కలు చిన్న చిన్న కాగితపు ముక్కలమీద వ్రాసియిస్తారు. అవి వాళ్ళచేత చదివించి అక్కడే వాళ్ళచేత రీహార్సలు వేయించుతారు, పద్యాలూ, కీర్తనలూ మట్టుకు ముందుగానే సాధనచేయించి ఉంచిపెడతారు.

ఈ పద్ధతి నాకంతనచ్చదు ముందుగా రీహార్సలుచేయించి చక్కగా తయారుపెట్టుకోటమే నాకు నచ్చినపని. ఇల్లా చేయటానికి వేరే రీహార్సలు గది ఒకటి వుండాలి. దాంట్లో ప్రతిషాటుకూ. ఆషాటు బాగా రీహార్సలులో ముందుగానే నలగగొడుతూ వుండాలి మనం షూట్ చేయబోయే రంగం యొక్క కొలతలు జ్ఞాపకముంచుగా తీసుకుని ఆ కొలతలతో ఈగదిలో బిరిగీయాలి దాంట్లో ఆరంగంలో మనం చూపించదలుచుకున్న ఫర్నిచర్ వగైరా అన్నీ అమర్చాలి. ఆబిరిలో నటీనటుల్ని ప్రవేశపెట్టి రీహార్సలు వేయాలి. ఇది చాలా అవసరమైన విషయమే. మనవాళ్ళు దీన్ని అలక్ష్యం చేయడం నాకంత బాగాలేదు.

పద్యాలూ, కీర్తనలూ వగైరా బాగా సాధన చేయించాలి. చాలా ముందుగానే ఇలాతయారుచేసిన నటీనటుల్ని రంగంమీదికి ఎక్కించాలి. వాళ్ళను మళ్ళీ అక్కడ తీయబోయే 'షాటు' రీహార్సలు చేయించాలి. ఈ రీహార్సలు వేయించటంలో ఒక తమాషావుంది. స్టాప్ వాచ్ దగ్గర

పెట్టుకో. మొట్టమొదటిసారి రిహార్సలు వేస్తే ఆషాట్ 40 సెకండ్లు పట్టిం చనుకో. మళ్ళా రిహార్సలు వేస్తే 38 సెకండ్లే పడుతుంది. అంటే నేమిటి నటీనటులు అభినయించడంలో కొంత కాలాన్ని వ్యర్థం చేస్తూవుంటారు. అల్లా మళ్ళా రెండు రిహార్సలులు వేయించిచూడు. అప్పుడు అంతకంటే తక్కువ కాలంలో ఆషాటు తీయటానికి వీల్లేకుండా వస్తుంది. అప్పుడు ఇక ఆషాట్ తీసుకోవచ్చు.

షూటింగు ప్రారంభించని పూర్వమే 'నెగటివ్ ఫిలిములు కెమేరా లోనూ, రికార్డింగ్ మెషిన్‌లోనూ సిద్ధంచేసి వుంచుకోవాలి. రంగానికి కావలసిన కాంతిప్రసరణం యావత్తూ సిద్ధంచేయాలి. మైకులుసిద్ధంచేసి వుంచాలి. అవసరపడితే మైక్రోఫోనులను బూమ్ (Boom) మీద వ్రేలాడ గట్టి సిద్ధంగావుంచాలి. (బూమ్-'సౌండ్ రికార్డింగు' ప్రకరణంచూడు)

రిహార్సలు పూర్తి అయిందని తెలుసుకోటంతోనే డైరెక్టరు 'ఇక షాటుచేస్తాను- సిద్ధంగా వుండండి' అని చెబుతాడు. అప్పుడు రికార్డింగు మెషీనుకు, కెమేరాకూ ఒకేసారి విద్యుచ్ఛక్తిని వదులుతారు. అసిస్టెంటు డైరెక్టరు వచ్చి క్లాప్ (Clap) కొడతాడు ఆక్లాపు క్రింద వ్రేలాడుతూ అరంగం సంఖ్య ఒక అట్టమీదవ్రాసి వుంటుంది. ఈక్లాపు యావత్తూ ఫిలిములోపడాలి. దాని ధ్వనిని శబ్దయంత్రంగ్రహిం చాలి. అప్పుడు నటీనటులు అరంగాన్ని అభినయించడానికి ప్రారంభించు తారు. రంగం పూర్తికావటంతోటే డైరెక్టరు సంజ్ఞచేస్తాడు. మళ్ళా అసి స్టెంటు డైరెక్టరువచ్చి క్లాప్‌కొడతాడు, యథాప్రకారమే. అప్పుడు రెండు మిషనులకు ఇచ్చిన కరెంటు ఆపివేస్తారు. ఇది ఒక షాట్ అన్నమాట.

ఈ మోస్తరుగానే ఫిలిం యావత్తు షూట్ చేసుకురావాలి.

కొన్ని యిబ్బందులు :

నాటకాలను చేసేదగ్గర నటీనటుల్నిగాని, ఇతరులనుగాని బాతాఖానీ కొట్టనియ్యకూడదు. నటీనటులను ఆనందంగావుంచుకొని రసంలో నిమగ్నులయ్యేట్లు చెయ్యాలి.

(1) నటీనటులు తమసంభాషణలు రంగంమీద సుస్పష్టంగానూ, స్వాభావికంగానూ, వుండాలి. ఇది చాలా చిక్కైన వ్యవహారమే. స్వాభావికంగా మాట్లాడాలంటే స్పష్టంగావుండదు. నాటకరంగానికిన్నీ, ఫిలిం రంగానికిన్నీ, ఇక్కడే కొంచెం భేదం వుంది. నాటకరంగంమీద అదో రకమైన ఉచ్చారణ యిస్తాం. ఇక్కడ మన ఆటలు సాగవు.

(1) ప్రేక్షకులకు బాగా వినిపించటం, (2) ఆరసం దానిలో కాన్పించటం. స్వాభావికోచ్చారణకు అంతగా అవకాశంలేదు.

మైక్ ముందు మాట్లాడేటప్పుడు మటుకు స్వాభావికోచ్చారణ చాలా అవసరం. అలా చేయకపోతే, రికార్డుచేసినధ్వనులన్నీ తప్పతాగిన వాళ్ళ మాటల్లాగు చాలా [illegible] తయారవుతాయి. స్వాభావికంగా వుండటమేకాకుండా స్పష్టంగావుండాలి. ఇన్ని కొన్ని సూత్రాలతో బంధించి చెప్పడానికి వీల్లేదు. ఇక్కడ అనుభవం చాలా అవసరం.

(2) మైక్‌తో ఇంకా చాలా చిక్కులువున్నాయి. స్వాభావికంగా మాట్లాడవలసివచ్చినప్పుడు సరిగా ఆమాట వచ్చేటప్పటికి ముఖం పక్కకుతిప్పి మాట్లాడవలసి వస్తుందనుకోండి. అప్పుడు ఆధ్వనిని మైకు లాక్కోదు. 'ఏమండోయ్! వినిపించటంలేదు' అంటాడు, సౌండుఇంజనీయర్. ఇది మనం మైక్ చెడిపోవటంవల్ల ననుకుంటాము. దాన్ని తీసివేసి

దానిస్థానే మరో మైకును వుంచుతాం. మళ్ళా యథాప్రకారమే జరుగుతుంది. ఇలా 5, 6 మైకులు మారుస్తాం కార్యంవుండదు. అసలు కీలకం ఎక్కడుందో తెలుసుకునేవరకూ.

(3) తెలివిగల రికార్డిస్టువుంటే ఈబాధలన్నిటినీ చులాగ్గా తప్పించేస్తాడు. మైకు సంపూర్ణంగా మన చెప్పుచేతలలో మెలిగేలాగా చాలా చిక్కులు పెడుతుంది.

(4) మైకూ, దాన్ని వేళ్లాడదీసివున్న 'బూమ్' వీటి రెంటినీడలూ ఫిలిములో పడకుండా చూడటం ఇంకోచిక్కువ్యవహారం.

(5) 'ఫిలిం దగా' — ఒక లాంగ్ షాట్ లో ఇద్దరు మనుష్యులు మాట్లాడుకుంటున్నట్లు చూపుతాం. మళ్ళావాళ్ళని దగ్గర షాట్ లో చూపుతాంవెంటనే. లాంగ్ షాట్ లో వాళ్ళిద్దరూ కొంచెం దూరంలో వుండి మాట్లాడుతారు. దగ్గరగా తెచ్చేటప్పుడు వాళ్ళనిద్దరినీ బాగా దగ్గరకు చేసివేస్తాం, సరిగా ఆషాట్ లో ఇమిడేటట్టు చెయ్యడానికి దీన్ని 'దగా' అంటారు. ఇలా చేసినప్పుడు ఆరంగంలో చూపే సామానులు వగైరాను కూడా దగ్గరగా జరపాలిసివస్తుంది.

(6) కెమెరా కోణాన్ని మార్చటం:—రెండు షాట్ లు ఒకేస్థానాన్నుంచి షూటుచేయవచ్చుననుకోండి. ఆభాగంలో కథ చప్పగావున్నప్పుడు, కొద్దిగా కెమెరానుమార్చి మరోమూలనుంచి షూటుచేస్తే కొంత నూతనత్వం దాంట్లో ఉత్పత్తిఅవుతుంది.

(7) 'రిహార్సలు' వేసేటప్పుడు రంగంమీద ఎక్కడనుంచి ఎక్కడకు నడవాలో ముందుగా గీతలుగీసి వుంచుకోటం మంచిది. వాళ్ళు ఎన్ని అడుగులు నడవాలో లెక్కపెట్టుకొని, రెండుసార్లు అలా నడిచి చూసుకొని ఆగీతలు చెరిపివెయ్యవచ్చు. దీనివల్ల నటీనటులు నేలవంక చూసుకోనక్కర్లేకుండా సహజంగా నటించవచ్చు.

(8) ట్రాకింగు షాట్:— ట్రాకింగ్ షాట్ ను కచ్చితంగా చెయ్యాలంటే చాలా యాతనపడాలి. కాని ఇది చాలా అందంగా వుంటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు, ఈషాట్ తీయకపోతే, ఆస్థానే రసహీనమైనవి ఏన్రా పదిషాటులు తీయవలసివస్తుంది. అవి ఖండాలంగా తయారవుతాయి. కనుక కళానిర్మాణంకోసం ఇంత యమయాతనా పడాలిసివస్తుంది. పడ్డవల్ల ప్రయోజనం వుంటుంది. అది ఆరీలుకు ఒక భూషణంగా తయారవుతుంది. ఇక దీనికివున్న యాతనలేమిటి?

రిహార్సలు ఉత్కృష్టంగావుంది అనుకునేవరకు సాధించాలి. రంగం రసహీనంగా ఎక్కడవున్నా మళ్ళా దాన్ని సంస్కరించటానికి వీలులేదు. ఎడిటింగులో సంస్కారం చెయ్యటానికి అంతగా ఈషాటుకు అవకాశం లేదుగనుక మంచో చెడ్డో నీవుచేసింది చేసినట్టుగా నిలిచిపోతుంది. కనుక జాగ్రత్తగా రిహార్సలు వేసుకోవాలి. ఇందులో నటీనటులకంటె ఛాయాగ్రాహకుడు ఎక్కువ రిహార్సలు వేసుకోవాలి. కెమేరాఫోకస్ మార్చుకోవలసిరావచ్చు, టిల్టు చేయవలసిరావచ్చు. తననీడను, కెమేరానీడను, బూమ్‌నీడను, మైక్రోఫోన్‌నీడను, నటీనటులనీడలను, ఫిలింలోపడకుండా చూచుకోవాలి.

ఈషాట్ తీసేటప్పుడు కెమేరాను రబ్బరుటైరులువేసిన చక్రాలుగల ట్రాలీమీద వుంచాలి. ఈట్రాలీని అటూఇటూ తోసేటప్పుడు దడదడా కదలిక రాకుండా చెయ్యాలి. స్టూడియోలో తీసేటప్పుడు ఫరవా లేదుగాని, స్టూడియోబయటతీసేటప్పుడు జాగ్రత్తగావుండాలి. గతుకుడు

నేలవుంటే వీల్లేదు. ముందుగా నేలను చదునన్నా చెయ్యాలి. లేదా బల్లచెక్కలైనా పరచాలి.

ఈ ట్రాలీచక్రాలు యేమాత్రం ధ్వని చెయ్యగూడదు. లేకపోతే అదికూడా ఫిలింలో రికార్డవుతుంది.

(9) ప్రవేశనిష్క్రమణాలు:- రంగంమీద పాత్రలు ఎటుప్రవేశించాలో, ఎటు నిష్క్రమించాలో జాగ్రత్తగా చూచుకొంటూ వుండాలి. లేకపోతే కథ అర్థం కాకుండా అగమ్యగోచరమై పోతుంది. ఒకొక్కప్పుడు.

(10) షూటింగు చేసేటప్పుడు ఎడిటింగ్ మాట గుర్తుండాలి. లాంగ్ షాటులు, ఒకేషాట్ చాలాకాలాన్ని తీసుకునేవీ, తీసేటప్పుడు, కావలసినదానికంటే కొంచెం ఎక్కువ అడుగుల ఫిలిం తీసుకోవాలి. అల్లా చేస్తే ఎడిటరు మధ్యమధ్య కొంత కత్తిరించి ఇతర రంగాల్లో షాటులు అక్కడక్కడ వెయ్యటమో, క్లోజవులు, చూపించడమో, ఇన్సర్టులు చూపించటమోచేసి దానిలోకి నూతన శోభల్ని తేవటానికి అవకాశాశం వుంటుంది. అల్లా ఎడిట్ చెయ్యటానికి అవకాశాన్ని ఇస్తే ఏరంగమూ విసుకు జనించనివ్వదు. షూటింగు చేసేటప్పుడు ఎడిటింగు మాట కొంచెం జ్ఞప్తివుంచుకోవాలి.

(11) కెమీరా వీలైనంత చేరువలో వుండాలి:— కెమీరాను దృశ్యానికి వీలైనంత చేరువలో వుంచాలి. మంచి చిత్రాన్ని తయారు చేయటానికి ఇది ఒక ముఖ్యసూత్రం. కెమీరావాడు డైరెక్టరును మోసం

చేసేదిక్కడే. అతగాడికి దూరంగావుంటే పని తేలిక-నటీనటుల్ని ఆఫిలిం ఫ్రేములోకి తేలికగా ఇముడ్చుకోనగలుగుతాడు, అట్టే యాతనపడకుండా. అందుకని దూరంగా వుంచటానికి యత్నించుతాడు. డైరెక్టరు మరీ పిచ్చి వాడనితోస్తే 'ఇక్కడనుంచే తీయాలండి' అంటాడు. కొంత గడసరి అని తెలుసుకుంటూడా వాడికి ఈక్రింద చెప్పిన టోంపా కొడతాడు-3 అంగుళాల లెన్సువేసి 'రండి కెమేరా దృశ్యాన్ని చూడండి' అంటాడు. డైరెక్టరు చూచుకుంటాడు. 'బాగానేవుంది' అనుకుంటాడు. అతడు కాస్త వెనక్కు తిరగ్గానే మళ్ళీ 2 అంగుళాల లెన్సు వేసేస్తాడు. షూటింగు చేస్తాడు. తీరా షాటులు ఎడిటింగులో చూచుకుంటే నిస్తేజంగావుంటాయి. కనుక దృశ్యానికి కెమేరాను సీనైనంత చేరువకు వుంచేటందుకు ప్రయత్నించుతూ వుండాలి. లా. షా. లుగా తీసుకోటం చాలా. తేలికే గాని పాత్రలు సన్నిహితంగా వున్నచోట్ల లా. షా. లు చాలా అసహ్యంగా వుంటాయి.

(12) అంకారంభం:—— అంకారంభంలో లాంగ్ షాట్ తీయాలంటూరు చాలామంది డైరెక్టర్లు. ఇది చేసికంటే మనం కథలో ఎక్కడున్నామో ప్రదేశమెక్కడదో విపులంగా తెలిసేటట్టుగా చెయ్యటానికి అనివారి వాదన. ఈభావాన్ని సవిమర్శకంగా చూస్తే కొన్ని యిబ్బందులు పొడకడతై. (i) ప్రతి అంకానికి ముందుగా లాంగ్ షాట్ తీయాలంటే మనకు వీలుకలుగదు. (ii) ఒకవేళ అలా చేయగలిగినా అదృశ్యంలో చూవబోయే వివిధభాగాలూ చూపటానికి అవకాశం వుండదు. (iii) ఒకవేళ అవకాశాన్ని కల్పించుకున్నా ఆషాట్ నిస్తేజంగావుంటుంది. ఇట్టేదాన్ని మరచిపోతాం. కనుక తప్పకుండా అంకారంభంలో (In the beginn-

ing of every Sequence) లా షా. వుండాలనే భావం అంతవరకే స్తమైనదిగా తోచదు, పైగా-కథను నడపటంలోనే క్రమక్రమంగా దృశ్యా న్నంతా విపులీకరించడంలోనే చాలా అందంవస్తుంది. కథను బిగువు ర్వైక్యతా సిద్ధించుతుంది. కాదుకూడదు అల్లాంటిషాటు వుండాలి, అను కుంటే లా. షా. కంటే ట్రాకింగుషాటు తీస్తే అందంగావుంటుంది.

(13) ఇన్‌సర్టు:— ఒకమనిషి ఒకవుత్తరం చదువుతూన్నట్లు, చదివి చివరకుదాన్ని చింపినట్లు చూపించాలనుకోండి, ఈవుత్తరాన్ని [illegible] గా వేస్తాం. అంటే దృశ్యం అంతాఆవుత్తరమే చూపించుతాం. అల్లాంటప్పుడు చాలాజాగ్రత్తగా తీయాలి. ఇది అంత తేలికైనపనికాదు ప్రేక్షకులుచదువ టానికి వీలయేటట్టు దాన్ని 'షూటు' చెయ్యాలి. సరియైన కెమేరా ఫోకస్‌లోవుంచాలి, ద్యోతమానంగా. ఆకాయితాన్ని పట్టుకున్న చేతు లను ఎంతో స్వాభావికంగా చూపించాలి. వాటిని చక్కగావుండేటట్లు చెయ్యాలి. తరువాత గబగబా కాయితాన్ని చింపేటప్పుడు, ఆచలనంలో ఆచేతులు దృశ్యంయొక్క ఆవరణల (Frame) లో నుంచి బయటకి పోకుండాచెయ్యాలి. ఈషాటును ఆవ్యక్తి భుజాలమీదుగా కెమేరానుం చైనా తీయాలి, లేదా కెమేరాను తలక్రిందుచేసి పైనుంచైనా తీయాలి.

(14) క్లోజపులు:— క్లోజపులు తీసేటప్పుడు నటీనటకులు కొత్త వాళ్ళైతే కొంచెం యాతనబెడతారు. దృశ్యంయొక్క ఆవరణలో సరిగా వుండరు. ఇటూ అటూ కదిలి ఆ ఆవరణలోనుంచి బయటికి పోతారు. మళ్ళా తిరిగి ఇంకోసారి షూటు చెయ్యాలిసివస్తుంది. కొంత అనుభవం వున్న నటీనటకులైతే అంత ఇబ్బందిపెట్టరు. వాళ్ళకు అనుభవమైవుంటుంది.

ఇచ్చేకాను, కాంతిప్రసరణాన్ని కూడా వాళ్ళు అనుభవం చేసుకోగలరు: 'ఇక్కడ ముక్కుమీద కాంతిచాలటంలేదు, ఇక్కడ బుగ్గమీద ఎక్కువ కాంతి పడుతోంది' అని వాళ్ళు తెలుసుకోగలరు.

క్లోజప్పులలో సంకోచాన్ని నటీనటులు అనుభవం చేసుకోవాలి. ఒక నలుచదరంగావుండే ఫ్రేమ్లోపలనుండు నిల్చోవాలి. కుడివైపునుంచి ఎడంవైపుకూ ఎడంనుంచి కుడివైపుకూ చూడుకుంటూ తలను అటూ ఇటూ తిప్పాలి. తరువాత తలతోపాటు శరీరాన్ని కూడా తిప్పిచూసుకోవాలి. ఆతరువాత అర్ధప్రదక్షిణంగా తిరిగియథాస్థానానికివచ్చి చూసుకోవాలి. ఒక్కముఖాన్ని క్లోజప్ తీయాలంటే నటకులు తమపాదాల్ని ఎంత స్వాధీనంలో వుంచుకోవాలో ఇందులో తెలుస్తుంది.

(15) క్రొత్త నటీనటులు :

నటీనటులకు సంగంగాన్ని బాగా అర్థంచేసి వాళ్ళకు అందులో చూపించవలసిన అభినయాన్ని యథాతథంగా విపులంగా అర్థం చేయలేకపోతే అతనికి తప్పకగవేసిన నేతిబీరకాయలాంటివి. నిజంగా డైరక్టరు సినేరియోలో బాగా జాగ్రత్తపడుతుంటే సినేరియో అంతా అతని మేధస్సులో ప్రత్యక్షమానంగా అక్షరంలో కట్టినట్టుగావుంటే, అతను అంతగా యాతన పడనక్కరలేదు. నటీనటుల్ని యాతన పెట్టనక్కరలేదు.

సెట్టు తయారుచేసి, కెమెరాను దానిస్థానంలో వుంచి, నటీనటుల్ని రంగంమీదికి ఎక్కించి రిహార్సలు చేసేటప్పటికి కొంత యిబ్బందివస్తుంది. ఊహించుకోవటం సరిగా తనమనస్సులో వున్న ప్రతిమకు కించిత్తుమార్పుగావున్నట్టు తోస్తుంది, ప్రతిసృష్టిగా లేదనిపిస్తుంది. డైరక్టరుకు దీంతోగుండె నమ్మకోని డైరక్టరు ఐతే, మతిపోతుంది. అలాంటప్పుడు డైరక్టరు మన

మూడ్ను చాలా స్థాయీభావంలో వుంచుకోవాలి. కంగారు పడకూడదు. ఇట్లాంటప్పుడు సినేరియోను వీలైనంత ప్రతిసృష్టిగా తయారు చెయ్యాలి, ఆ షాట్ను. పక్కాకి పక్కాగా లేదని కంగారుపడ్డ లాభంలేదు

ఇల్లాంటప్పుడే డైరెక్టర్లు ఫిలిములు తగలవేస్తారు. కంగారుపడిసినేరియోను పూర్తిగావిడిచేసి పునఃసృష్టి చెయ్యటానికి ప్రయత్నించుతారు. ఇల్లాంటప్పుడు సమైక్యతను చెడగొట్టుకుంటారు. ఎడిటింగు చెయ్యాలిసి వచ్చేటప్పటికి ఆషాట్ చాలా అసందర్భంగా తయారవుతుంది.

ఆరంగంలో ఏమివుండాలో డైరెక్టరుకు తెలిసివుండాలి. కచ్చితంగా, దాన్ని తన శక్తికొలదీ ఆషాట్లో ద్యోతమానమయ్యేటట్టు చెయ్యాలి.

డైరెక్టరు రంగంమీద ఎంతో శాంతంగావుండాలి, నటీనటులు మట్టిబుర్రలుగావుండి చంపుకు తింటున్నాసరే కోపం అనేది ఎప్పుడూ రాకూడదు. ఓర్పు చాలా అవసరం. కోపంగనుకవచ్చిందో అంతా అవకతవక చేసివేసుకుంటాడు. తిట్టి, దురుసుగా మాట్లాడి నటీనటుల మనస్సులను నొప్పించకూడదు. దానివల్లచాలా చెడువుంది. డైరెక్టరు నిజంగాప్రపంచ జ్ఞానం వున్నవాడైతే నటీనటుల్ని ఎప్పుడూనొప్పించడు. వాళ్ళు తమ వ్యక్తిత్వాన్ని బొత్తుగా చంపేసుకున్నారా ఫిలిం నీరసమైపోతుంది. గౌరవంగానూ, దయగానూ వాళ్ళతో మాటలాడుతూవుండాలి. ఫిలిం తయారైనతరువాత ఈనటకుడు ఇలాపాడుచేశాడేమిటండీ? అంటే, డైరెక్టరు 'అతగాడు దానిభావాన్ని సరిగా గ్రహించలేదు.' అని చులాగ్గా తప్పుకుంటాడు. ఇది వట్టి తెలివితక్కువ జవాబు. అంతడబ్బు ఇస్తున్నది ఆభావాన్ని నటకుడు గ్రహించేటట్టుగా చేసేటందుకే. అది చేయలేకపోతే ఇంకా డైరెక్షనేమిటి?

స్క్రిప్టును పూర్తిగా నుంచుని పాడినట్లు చెప్పటం కాకుండా ఆ భావాన్ని బాగా సహజాభినయించి చూపగలిగి వుండాలి.

ఏ పేపరులోనుంచి వార్త చదివి వినిపించి 'అభినయించండి' అనటాన్ని పూర్తిగా ప్రోత్సహించకూడదు.

ఏ నటీనటులు గాని —ఎంత ఆరితేరినవాళ్ళైనా సరే— ఇతరులుగాని డైరెక్టరు వ్యక్తిత్వాన్ని దండయాత్ర చేసి, తాము స్వతంత్రించటానికిగాని, ఇతరులను డైరెక్టు చేయటానికిగాని ఎప్పుడూ ఉపక్రమించకూడదు. మన తెలుగువాళ్ళలో అనవసరంగా ఈ తెలివితక్కువ ఒకటి కనిపిస్తుంది. దీని వల్ల తగవులాట తప్పకుండా బయలుదేరుతుంది. దాంతో అంతా అవకతవక.

వేషధారణం చేసుకున్న తరువాత నటీనటుల్ని రంగంమీదికి తీసుకొస్తాం. అప్పుడు వాళ్ళను తెగ చాదస్తంగా రిహార్సలు చేయించి చంపుకు తినడం మహా తెలివితక్కువపని. నటీనటులకు దీంతో విసుగెత్తుతుంది. అక్కడనుంచి మందకొడిగా వుండి రంగాన్ని చప్పబడేస్తారు.

వేషధారణం చేసుకున్న తరువాత నటుల్ని గంటలతరబడి కనిపెట్టుకుని కూర్చోబెట్టి వుంచకూడదు. వీలైనంత త్వరలో షూటింగ్ చేసి వెయ్యాలి.

(16) షూటింగు మధ్యగా ఆపితే :

ఒక అంశాన్ని షూట్ చేస్తున్నామనుకోండి. కొంతవరకు అయిన తరువాత పని ఆపివేయవలసివస్తుంది. అపుడు నటీనటులు వున్న స్థానాన్ని సుద్దముక్కతో నేలమీద గీతలుగీసుకోవాలి. ఈ గీతల్ని మళ్ళా షూటింగ్

షూటింగు :

మొదలెట్టేవరకూ జరగనీయకూడదు అలా చేయకపోతే ఏంజరుగుతుంది? కొంచెం స్థానంమారి యేనటకుడుగాని నిలుచున్నాడా ఆనటకుడు ఫిలింలో ఒక్కసారికి దూకినట్టుగా వుంటుంది. ఇది చాలా పెద్దరంగాల్ని షాట్ జేసేటప్పుడు వచ్చేచిక్కు.

ಶಿವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ఎడిటింగ్

షూటింగు పూర్తికావటంతోటే ఎడిటింగు మొదలు పెడతాం. ఎడిటింగు ఫిలిముకు వెన్నెముక. ఫిలింకు కావలసిన జీవం సగం ఎడిటింగుమీద ఆధారపడివుంటుందని మొట్ట మొదటి ప్రకరణంలోనే చెప్పివున్నాను. ఇంతవరకూ ఎంత జాగ్రితగా తయారుపెట్టినా ఎడిటరు దాన్ని ఇట్టే నాశనం చేయగలడు. ఇంతవరకు కొంత కొంత పాడుచేసుకుంటూ వచ్చినా ఎడిటరుదాన్ని కొంతవరకు బాగుచేయగలడు. ఎడిటింగు అనే మాటకంటె నిర్మాణము (Creation) అంటం సమంజసం.

ప్రపంచం అంతా 'మాంటేగ్' (Montage) సూత్రాన్నే అనుసరించుతోంది ఎడిటింగులో. 'మాంటేగ్' అంటే జర్మనుభాషలో కుప్పగా చేయటం, లేకపోతే కూర్చటం అని అర్థం. అంటె ప్రేక్షకుల హృదయాల్ని పుణికి పుచ్చుకోగల జీవకణాల నన్నిటిని ప్రోగుచెయ్యటం — సంపుటీకరించటం. అందుచేత ఎడిటింగును నిర్మాణము అన్నా తప్పులేదు.

రష్యనులు ఎడిటింగుకు చాలప్రాధాన్యం ఇస్తారు. ఫిలిం ఉత్పత్తి చేయటంలో ఈ సంస్కారం చాలా ముఖ్య

మైనపడటానికి సందేహంలేదు. కాని ఇదివుందిగదా అని తక్కినదాన్నంతా దగ్ధం చేసుకుంటూ రావటానికి వీల్లేదు. ఇంతవరకు మనం తయారుపెట్టిన ఫిలిం ముక్కలలోనుంచే గదా మనకు పనికివచ్చే ముక్కలను ఏరుకోవాలిసింది! అసలు పనికివచ్చేముక్క లేకుండా అన్నీ దగ్ధం చేసుకుంటూవస్తే మనం ఎడిట్ చేయటానికేముంది?

టాకీషూటింగు రెండుమిషనులమీద జరుగుతుంది. ఒకటి శబ్దగ్రాహిణి; రెండవది ఛాయాగ్రాహిణి. ఈ రెండుయంత్రాల మీదా రెండు నెగెటీవు ఫిలిములుఅమర్చి వాటిమీద దృశ్యాన్ని, ధ్వనులను షూటింగుచేస్తారు. ఛాయాగ్రాహిణి దృశ్యాన్ని తీసుకుంటుంది. శబ్దగ్రాహిణి ధ్వనులను తీసుకుంటుంది. శబ్దాన్ని గ్రహించిన నెగెటీవును సౌండు ట్రాక్ (Sound Track) అంటారు. రెండవదాన్ని అభినయం [Action] అంటారు. ఫిలింయావత్తూ ఎడిటింగు పూర్తైనా, కాపీలుతీయటానికి పూనుకునే టంతవరకూ ఈ రెండుముక్కలనూ కలిపి ఒక్కఫిలిముగా ప్రింటుచెయ్యరు సాధారణంగా. ఇక మనం ఎడిటింగు తతంగాన్ని కొంచం పరిశీలించుదాం.

ఎడిటింగ్ గదిలో సాధారణంగావుండే మెషినులు, సామానులు:—

1. హెడ్‌ఫోన్ మూవ్యాలా
(Head - Phone - Moviola)

2. డిస్కు వైండరులు
3. ఫిలింముక్కలు వేలాడవేసే
   రాకులు (Racks)
4. బిన్‌లు [Bins]
5. కత్తెరలు
6. రంగుపెనసళ్ళు
7. కంటిన్యూయిటీనోట్సు
8. కథాసంఘటన
9. సినేరియో
10. షూటింగుచేసేటప్పుడు ఎడిటరు తీసుకున్ననోట్సు
11. డైరెక్టరు ఇచ్చిన అభిప్రాయాలు
12. శబ్దగ్రాహకుడు, ఛాయాగ్రాహకుడు ఇచ్చిన
    అభిప్రాయాలు
13. రెండముగులబద్ద
14. క్లిప్పులు
15. రబ్బరుతాళ్లు
16. ఫిలిం నంబరింగుమిషను
17. డెస్కులైట్లు
18. ఫిలిం సిమెంటు
19. కటింగుబెంచి
20. గుండుసూదులు

ఇంకా చిల్లరసామానులుకూడా కొన్ని అవసరం కావచ్చును.

ఎడిటరుకు ఒక అసిస్టెంటు వుండాలి. నెగెటివ్‌లు పట్టుకు నిలబడుకుగా, విప్పేటందుకు, మళ్ళా చుట్టుతూ వుండేటందుకుగా, ఆ ఫిలిములతో యాతనపడలేక చికాకుపడి ఎడిటరు స్క్రిప్టునూ, శబ్దగ్రాహకుణ్ణీ, ఛాయాగ్రాహకుణ్ణీ, నటీనటుల్నీ బూతులుతిడుతూవుంటే అవన్నీ వినేటందుకూను. అసిస్టెంటు వీటిని తనలోతను జీర్ణం చేసుకోవాలిగాని, మళ్ళా బయటికి జారవేయకూడదు.

తెల్లవారేటప్పటికి క్రితంరోజు షూటింగుచేసిన నెగెటివులు యావత్తూ ల్యాబరేటరీలో డెవలప్ చేసి పంపుతారు ఎడిటింగురూములోకి. హెడ్‌ఫోను మూవ్యులామీద వేసి నెగెటివును చూసుకుంటూ వింటారు. తరువాత సింక్రనైజేషన్ చేస్తారు.

సింక్రనైజేషన్.

సింక్రనైజేషన్ అంటే యేమిటి? ఈ ఇంగ్లీషుమాటకు ఒకదానితో ఒకటి సరిపోవునట్లు చేయుట అని అర్థం. ఇక్కడలా సరిపోవలసినవి ఏమిటి? సౌండుట్రాక్ — అభినయం తీసిన నెగెటివు. అంటే కెమేరా నెగెటివు— సౌండు నెగెటివు. ప్రతి ఒక్క కెమేరా నెగెటివుకూ దానికి సంబంధించిన సౌండు నెగెటివు వుంటుందిగదా. వీటిని ఒకదానితో ఒకటి సరిపోయేటట్లు చేస్తారు.

ప్రతిపాటకూ ముందు 'క్లాప్' కొడతామని చెప్పి వున్నాం. క్లాపుకొట్టడం అంటే యేమిటి.

షుమారు అడుగు పొడవు వుండే రెండు కొయ్యముక్కలు తీసుకోండి. ఇవి నాలుగుపలకలుగా వుండాలి. ఒకవేపున బందు వేసి ఈ రెండు ముక్కలనూ ఒకదానితో ఒకటి తాపటం చెయ్యండి. ఇల్లా తయారుపెట్టినదాన్నే క్లాప్(Clap) అంటారు. అప్పుడు ఈ రెండుకొయ్యముక్కలనూ చెరొక చేత్తో పట్టుకొని దవాలున ఒకదానికి ఒకటి వేసికొడితే శబ్దమవుతుంది. దీన్నే క్లాప్ కొట్టడం అంటారు. ప్రతిపాటుకూ ముందు క్లాపుకొడతారు. ఈ క్లాపుకూడా ఫిలింలోపడుతుంది. ఆకలసినప్పుడయ్యేధ్వనిని శబ్దగ్రాహిణి లాక్కుంటుంది. ఈ రెండుగుర్తులు పాటయొక్క ఆరంభాన్ని చెబుతాయి.

సింక్రొనైజు చెయ్యటానికి ఈ ఆరంభచిహ్నాలే ఆధారం.

యాక్షనుఫిలిమూ, దానికి సంబంధించిన సౌండుఫిలిము తీసుకొని వాటిమీదవున్న ఈ ఆరంభచిహ్నాల్ని ఒకదానితో ఒకటి కలుపుతారు. ఈ రెండు గుర్తులూ సరిసమానంగా ఎప్పుడు ఏర్పాటుచేస్తారో తక్కినదంతా సరిసమానంగానే వుంటుంది— కెమేరా, రికార్డింగు మెషనూ, ఒకే వేగంతో నడుపుతారుగనుక. ఇలా సింక్రొనైజుచేసిన ఫిలిములను, సినిమాచక్రాల(Spools)కు చుడతారు, వైండరుమీద. అప్పుడు సింక్రొనైజుచేశాం ఈపాటు అంటారు.

ఫిలిం నంబరింగు మిషనువుంటుంది. అంటేవరుసగా అంకెలు వేసే మిషను అన్నమాట. దీనితో సింక్రొనైజు చేసిన ఈ రెండు ఫిలింముక్కలకూ అడుగడుగుకూ నంబరింగుచేస్తారు. దీనివల్ల చాలా ఉపయోగాలున్నాయి. ఏఅడుగుకు ఆఅడుగు సింక్రొనైజు అయ్యేస్థానాన్ని తెలుపుతుంది. ఎడిటింగుకు చాలాసులభముగావుంటుంది. అలాసింక్రొనైజు జేసుకుని షాటు తరువాత షాటు ఫిలిం చక్రాలకు చుట్టివేసుకుంటారు. వీటిని 'మూవీయోలా' మీదవేసి చూసుకుని, ఇందులో పనికివచ్చే షాటులేవో తీసిపారవేయవలసినవేవో వ్రాసుకుంటారు. తీసివేసిన షాటులన్నీ చుట్టలుచుట్టి, రబ్బరుత్రాళ్ళతోకట్టాలి. ఏషాటునంబరు ఆచుట్టమీదఅంటించి ఒక పెట్టెలోజాగ్రత్త చేయాలి. ఆపెట్టెమీద ఫిలిం పేరున్నూ, తీసివేసినషాటులు అన్నీ వ్రాసి అవతలవుంచాలి. వీటిని పాడుచేయకూడదు. వీటితో అవసరంవస్తుంది. ఒకవేళమీరు పనికివస్తుందనుకున్న షాటుసరిగా కథలో ఇమడకపోతుందనుకోండి, మీరుపనికి వస్తుందనుకున్న షాటులో మొదటిభాగముకంటె తీసివేసిన దాంట్లో మొదటిభాగం బాగావుంటుందనుకోండి, కథ ఇంకా కొంచెం పొడిగించవలసి వస్తుందనుకోండి,క్లోజపులు అవీఇచ్చి— అలాంటప్పుడల్లా మళ్ళావీటిని ఉపయోగించు కోవచ్చును. ఇంకా అవకాశంవుంటే ఒకపుస్తకం తీసుకొని అందులో ఎక్కడ, ఏషాటు, ఎందుచేత బాగులేదో వ్రాసుకోండి.

ఇక పనికివస్తాయన్న పాటలను ఏమిచెయ్యాలంటే నంబరింగు పూర్తియైన తరువాత వీటి చివళ్లు, మొదళ్ళూ అంత్యారంభ చిహ్నాలతో సహా కత్తిరించివేసుకుని సింక్రొనైజరుమీద చుట్టుకోవాలి. సింక్రొనైజరంటే మరేమీ లేదు. సాధారణమైన వైండరుమీద ఒక చక్రానికి ఫిలిం చుట్టడానికి వీలుంటుంది. దీనికి జములు చక్రాలుంటాయి. రెండు చక్రాలమీదా ఒకదానిమీద యాక్షన్ ఫిలిమూ, రెండోదానిమీద సౌండుట్రాకు చుడతారు.

ఇలా చివళ్ళూ మొదళ్ళూ, క్లాపుమార్కులతోసహా కత్తిరించివేసి, ఒక పాటకు ఇంకొకపాటు అంటించి తీసుకొని సింక్రొనైజరుకున్న జములుచక్రాలమీద చుట్టివేస్తారు.

కత్తిరింపు :

ఇక ఒకొక్క అంకాన్నే [Sequence) మూవ్యోలా మీాద మళ్ళా చూసుకోవాలి. మూవ్యోలా ఇంచుమించు ప్రొజక్టరుచేసే పనిచేస్తుంది. కాని కించిత్తు భేదంవుంది. ప్రొజక్టరు ఫిలింలోనుంచి బొమ్మను బయలుదేరదీసి పెద్దదిగా ఇంకొక తెరమీద పడేటట్టు చేస్తుంది. ఇది అలా కాకుండా భూతద్దంద్వారా ఫిలింలోవున్న బొమ్మనే పెద్దదిగా కనుపించేటట్టు చేస్తుంది.

అలాచూసుకుని, సినేరియో, కథాసంఘటన, డైరెక్టరు అభిప్రాయాలూ, కెమెరామాను అభిప్రాయాలు, సౌండు రికార్డిస్టు అభిప్రాయాలూ ముందుబెట్టుకుని ఎడిటింగ్ ప్రారంభించాలి.

ఎడిటింగు చేసేటప్పుడు ఎడిటింగు బెంచి ఉపయోగించటం మంచిది. ఎడిటింగు బెంచికి ఒకవైండరు అమర్చి వుంటుంది. దానికింద ఒక అద్దం వుంటుంది. దాని అడుగున ఒక యెలెక్ట్రిక్ దీపం వుంటుంది. దీనిసహాయంతో ఫిలింబాగా ద్యోతమానంగా కనుపించుతుంది.

ఎడిటింగు చేసేటప్పుడు ఫిలిం ఎలా కత్తిరించాలి ? ఫిలిం వరసని బొమ్మలుగా వుంటుందిగదా ! ఒక్కొక్క బొమ్మకు ఇరుపైపులా నాలుగేసి బెజ్జాలువుంటాయి. రెండవ బెజ్జానికీ మూడవ బెజ్జానికీమధ్య కత్తిరించాలి. సౌండుమీదా అంతే. మళ్లా అంటించేటప్పుడు రెండేసి బెజ్జాలు అతుకులో పడిపోతవి. అంటే ప్రతిఅంటింపులోనూ నాలుగు బెజ్జాలు తగ్గిపోతాయి అన్నమాట. అంటే ఒకబొమ్మ తగ్గిపోతుందన్న మాట. దీనివల్లబొమ్మమీదకి అతుకురాకుండా వుంటుంది. సింక్రొనైజింగు చెడిపోకుండావుంటుంది.

డబ్బింగు (Dubbing):— అంటే కొత్తధ్వనులను మళ్ళా రికార్డుచేసి పాతసౌండ్ట్రాకుకు కలపటమన్నమాట.

ఇలా కలపటానికి రెండు కారణాలు. (1) పాటలుతీసేటప్పుడు అన్నీ ఒకేసాంద్రత (Density)లో తయారుకావు. యాక్షన్ ఫిలింకుమాటుకు ప్రింటింగులో ఆసాంతం ఒకేసాంద్రత వచ్చేటట్లు చెయ్యవచ్చు. కాని సౌండ్‌ట్రాకుకుమటుకు అలావీల్లేదు. మనకు కావలసిన ట్రాకును మనకు కావలసిన సాంద్రతతో తిరిగి మళ్ళా రికార్డుచేసుకోవాలి. ఆక్రొత్తట్రాకును మళ్ళా యాక్షన్ పిలింతో సింక్రొనైజుచేసుకోవాలి.

(ii) సౌండుట్రాకుమీద క్రొత్తధ్వనులను చేర్చవలసివుంటుంది. ఫిలిం షూటింగుచేసేటప్పుడు సహాయధ్వనులూ, వగైరా ఏమీతీయరు. వాటినన్నింటినీ తరువాత అంటించవలసిందే. ఒకొక్కప్పుడు నాలుగేసిసౌండుట్రాకులనుకూడా చేర్చవలసిరావచ్చు.

ఎడిటింగు :

ఎడిటింగుకూడా ఒక కళగనుక దాన్ని కొన్నికుంచితాలైన సూత్రాలతో బంధించటానికివీలులేదు. ఇదమిద్ధం, ఇలా కత్తిరించాలి అని యెవడూ చెప్పటానికి వీలులేదు. ఇది కేవలం అనుభవంమీదా, కళావిజ్ఞానంమీదా ఆధారపడివున్న విషయం. ఎడిటరు శిల్పి, అతడు యెలా తయారుచేయాలంటే ఆఫిలిం అలా తయారవుతుంది.

ఎడిటింగు చేసేటప్పుడు ఎడిటరు ముఖ్యంగా మనస్సులో ఉంచుకోవలసిన సంగతులను కొన్నిటిని క్రింద పొందుపరుస్తాను.

1. కథాభాగం ఎక్కడ ఏవిధంగా జరుగుతుందో జాగ్రత్తగా ఫిలింలో కనిపించేటట్టు చెయ్యాలి. డైరెక్టరు లాంగుషాటుగాని, ట్రాకింగ్ షాటుగాని తీసి ఆ సెట్టునంతా ద్యోతమానం చేస్తారు. ఒకొక్కప్పుడు అలా చూపించకపోతే కథ అయోమయం కావటానికి ఆస్కారం వుంటుంది. ఆ విషయం తెలుసుకోకుండా కథాభాగానికి ఇదేమీ సహాయం చేయటంలేదు అని గుడ్డిగా కత్తిరించితే దాని అందం చెడుతుంది.

2. వేలకు వేలు ఖర్చు పెట్టి వాటిని ప్రేక్షకులకు చూపించాలనే ఉద్దేశ్యంతో తయారుచేసిన సెట్టుసీనులను అయినకాడికి చేతికివచ్చినట్టు కత్తిరించివేస్తే వేలకు వేలు వృథాచేసిన వాడవౌతావు.

3. ఒకషాటును కత్తిరించేటప్పుడు నీవు యేమిచేయబోతున్నావో ముందుగా సావధానంగా ఆలోచించుకొని సరియైననిర్ధారణకు వచ్చినతరువాత మరీ కత్తిర తీసుకో.

4. డైలాగున్నూ, యాక్షనూ సింక్రనైజు కాకుండా వస్తుంటే - సౌండుట్రాకు కత్తిరించి దాన్ని సింక్రనైజు చెయ్యటానికి ఎంత అవసరమో అంతపొడుగు ఖాళీఫిలిము అంటించు.

5. సౌండును కత్తిరించేటప్పుడు సరిగ్గా మాటలయిపోయిన వెంటనే కత్తిరించుకోవాలి. ఎందుచేతనంటే శబ్దం పూర్తిగా వచ్చి వేసినతరువాతకూడా, కొద్దిగా ఫ్రేములు పిక్చరు యాక్షన్స్ చిత్రించుతూ వుంటాయి. వాటినికూడా కత్తిరించి వేసుకుని కుదింపును తేవచ్చు కథకు. కాని మాట్లాడినతరువాతకూడ ఆపాత్ర ముఖచిహ్నాలను ప్రదర్శించాలనుకున్న చోట్లమటుకు అలా కత్తిరించకు.

6. డైలాగును కత్తిరించుతామనుకోండి. ఆ డైలాగుకు వెంటనే మళ్ళా డైలాగు అంటించకూడదు. కొన్ని ఫ్రేములు నిశ్శబ్దములను వేయాలి. వేయకపోతే సింక్రనైజేషను లో అనకతవకవస్తుంది; అదీగాక ఒకదాంతో ఒకటి అంత త్వరగా చేరిస్తే ప్రేక్షకహృదయం ఫీలింగ్తో అలా పరుగులుతీయలేదు. యాక్షనుపిక్చరు కొద్దిగా ఫ్రేములునడిచినతరువాత సౌండ్ ప్రారంభించాలి.

7. పాత్రలకు క్లోజపులు వేయవలసివచ్చినప్పుడు దృక్కోణం యెటునుంచి యెటువేయవలసి వుంటుందో సరిగా చూడడం. క్లోజపును ఇటువైపునుంచి అటువైపుకు తిప్పి అంటించితే దానికి ఒక అద్భుతమైన శక్తివస్తుంది ఒక్కొక్కప్పుడు. మరొకప్పుడు తప్పుడుతడకై, యాక్షనేమిటోకూడా అర్థంకాకుండాపోయి మూలచ్ఛేదం జరుగుతుంది.

8. స్టంటుషాట్సను చూపిస్తున్నామనుకోండి. అం దులో ఒకటికి శరీరంలో యేభాగం ఆ స్టంటులో ప్రాధాన్య త [illegible] అది దృశ్యంలోనుంచి అంటే ఫిలిం [illegible] బయటికిపోతే యేమిచేయాలి? అప్పుడు ఆ [illegible], యేబల్లకో తగిలినట్టుగా కృత్రిమశబ్దాన్ని [illegible] చాలాబాగావుంటుంది. ఇది ఒకరూలుకాదు, [illegible].

9. [illegible] చెప్పినవిషయాన్నే మళ్ళీ [illegible] వుంటే దాన్ని కత్తిరించి ముక్తసరిగా ఏర్పా [illegible] చేమో చూడు- వీలువుంటే.

10. కథకు 'కుదింపును' తేవాలి. కాని ప్రభావ [illegible] అర్థంచేసుకోవాలిసిందిగా వుంచకు.

11. [illegible], సూపర్ ఇంపోజులు, మిక్సులు, [illegible] చొప్పించవలసి వచ్చినపుడు వేసనలుతో [illegible] మూడు ఒకపనిచేస్తే మంచిది.

(i) [illegible] (ii) ఫేడ్ఇన్ (iii) ఫేడ్అౌట్ (iv)సూపర్ [illegible], (v) మిక్సు అని ఈ అయిదురకాలూ చిన్న చిన్న [illegible] అచ్చువేయించి వుంచుకో, చాలాఫిలి [illegible] యేటట్టు. ఇవి పరిశుభ్రంగా వుంటాయి. [illegible]

12. ఎడిటరుకు చాలా స్థాయీభావం వుండాలి. కంగారుపడటం ఎప్పుడు ప్రారంభించుతాడో ఇక అన్నీ అవకతవకలే చేస్తాడు. అతడా ఫిలిమును నాశనం చేశాడన్న మాటే.

సరే ఇలా కత్తిరింపు పూర్తి అయిన తరువాత మళ్ళా ముక్కల న్నింటినీ ఒకదాని తరువాత ఒకటి అంటించుకుని సింక్రొనైజింగువైండరుమీద రెండు చక్రాలకు రెండు నెగెటీవులూ చుట్టుకోవాలి.

డైరెక్టరును పిలుచుకువచ్చి ఈ తయారైన ఫిలిమును ఇద్దరూ కలసి మూవ్యాలామీద మళ్ళా చూసుకోవాలి. ఇంకా యేమైనామార్పులు చేయవలసివుంటే వాటిని వ్రాసుకొని, ఆసవరణలు చెయ్యాలి.

ఇప్పుడు ఈ రెండుఫిలిములనూ లేబరేటరీకి పంపుతారు. అక్కడ వీటిరెంటినీ ఒకదానిమీదకలిపి అచ్చువేస్తారు. దానినుంచి తరువాత కాపీలు ప్రింటుచేసుకుంటారు.

ఈ సౌండుట్రాకూ, గనూక్ను ఫిలిముకలిపి ప్రింటింగు చేసే[illegible]కు సౌండుట్రాకుకుయుండు షుమారు 18 2/3 ఫ్రే[illegible] లు [illegible]ఫిలిముఅంటించి మరి ప్రింటింగు చేయవలసివుంటుంది. దీని[illegible]ంచటం? ప్రొజెక్టరులో బొమ్మ కనుపించేచోటికి

[illegible] షుమారు 16 2/3 ఫ్రేములవూరంగా ధ్వనిని [illegible]

[illegible] సైలెంటు చిత్రాలకుగాని "టాకీ"కి [illegible] ఒక పరిపాటి అయిపోయింది. ఇదివరకటి [illegible] వచ్చిన కొత్తల్లో ఎడిటు చేయటానికి [illegible] చిత్రముఖాలు వేశారుగాని ఇప్పుడు ఆపె [illegible] అభివృద్ధిలోకి తెచ్చారు. ఎడిటింగు ఫిలిముకు [illegible] అని మళ్ళా ఇంకోతూరి చెబుతున్నాను.

ఫొ టో గ్రా ఫి

ఫొటోగ్రఫీ అంతా కాంతికిరణాలు కొన్ని రశాయనిక పదార్థముల (Chemical compounds) మీాద కలిగించే రసాయనిక పరిణామంమీాద, అంటే మార్పుమీాద ఆధారపడి వుంది. అల్లాంటి మార్పువచ్చినప్పుడు ఆరసాయనికపదార్థానికి పూర్తియైన మార్పువచ్చి క్రొత్తపదార్థంగా ఏర్పాటవుతుంది. దానికిక్రొత్తగుణాలువస్తాయి. ఉపమానంగాఏదైనా రజితసంబంధియైనక్షారాన్ని తీసుకోండి. దానిమీాద కాంతికిరణాన్ని ప్రసరించుతాం. తరువాత ఆపదార్థాన్ని ఏదైనా 'డెవలపర్' (Developer)తో కడిగి దాన్ని పునః లోహస్థితికి తేగలం. అంటే రజితస్థితికి తేగలమ్. కాని అల్లా కాంతి ప్రసరణాన్ని ఇవ్వకుండా 'ఆడెవలపర్' నుఉపయోగించినమాత్రాన అల్లాంటి మార్పురాదు. అలాగా, కాంతిప్రసరణంవల్ల అల్లాంటి పదార్థాణువులలో కలిగే మార్పే ఛాయాగ్రహణానికంతా ముఖ్యాధారం. ఛాయాగ్రహణాన్ని మనం తెలుసుకోవాలంటే కాంతికిరణాలనుగురించి ముమ్మందు బాగా తెలుసుకోవాలి.

వ క్రీ క ర ణ ము :

సాధారణంగా కిరణం ఋజుమార్గగామి. అంటేతిన్నగా ఒకనిలువుగీతలానే ప్రసరించుతుంది. తలుపులూ, కిటికీలూ

అన్నీ మూసివేశామనుకోండి. ఒక కిటికీతలుపుకు ఒక సన్నని రంధ్రం వున్నదనుకోండి. ఆ రంధ్రం నించికాంతి ఒక నిలువుగీతలా, లోపలపడుతుంది, యెదురుగుండావున్న గోడదాకా. తరువాత గోడమీద ఒక చుక్కగా కనుపించు తుంది. ఆచుక్కకున్నూ కిటికీ రంధ్రానికిన్నీ మధ్యేమార్గాన ఒక ముక్కోణపు గాజుదిమ్మను (glass Prism) పెట్టి ఆ కిరణానికి అడ్డు తగిలామనుకోండి, ఏంజరుగుతుంది? ఋజుమార్గగామియైన ఆకిరణాన్ని వంచి పారవేస్తుంది, ఆదిమ్మ. ఎదురుగావున్న గోడమీద పడవలసిన కాంతి ప్రక్కనువున్న గోడమీదపడుతుంది. ఇలాగా వంపుతిప్పటాన్నే వక్రీకరణం అంటాం.

పృథక్కరణం:

అలా వంపు తిప్పటమేకాకుండా ఆకిరణాన్ని పృథక్కరించుతుంది. తెల్లనిచుక్కలాపడవలసిన కిరణం. విసనకర్రలాగుపడి దాంట్లో 7 రంగులుకాన్పించుతాయి, ఇంద్రధనస్సులాగు. ఆరంగులువరుసగా ఎరుపూ, నారింజపండురంగు పసుపుపచ్చా, ఆకుపచ్చా, ఆకాశవర్ణం, నీలిరంగూ, వైలెటురంగూ, ఇవిఏర్పడతాయి. ఇలా ఏర్పడేట్టు చేయటాన్నే పృథక్కరణం అంటారు.

ఇలా పృథక్కరణం జరిగినప్పుడు ఏర్పడ్డ కాంతికి ముందూ, వైలెట్టుతరువాత మరికొన్ని కాంతులు ఏర్పడతాయి. వాటిని మనం కంటితో చూడలేము. కానివాటిలో ఉష్ణమాపకాన్ని (Thermometer)ఉంచితే పాదరసం పైకెక్కుతుంది. అదేవిధంగా ఛాయాగ్రాహిణికూడా అట్టి కాంతులకు మార్పును సూచించుతుంది.

కాంతి:—ఈవిషయాన్ని యింకా బాగా అర్థంచేసుకోవాలంటే కాంతి (Light) నిగురించి మనం బాగా తెలుసుకోవాలి. కాంతికూడా సాధారణంగా ఏదైనా పదార్థంమండేటప్పుడు ఉత్పత్తిఅయ్యే ఒకశక్తి (energy). ఈకిరణాలు తరంగాలుగా ప్రసరించుతాయి. ఒక చెరువులో రాళ్ళు విసురుతామనుకోండి. ఆదెబ్బపడేచోట తరంగాలుపుట్టి చెరువంతా వ్యాపించుతాయి. ఆలానే కాంతి శక్తి పుట్టేచోటనుంచి దాన్ని ఆదికట్టేవరకూ తరంగాలుగా ప్రసరించుతాయి.

ఈకాంతితరంగాలు సెకండుకు 186,300 మైళ్ళవేగంన ప్రయాణంచేస్తాయి. ఇది ఆకాంతియొక్క రంగునుబట్టికూడా మారుతూవుంటుంది. హార్మోనియం వాయించేటప్పుడు పుట్టేధ్వని తరంగాలనడక శృతులనుబట్టి మారినట్లు.

వివిధాలైన పదార్థాలునుండికప్పుడు వివిధరంగులలో కాంతులు బయలుదేరుతాయి. అవి వివిధాలైన వేగాలు కలిగివుంటాయి.

ప్రశ్న: ఇదంతా ఎందుకు చెప్పవలసి వస్తుందంటే తెల్లగా కనుపించే ఈ కాంతి చాలావర్ణాల కూడిక అని తెలియజెప్పటానికి.

ఒక అట్టచక్రం తీసుకోండి. దానిమీద ఏడురంగులూ ఒకదానితరువాత ఒకటి ఉండేటట్లు గీయండి. మధ్యగా దబ్బనం గుచ్చి గుచ్చిన చక్రాన్ని తిప్పండి. ఆరంగులన్నీ కనుపించకుండాపోయి ఒక తెల్లరంగే కనుపించుతుంది.

తెల్లరంగుమీద ఏరంగుకిరణాన్ని వేసినా దాన్ని ప్రసరించగలదు. కాని తక్కినరంగులమీద అలాకాదు. నీలవర్ణంమీద వేస్తేఒకనీలవర్ణాన్నే ప్రసరించగలదు. తక్కిన రంగులనన్నింటినీ మింగివేస్తుంది. అలా ప్రసరణం మనకళ్ళమీదికి జరిగినప్పుడే ఆరంగును మనం చూడగలం. మనం ఏవస్తువును చూడాలన్నా కాంతి ఎంత ఆధారమో తెలుసుకున్నాం; అదిగాక కాంతిలో వేడి, రసాయనికపరిణామ శక్తి వున్నాయని తెలుసుకున్నాం.

[illegible] ఆరంగులు పడ్డప్పుడు వేడినిచ్చేశక్తి ఎర్రరంగు ప్రాంతాలలో వుంటుంది. దృశ్యాన్ని కలిగించే శక్తి పసుపురంగు ప్రాంతాలలో వుంటుంది. రసాయనిక పరిణామాన్ని కలిగించేశక్తి నైలెటురంగు ప్రాంతాలలో వుంటుంది.

సూర్యుడు మనకు ఇచ్చే కాంతిలో ఈమూడుగుణాలు వుంటాయి. ఛాయాగ్రహణానికి కావలసిన సర్వగుణాలూ సూర్యరశ్మిలో వున్నాయి. సూర్యరశ్మి మనకు అందు బాటులో లేనప్పుడు ఉపయోగించడానికి ఈ గుణాలు గల తేజాన్ని మనం కృత్రిమంగా తయారుపెట్టుకుంటాం.

లెన్సులు :

పైన చెప్పినదాన్నుంచి మనమీ క్రింది విషయాలను తెలుసుకున్నాం.

i. కాంతి కొన్ని పదార్థాలమీద రసాయనిక పరిణామాన్ని తెస్తుందనీ,

ii. వివిధపదార్థాలవల్ల బయలుదేరేకాంతి వివిధ సాంద్రతలను కలిగివుంటుందనీ,

iii. అలాంటికాంతి ఆపదార్థం దగ్గరనుంచి బయలు దేరి అగణితాలైన మార్గాలలో ప్రసరించుతుందనీ.

ఇప్పుడు ఛాయాగ్రహణానికి మనకు కావలసినదేమిటి? అలా వివిధమార్గాలుగా ప్రసరించే కిరణసముదయాన్ని మన స్వాధీనం చేసుకొని వాటిని ఒక్క-చోటికి కేంద్రీకరించాలి. అప్పుడే మనకు ప్రతిమ ఏర్పడుతుంది.

అలా కేంద్రీకరించటానికి మనకు సాధనం యేమివుంది. దీనికి వక్రీకరణమే సాధనం. అలా పదార్థంవద్దనుంచి బయ లుదేరే కిరణసముదాయాన్ని వంచి పారేసి అన్నీ ఒకేస్థా

న్ని కలుసుకునేటట్టుచేస్తాం, పైనచెప్పిన దిమ్మలతో. (నా. వక్రీకరణం.) పదార్థం దగ్గరనుంచి దిమ్మమీదపడే కిరణాలను పతనకిరణాలందాం. వంపుతిరిగి దిమ్మనుంచి బయటికివచ్చేకిరణాలను వక్రీకృతాలందాం.

పతనకిరణం ఎంత ఏటవాలుగా దిమ్మమీదపడుతుందో వక్రీకృతంకూడా వంపుతిరిగినతరువాత అంత ఏటవాలుగా దిమ్మలోనుంచి బయటికివస్తుంది.

రెండు ముక్కోణపుగాజుదిమ్మలు ఒకటేకొలతలుగలవి తీసుకో, వాటిఅడుగుభాగాలు రెండూ ఒకదానితోఒకటి చేర్చి బల్లమీదవుంచు. దానిముందు ఒక క్రొవ్వొవత్తి వెలిగించిపెట్టు. ఆదీపకళిక ప్రతిబింబాన్ని దిమ్మల వెనకవైపున ఒక కాగితముమీదపట్టు, బాగాద్యోతమానమైనప్రతిమ ఏర్పడుతున్నది. దిమ్మకున్నూ ప్రతిమకున్నూ వున్నదూరాన్ని కొలు. అంటే ఆవస్తువుదగ్గరనుంచి బయలుదేరి దిమ్మలమీద పడేకిరణాలన్నీ వక్రీకరణాన్నిపొంది ఆప్రతిమ పడేస్థానాన్ని కలుస్తాయన్నమాట.

మళ్ళా ఆ దీపకళికను దిమ్మలకు కొంచెం చేరువులోకి జరిపి మళ్ళా ప్రతిమను పట్టిచూడు. ఈతడవ ప్రతిమ దిమ్మలవద్దనుంచి మరింత దూరంపోతుంది. అంటే దిమ్మలకు

ప్రతిమకూ వున్న దూరం పెరుగుతుంది. ఇలా దిమ్మకు వస్తువును ఎంత చేరువలోకి తెస్తుంటే ఆదూరం అంత పెరుగుతూ వుంటుంది.

ఈ దిమ్మలకు మారుగా కాన్వెక్సులెన్సు (Convex lens) ఉపయోగించవచ్చు. కాన్వెక్సులెన్సు అంటే అది అనేకదిమ్మల సంఘటీకరణం అనుకోండి. అది దిమ్మలు చేసేపనే చేస్తుంది. కాన్వెక్సులెన్సు అంటే యెద్దుకన్ను ఆకృతి గల లెన్సు. భూతద్దంమో స్తరు. ఈ ప్రతిమకున్నూ లెన్సుకున్నూ మధ్యవుండే దూరాన్నే ఫోకస్ (Focus) అంటారు. వస్తువును లెన్సుకు ఎంత చేరువకు చేరుస్తూవుంటే ఈఫోకస్ అంత పెరుగుతుంది. ఎంతదూరం తీసుకుపోతే అంత తగ్గుతూ వుంటుంది.

లెన్సుముందు వస్తువును ఎదురుగుండా పెట్టకుండా హైమూలగా పెడితే ప్రతిమకూడా లెన్సువెనుక హైమూలగా వస్తుంది. అందుచేతనే ఫోటోప్లేటుమీద బొమ్మ కుడి పక్క ఎడంగానూ ఎడం కుడిగానూ మార్పుజెంది తలక్రిందుగావస్తుంది.

క్రొమాటిక్ అబరేషన్ (Chromatic aberration):-

వివిధవర్ణాలుగల కిరణాలు వివిధాలైన వక్రీకరణాన్ని పొందుతాయన్నాం, పైన. అందుచేత వివిధవర్ణాలుగల

[illegible] కేస్తున్నా లెన్సుముందు పట్టాలంటే చాలాచిక్కు వస్తుంది. ఎన్నిరంగులువుంటే అన్నిప్రతిమలూ తలో చోట ఏర్పడతాయి. ఏవీ [illegible]మానంగావుండవు. ఈచిక్కును వర్ణవ్యత్యాసము అంటారు. ఇంగ్లీషులో 'క్రొమాటిక్ అబరేషన్' (Chromatic aberration) అంటారు.

ఆధునాతన సాంప్రదాయంలో ఫొటోగ్రఫీలో ఈ [illegible] దిద్దేశారు. లెన్సును ఒకేరకమైనదాన్ని కాకుం డా రెండు మూడు రకాల లెన్సులను ఒకదానితో ఒకటి చేర్చి అతికించి, అట్లాఅంటించిన లెన్సును 'యాక్రొమాటిక్ లెన్సు' (Achromatic) అంటారు.

స్ఫెరికల్ అబరేషన్ (Spherical Aberration):—

లెన్సు చివరలు సన్నగానూ మధ్య లావుగానూ వుంటాయి. అందుచేత చివరమీదపడే కిరణాల వక్రీకరణానికి, మధ్యనపడే కిరణాల వక్రీకరణానికి కొంత భేదం వుంటుంది. అందుచేత రెండు-చోట్ల ఆవస్తువు ప్రతిమలు ఏర్పడతాయి. దీనిని స్ఫెరికల్ అబరేషన్ అంటారు (Spherical aberration). లెన్సు మధ్యభాగంమీద కొంతభాగం మీదే కిరణాలు పడేట్టుగాచేసి ఈబాధను నివారించారు. అలా కొంత భాగంమీద కిరణాల్ని పడేటట్టు చేసే సాధనాన్ని 'డయాఫ్రం' (Diaphram) అంటారు. ఈ డయఫ్రం మరొక పనికూడా చేస్తుంది. దాన్ని క్రింద చెబుతాం.

ఒక దృశ్యంలో అనేకవస్తువులను చూపించుతాం. దాంట్లో ఒకకుర్చీ ముందువుంటుంది. ఒకబల్ల వెనుకవుంటుంది. రెండూ లెన్సుకు ఒకేదూరంలో వుండవు. సరిగా ఫోకస్‌లో వున్నది బాగా ద్యోతమానంగా వుంటుంది. రెండవది ఎలాగైనా కొంత మసక మసకవేస్తుంది. ఈబాధను సాంతం నివారణచేయుటంసాధ్యంకాదు. కాని డయఫ్రిం సాధనంతో చాలావరకు నివారణ చేశారు. లెన్సుమధ్య కొంతభాగం మీాదే కిరణాన్ని పడేటట్టు చేస్తే, పతనకిరణం అంత ఏటవాలుగాపడదు. వక్రీకృత కిరణం అంత యేటవాలుగానూ లెన్సులోనుంచి బయటికిరాదు. అందుచేత దృశ్యంలోవున్న వస్తువులన్నిటిదగ్గిరనుంచి బయలుదేరే కిరణాలు అణు మాత్రం భేదంతో కొంచెం హెచ్చు తగ్గుగా ఒకే ఫోకస్‌వద్ద ప్రతిమలను వుంచుతాయి.

ఇలాకిరణపతనాన్ని కుంచితంచేయటంతో ఒక్క చిక్కొచ్చిందొకటువచ్చింది. వస్తువునుంచివచ్చే కాంతిని అలా అరికట్టుకోటంతో ఎక్కువకాలం 'ఎక్సుపోజు' చెయ్యాలిసి వస్తోంది. ఈడయఫ్రింనుగురించి ముమ్ముందుఇంకా విపులంగా చెప్తాము.

కిరణాలన్నీ సమానాంతరంగా (Parallel) ప్రసరించుతున్నా నెగటీవుమీాద కొంసదగ్గర తేలిపోతుంది. ఇలా తేల

టాన్ని యాస్టిగ్ మాటిజమ్ (Astigmatism) అంటారు. అల్లాంటి వ్యత్యాసాన్ని రాకుండా చేసిన లెన్సును యె నాస్టిగ్ మాటిక్ (Anastigmatic) లెన్సు అంటారు.

ఫోకస్ (Focus):—

లెన్సుమీద సమానాంతరంగా పడేకిరణాలు లెన్సు వెనుక ఎక్కడకలుస్తాయో ఆస్థానికిన్నీ లెన్సుగర్భానికిన్నీ మధ్యవుండే దూరాన్ని ఫోకసుఅంటారు. అంటే ప్రతిమ కున్నూ లెన్సుకున్నూవుండే దూరమన్నమాట. అంటే నెగిటీవుకున్నూ లెన్సుకున్నూవుండే దూరమన్నమాట.

డయఫ్రం మధ్యవుండే రంధ్రాన్ని అపెర్చ్యూర్ (Aperture) అంటారు. దీనిపరిమాణాన్ని ఫోకసుతో పోల్చి చెబుతూవుంటారు. f 8 అంటే ఈరంధ్రంయొక్క వ్యాసం (Diameter) ఫోకస్‌లో 8 వ వంతన్నమాట (1/8) f 4 అంటే 4 న వంతు 1/4— ఇలా.

పరా:— లెన్సులోగుండా సూర్యునివంక చూస్తే కళ్ళు తగులడి పోతవి.

ఈ రకరకాల బాధలనూ తొలగించేటందుకు రక రకాల లెన్సులూ ఉపయోగించాలి. అందుచేత కెమెరాలో ఉపయోగించే లెన్సు అనేక లెన్సుముక్కలు చేర్చి చేస్తారు. అవి రెండు సెట్టులుగా విడదీసివుంటాయి. ఆ రెండు సెట్టులకూ మధ్యగా డయఫ్రంను అమరుస్తారు.

ఈడయాఫ్రం ఈ రెండు సెట్టులను మధ్యవిడదీస్తుంది. ఈ డయాఫ్రంను ఇత్తడితోగాని మరియే యితర లోహంతో గాని చేస్తారు.

లెన్సుయొక్క ఫోకస్‌తో ఈడయాఫ్రం మారుతుంది. దీంతో ఫోకస్ స్పీడుకూడా మారుతుంది. ఎందుచేతనంటే డయాఫ్రం బెజ్జం చిన్నదైనకొద్దీ కిరణాలు ఎక్కువగాలోపల ప్రవేశించనీయకుండా తగ్గిస్తూవుంటుంది. దాంతో ఫిలిముకు రావలసినంత కాంతిరాదు.

సాధారణంగా f 3.5. f 6.5. ఫోకస్‌వున్న లెన్సుల వాడతారు. అవసరపడితే f 2, f 1.5 కూడా వాడుతారు. f 3.5 ఫోకస్‌వుంటేదానికి f 3.5, f 4. f 5.6,f 8, f 11. f 16 ఈ వ్యాసాలున్న డయాఫ్రం బెజ్జాలువస్తాయి. f 6. 5. ఫోకస్ వుంటే— f 6.5, f 8, f 11, f 16 వ్యాసాలున్న డయాఫ్రం బెజ్జాలువస్తాయి. ఇందులో చూడండి. f 3.5 ఫోకస్‌కు f 6.5 కంటే మూడు పెద్దబెజ్జాలువస్తాయి f 3.5, f 4, f 5.6. f 3.5 లెన్సుతో కొంచెం మబ్బాగిబ్బా పడుతూన్నాకూడా ఫిలిం తీయవచ్చు.

సాధారణంగా ఈ f 3.5 లెన్సునే వాడుతారు. కాని దూరపుషాటులు, లా. షా. లు తీసేటప్పుడు f 6.5 వాడుతారు. ఇరుకు సందులలో అక్కడా ఫిలిం తీయవలసివచ్చినప్పుడు f 1.5 వగైరాకూడా వాడతారు.

కెమెరా :

ఈనాడు ఉపయోగింప బడుతూవున్న ఫిలిం కెమెరా సర్వతోముఖమైంది. దీన్ని ఇలాంటి ఉత్కృష్టదశకు తెచ్చింది పళ్ళతరబడి సైంటిస్టులు పడ్డశ్రమ. నిజంగా అది ప్రపంచంలోవుండే వింతలలో ఒకటని చెప్పవలసిందే.

ఆర్థిక వ్యవస్థగా ఫిలింకళ ఎప్పుడుమారిందో, అప్పుడు కెమెరాను చాలా అభివృద్ధి చెయ్యవలసివచ్చింది. అందంగానూ, తొందరగానూ, కూడా ఫిలిం తీయటానికి కెమెరాను అమారా చెయ్యాలిసి వచ్చింది. ఫిలిం పరిశ్రమలో ఇప్పుడు అనేక రకాల కెమెరాలు ఉపయోగించుతున్నారు. ఒక్కొక్క కంపెనీ తయారుపెట్టిన కెమెరా ఒక్కొక్క మాదిరిగా వుంటుంది. చేతలో ఒకదానికీ మరోదానికీ చాలా మార్పు కనుపించుతుంది. కాని వీటి అన్నింటికి ముఖ్య సూత్రం (Principal) ఒక్కటే.

సాధారణంగా ఈక్రింది కెమెరాలు వాడుకలోవున్నాయి. (i) బెల్‌హోవెల్ (ii) సిన్‌క్రో (iii) డార్లింగు (iv) డెబ్రి (v) మాయ్ (vi) పాథీ (vii) విన్‌టెన్ (viii) విలియంసన్

సాధారణమైన ఫోటోకెమెరాకూ ఫిలిం కెమెరాకూ వున్నముఖ్యభేదం ఏమిటంటే త్వరత్వరగా ఒకదానివెంట ఒకటి

గాఫొటోలు తీయడానికి దీనికి ఏదైనా పవరుగాను యాంత్రిక సాధనాన్ని గాని ఉపయోగించుతారు. ఫిలిం కెమెరాలో సాధారణమైనదాన్ని ఏఫోటోకు ఆఫోటో ఒక్కొక్కసారి తీసుకుంటారు.

ఈ కెమెరాలో కెమట్లైనే దాల్లోకూడా, కిరణాలు లెన్సులోగుండా లోపల ప్రవేశించి లోపలవున్న ఫిలిం మీద కేంద్రీకృతమవుతాయి. దీల్లో ప్లేట్లు, ఫిలిము ఉపయోగించుతారు. దాంట్లో ఫిలిం ఉపయోగించుతారు. ఫిలింఅంటే సెల్యులాయిడుముక్క. దానిమీద ఎమల్షన్ పూసిఉంటుంది. ఎమల్షన్ ఏరసాయనిక పదార్థాలదైనా కానియ్యండి. (సిల్వరునైట్రేటు] ముందుపూసి దానిమీద గిలటైన్ పూసి తయారుచేయవచ్చు. లేదా మరోపదార్థాన్ని దేన్నయినా ఉపయోగించవచ్చు. కిరణసంయోగంతో ఆపదార్థానికి రసాయనికమైన ఆమార్పు వచ్చేదైతేసరి.] ఇలా తయారయ్యేబొమ్మ నిడివి షుమారు 1 అంగుళంఉంటుంది. ఎత్తు 3/4 అంగుళము లువుంటుంది. (కచ్చితంగా 0. 925×0. 7) ఈప్రతిమను సాధారణంగా 12 అడుగులు వెడల్పు 9 అడుగులు ఎత్తూ గల తెరమీద ప్రొజక్టు చేస్తాం. అంటే బొమ్మ 20, 736 రెట్లు పెరిగి కనుపించుతుందన్నమాట. బొమ్మ వెడల్పు 144 రెట్లు పెరిగి కనిపించుతుంది.

ఫొటోగ్రఫి :

కెమిరాలో లోహనిర్మితమైన 'మాస్కు' ఒకటి ఉంటుంది. ఇది దరవాజాలా తెరుచుకోటానికి మళ్ళా మూసుకోటానికి వీలుంటుంది. తెరుచుకున్నప్పుడు దీనికొలతలు సరిగా వచ్చేప్రతిమ కొలతలనే కలిగి వుంటుంది. అంటే 0.925" వెడల్పు 0.7" ఎత్తుఅన్నమాట. 'ఈమాస్కు'ముందే లెన్సులు అమర్చిఉన్న దిమ్మవుంటుంది. దీన్ని ముందుకు వెనక్కు జరుపుకోటానికి వీలుంటుంది. ఫోకసునుబట్టి. ఈమాస్కుకు వెనకనే నెగటీవ్ ఫిలిం అమర్చివుంటుంది. అది పైనుంచి క్రిందికి నడుస్తూఉంటుంది.

ఇది 1.375 అంగుళాలు (35 మిల్లీమీటర్లు) వెడల్పు వుంటుంది. ఈ ఫిలిం క్రిందికి నడవటమెలాగంటే— కొంచెం ముక్క దిగుతుంది. ఆగుతుంది మళ్ళా కొంతముక్క దిగుతుంది. మళ్ళా ఆగుతుంది. మళ్ళాకొంచెంముక్క దిగుతుంది ఇలా. ఇది ఇలా నడుస్తూవుంటుంది. ఇక దీనిముందు. అంటే మాస్కుముందు ఒక 'షట్టర్' గిరగిరా తిరుగుతూ వుంటుంది. దానిలో బెజ్జాలుకోసివుంటాయి. ఇది ఇలా తిరుగుతూ ఫిలిం ఆగినప్పుడుమటుకు కాంతిని లోపలకురానిస్తూ దిగేటప్పుడు కాంతిని యావత్తూ అరికడుతూవుంటుంది. ఫిలిం ఆగినప్పుడే కాంతి లోపలకురావటం ప్రతిమపడటం జరుగుతుంది. ఫిలిం నడక ఇంచుమించు బట్టలుకుట్టే మిషన్‌నడకలా వుంటుంది.

షట్టరు తెరుచుకునివుండి కిరణాలను లోపలికి రానిచ్చే కాలం సెకండులో 50 వ వంతు వుంటుంది. ఇంత అల్ప కాలంలో అంత తేజోవంతమైన ప్రతిమ పడాలంటే లెన్సు ఎంత ఉత్కృష్టమైందిగా వుండాలో ఊహించవచ్చును.

ఈ నెగెటీవు తేజోనిరోధకమైన పై పెట్టెలోనుంచి తేజోనిరోధకమైన క్రింది పెట్టెలోకి వస్తూవుంటుంది. ఈ పెట్టెలు కొన్ని కెమెరాలకు లోపలే అమర్చివుంటాయి. కొన్నింటికి బయట (పైన ఒకటీ, క్రింద నొకటీ) అమర్చివుంటాయి. క్రిందిపెట్టె నిండిపోగానే తీసి దాన్ని లేబరేటరీకి పంపుతారు.

ఫిలింలో సెకండుకు 24 ప్రతిమలు పడతాయి. ఈ 24 బొమ్మలు ఒక అడుగున్నర ఫిలిమును ఆక్రమించుతాయి. ఈ 24 బొమ్మలు పడటానికి పవరు ఉపయోగించకుండా వుంటే కెమెరాకువున్న పిడిని 2½ సార్లు తిప్పాలి. ఒక్కచుట్టు పిడి పుచ్చుకుతిప్పితే 8 బొమ్మలు పడతాయి.

ఫోకస్ ఇండెక్సు :

రంగం సరియైన ఫోకస్‌లోవున్నదా లేదా అని చూచు కొంటూండగద. దానికి మన కెమెరాలోకి మల్లేనే మసక అద్దం వేసి చూడవచ్చు (Ground glass). ఇలా దీన్ని ఉపయోగించి చూడాలంటే మాస్కు వెనకనుంచి ఫిలిమును తీసివేసి దీన్ని ఎక్కించి చూడాలి. ఇది చాలా కాలయాపనపని.

దీనికి మారు అసలు నెగెటీవునే ఉపయోగించవచ్చు, నెగెటీవుమీద ప్రూఫ్ ఎమల్షను అంత తేజోనిరోధకం కాదు గనుక. ఈ ఇండెక్సును గమనించటానికి భూతద్దాన్ని కూడా ఉపయోగించటం మంచిది. అప్పుడు మనకు కావలసినంత తేజోవంతంగా ఫిలిం వస్తోందో రావటంలేదో తెలుస్తుంది, ప్రతిమను అది బాగా పెంచి చూపుతుందిగనుక.

స్పాట్ ఐరిస్ (Spot Iris) :

డయఫ్రం సాధనాన్ని నెమ్మదిగా తెరవటం మూయటంతో ఫేడిన్, ఫేడ్ఔటులువస్తాయని చెప్పిఉన్నాం. దీనితో కలిపిఅమర్చి ఒకసాధనం వుంటుంది. దాన్ని స్పాట్ ఐరిస్ సాధనంఅంటారు. అది మనం ఏదైనా ఒకవస్తువునుగాని ఒక నటకుడి ముఖంవగైరానుగాని ద్యోతమానంగా చూపించాలంటే దీనికి 'స్పాట్ ఐరిస్' ఉపయోగించుతారు. దానికి ఒక లివర్ వుంటుంది. అది నొక్కగానే డయఫ్రం చిన్నసున్నాగా ముడుచుకుపోయి మధ్యగా కొద్దిఖాళీవుండి, దాంట్లో ఆప్రతిమ పడేటట్టు చేస్తుంది. ఇక్కడ గమనించవలసిన విషయముమరొకటికూడావుంది. డయఫ్రం బెజ్జాన్ని ఇలా సన్నం చేయటంతో ప్రతిమ మరింతద్యోతమానంగా వస్తుందని.

ఫ్రేమ్ ఐరిస్ (Frame Iris) :

ప్రతిమను మన ఇష్టంవచ్చిన ఫ్రేములో తెరవటానికి గాని మూసివేయటానికి గాని వీటిని ఉపయోగించుతాం. వీటిని మనకు కావలసిన విధంగా ఫ్రేములు తయారుచేసుకో వచ్చు. ఈఫ్రేములను కెమెరాలోపలగాని, అలాంటి ఏర్పాటు ఆకెమెరాకు లేకపోతే కెమెరాముందుగాని ఏర్పా టుచేసుకోవచ్చు. ఈఫ్రేములు అనేకరకాలు కొనుక్కోటానికి దొరుకుతాయి.

మాస్కులు (Masks) :

వీటిని ముసుకులనికూడా అనవచ్చు. వీటితో ఫిలింలో కొంతభాగాన్ని ముందు షూటింగుచేసి తరువాత తక్కినభా గాన్ని షూట్ చేయవచ్చు. ఒకేమనిషి రెండుపాత్రలు ఒకే రంగంలో నటించేటప్పుడు ఇంకా ఇతర ట్రిక్కుసీనులలోనూ ఉపయోగించుతారు.

ఫిలిం ఎదురునడక [Reversal of the film) :

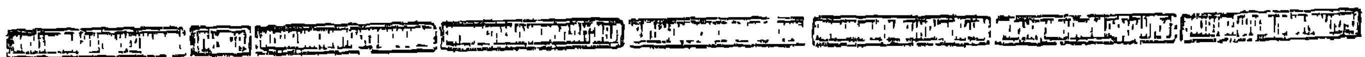
ఫిలిం కెమెరాలో సాధారణంగా పైనుంచి క్రిందికి నడుస్తుంది. దీని క్రిందినుంచి పైకి నడిపించటానికి ఒకసాధనం వుంటుంది కెమెరాలో. దీన్ని రివర్సల్ బటన్ అంటారు. దీన్ని నొక్కితేసరి. దీని ఉపయోగం ట్రిక్కుసీనుల ప్రక రణంలో చెబుతాం.

సౌండు రికార్డింగు

సౌండు రికార్డింగును గురించి ప్రత్యేకంగా వ్రాయాలంటే దాన్ని గురించి ప్రత్యేకం ఒక పెద్దగ్రంథం తయారు చేయాలిసివస్తుంది. ఇక్కడ దానికి సంబంధించిన ముఖ్య సూత్రాన్ని మటుకు చెప్పి, చక్కని రికార్డింగు వచ్చేటందుకు చేయవలసిన తతంగాన్ని మటుకు చెప్పి వదిలేస్తాం. ఇది మొత్తంమీద టెక్నిక్ అంతటితో సంబంధం కలిగివుంటుంది గనుక.

మొట్టమొదట సౌండు ఫిలిములు తీయటానికి ఫోనోగ్రాఫు ఉపయోగించి తంటాలుపడుదామని చూచారు. అది యేమీ సాగలేదు. ఫోనుకూ, ఫిలింకూ, సింక్రనైజేషన్ కుదరక తలప్రాణం తోకకువచ్చింది. ప్రొజక్షన్ చేసేటప్పుడు మధ్యమధ్య ఫిలిం తెగినా చేసినా ధ్వనితోవ ధ్వనిదీ, నటన త్రోవ నటనదీ అయి అవకతవకయిపోయేది.

ఇక ఇది లాభం లేదని వదిలేశారు. నటనతోసహా ధ్వనికూడా ఫిలింమీదనే రికార్డుచెయ్యాలి. అని సైంటిస్టులు తలలు బద్దలుకొట్టుకొని ఇటీవలనే కనుక్కున్నారు. ఇప్పుడు

ఈ సౌండుఫిలిములు దేశమంతా వ్యాపించి నిశ్శబ్ద చిత్రా ల్ని ఇంచుమించు పీకనులిపివేసినాయి.

వీరిపద్ధతిలో ఈధ్వనినే ఫిలింమీద ఫొటోతీస్తున్నారు. ధ్వనిని ఫొటో తీయటమెలా? ఫిలింమీద ఒక కాంతి కిర ణాన్ని (a beam of light) ఫొటో దీస్తూవుంటారు. ఇలా తీస్తూవున్నప్పుడు మైక్రోఫోనులోనుంచివచ్చే శబ్దతరంగాలు ఈకిరణాన్ని కాంతిలోనూ, సాంద్రతలోనూ, పరిమాణం లోనూ, పెంపుజేయటం తగ్గించటం జరుగుతుంది. ఆమా ర్పులు ఒక సన్నని గీతగా ఫిలింలో ఫొటో పడతాయి.

ప్రొజక్షనులో ఈగీతమీద అమిత తేజోవంతమైన ఒక కాంతిని ప్రసరించుతారు. ఆ కాంతి సౌండుట్రాకుమీద పడి దానిముందువున్న ఫొటోసెల్ మీద పడుతుంది. ఆఫొ టోసెల్ ఆ ఛాయను ఆకర్షించి, ధ్వనితరంగంగామార్చి దాని తోకలిపివున్న ఆమ్ప్లిఫైయర్ లోకి పంపుతుంది.

అక్కడ వివిధమయిన ధ్వనులుగా విభజింపబడి మళ్ళావాటి నిజస్వరూపాన్ని పొంది తెరవెనుక అమర్చివున్న ఫోనులోకిపోయి లౌడ్ స్పీకర్ (loud speaker) ద్వారా వినిపించుతాయి. నిజంగా ఇది యొక చిత్రమనే చెప్పాలి. సర్వాంకషమయిన మానవప్రతిభ ఇందులో ద్యోతమానంగా కనుపించుతుంది.

[illegible] నం :—

[illegible] చేసుకుంటే రెండు సౌకర్యాలువస్తాయి. [illegible] ఇంకా యితర శీతోష్ణస్థితులు అనవ [illegible] పెట్టికొని మనకు కావలసిన విధంగా [illegible] ఫోటోగ్రాఫును నిర్దుష్టంగా తయా [illegible] ఇతర లైటింగుసాధనాలు ఉపయోగించి [illegible] కావలసినరీతిగా ప్రతిమకు లైటింగు తేవచ్చు. (2)శిలి [illegible] ఇతర ధ్వనులను అరికట్టి వేయవచ్చు. ఇది [illegible] చేసే సహాయధ్వనులను మార్దవంగా [illegible] ధ్వనితో వినుపించేటట్టు చేయవచ్చు. [illegible] మంచి గుజిలీపట్టణాల్లో వుంటూ [illegible] ఈరెండు స్టేజికి అవసరం ఎంతైనావుంటుంది. [illegible] అంతగా గమనించినట్టుగాలేదు. లేకపోతే [illegible] లైటుకాతలు ఎందుకు వినుపించుతాయి.

[illegible] ఒకదానివెనుక ఒకటి రెండుగోడలను [illegible] అందులో బయటివైపున వుండే గోడ సాధా [illegible] కట్టబడి సిమెంటు చేసివుంటుంది. [illegible] కార్కు, ఉన్ని, ప్లాస్టి, మాసోనైటు మొదలైన [illegible] పదార్థాలతో నిర్మాణంచేసివుంటుంది. [illegible] మధ్య 1 1/2 అడుగుల ఖాళీస్థలం వుం

టుంది. ఈ రెండు గోడలూ రెండు ప్రత్యేకమైన సిమెంటు దిమ్మలమీద ఒకదానివెనుక ఒకటి నిర్మాణంచేసివుంటాయి. ఈ స్టేజికి అడుగునా (అంటే నటించేచోటు) పైనా (అంటే పైకప్పు) ఇలానే జములుగోడలతో నిర్మాణంచేసివుంటుంది. ఇలానే గోడలమధ్య ఖాళీవుంటుంది.

ఇలా నిర్మాణంచేసిన గోడలూ, కప్పూ చక్కని ధ్వని నిరోధకములుగా పనిచేస్తాయి. ఎట్లాంటి ధ్వనులనైనా అరికట్టగలవు. ఒకటేగోడను నిర్మాణం చేసినట్టయితే అది పైస్థాయిధ్వనులను (అంటే బస్సుల్లా అవి పోతూంటే కలిగే శబ్దంలాంటివాటిని) అరికట్టలేదు. గోడలమధ్యవున్న ఖాళీ ఇన్సులేటరుగా పనిచేసి ఇలాంటి ధ్వనులను సహితం ఆపుచేస్తుంది. వచ్చే శబ్దతరంగాలను సరాసరి పైకిపోనీకుండా మధ్య తనలో కలిపివేసుకొని ఆపుచేసి వేస్తుంది.

భూమికూడా శబ్దతరంగాలను విరివిగా జారవేస్తుంది. అందులో గాఢధ్వానాలకు ఇంకా విరివిగా ప్రసరణను కలుగజేస్తుంది. రైలు చూపుమేరదూరంలో లేకపోయినా, నిలుచునివుంటే దానిధ్వని వినుపించకపోయినా, వంగి పట్టాల మీద తలనానించి వింటే ధ్వని వినుపించుతుంది, ఒక్కొక్కప్పుడు, బండిచేరువలోవుంటే. అంటే యేమిటి ? శబ్దాన్ని విరివిగా ప్రసరించేశక్తి భూమికి యెక్కువగా వున్నదన్న

మాట. ఈ కారణంచేత మనం చుట్టూ జములుగోడలతో బిగించుకున్నా, యింకా కొన్ని ధ్వనులను భూమి బయట నుంచి జేరవేసుకువచ్చి రంగంమీద పారవెయ్యటానికి అవ కాశంవుంది. దీన్ని నివారించేటందుకు యిలా చేస్తారు. అడుగున భూమివుందికదా దానిపైన 1½ అడుగులఎత్తుగా ఇసుక పోసివేస్తారు. దానిమీద మళ్ళా చపటా చేస్తారు. ఈ చప టాకు ప్రక్కను నిర్మాణంచేసిన ధ్వని నిరోధకాలైన గోడ లతో కలిపివేస్తారు. అడుగుభూమికి దానికి మధ్యను ఇసుక పోసి విడదీసివేస్తారు.

ధ్వని రంగాన్ని యిల్లా పెట్టెలాగాచేసి బయటిధ్వను లను లోపలికీ, లోపలిధ్వనులను బయటికి పోకుండా చేసిన ప్పుడు ఒకచిక్కు వస్తుంది. దానిలోపల నిల్చుని ఒకమాట మాట్లాడితే నాలుగుగోడలూ ఈధ్వనిని అరికట్టి ప్రతిధ్వనిని పుట్టించుతాయి. అంతా గల్లంతు గల్లంతుగా తయారవు తాయి. ఈ బాధను నివారించటానికి ఒక ఉపాయంవుంది. రాతినార, ఊలు, ప్రత్తి, ఇలాంటివస్తువులను ధ్వనిని మ్రింగి పారవేసేవాటిని దోమతెరలమీద అంటించి చుట్టూ గోడ లకు, పైనకప్పుకూ, వ్రేలాడదీయాలి. క్రింద భూమిమీద పరవాలి. ఇంకా అవసరంగాతోస్తే బరువుపాటిగుడ్డ తెర లనుగూడా లోపలిగోడలకు దిగవేయవచ్చును.

ఇలాంటి ధ్వనిరంగాన్ని నిర్మించుకోడం మన దేశంలో యింకా బాగా అలవాటుకాలేదు. మనవాళ్ళ [illegible] చూస్తే అలాంటి శ్రద్ధతీసుకోవటానికి వాళ్ళకు స్థిమితమే లేనట్టుగా తోస్తుంది. అది నిజంగా మన దురదృష్టంక్రిందే లెక్క. మన ఘోష మనదీ వాళ్ళగొడవ వాళ్ళకీ-వుంది.

హాలీవుడ్‌లో ఇలా తయారుపెట్టిన సౌండురంగాలు షుమారు 100 అడుగుల వెడల్పూ 300 అడుగుల పొడవూ 50 అడుగుల ఎత్తూ వుంటాయి. ఈ కొలతలు సాధారణంగా అందరూ కట్టేవి. ఇంకా పెద్దవికూడా కనుపిస్తాయట. హాలీవుడ్‌లో 450 అడుగుల పొడవూ 150 అడుగుల వెడల్పూ గలవికూడా వున్నాయట. కొన్ని స్టూడియోలలో సౌండుస్టేజికి నాలుగువైపులాకూడా మూసివేసే వుంటుంది ఒక పెట్టెలాగు. గోడలకు కిటికీలూ వగైరా యేమీ వుండవు. రెండు తలుపులుమట్టుకు వుంటాయి. యివి చాలా లావుగానూ బరువుగానూ, పెద్దవిగానూ వుంటాయి. ఈ తలుపులు మూసివేస్తే యినపపెట్టెతలుపు లాగా సరిగా టంచన్‌గా సరిపోతవి, గాలి దూరటానికి సందు లేకుండా. ఈ తలుపులు చాలా పెద్దవిగావుండాలి: మరి సెట్టింగును తయారుచేసి స్టేజిలోకి తెచ్చి అమర్చుకోవాలి-. ఈ తలుపులు మూసివేసి షూటింగుచేసేటప్పుడు యంత్ర

[illegible]తో గాలిని స్టేజిలోకి, స్టేజిలోనుంచి బయటికిపోయే [illegible]స్తూ. లోపలున్నవాళ్ళకి ఊపిరి ఆడటానికి.

[illegible] సెట్టులు :

[illegible] స్టేజికి లోపలిగోడకు రాతినార మొదలైన [illegible]మైన వస్తువులతో ఆచ్ఛాదన చేసివుండటం [illegible]ధ్వనులు ఏమాత్రమూ లేకుండా వుంటాయి. ఈ [illegible] అసహజంగావుంటుంది. మనం సాధారణంగా [illegible] సూక్ష్మంగా ప్రతిధ్వనులు ఉత్పత్తిఅవుతూ [illegible] కాని అవి తిన్నగా అవగతం చేసుకోలేనంత [illegible]. ఈసూక్ష్మములైన ప్రతిధ్వనులను [illegible] అరికట్టివేస్తే ఆధ్వనులు మనకు కొంత అసహ[illegible]. ఇట్లాంటిధ్వనులను నిర్జీవధ్వనులు ([illegible] sounds) అంటారు. అలా సజీవములైన ధ్వనులు [illegible] వలసినంతవరకు ప్రతిధ్వనులతో సహా [illegible] చేయాలి.

[illegible] ఇట్లాంటి సున్నితాలైన ధ్వనులనుకూడా [illegible] దానిలో అమర్చే సెట్టులు కొంచెమో [illegible] ప్రతిధ్వనినిచ్చే పదార్థాలతో అమర్చివుండాలి. [illegible] కొయ్యా మొదలైన గట్టిపదార్థాలతో

చెయ్యాలి. కాని ఈవచ్చే ప్రతిధ్వనులుమాత్రం సున్నితంగా వుండాలి. మాట్లాడే మనిషిమాటనుకూడా ఖచ్చిత పార వేసేవిగా వుండకూడదు. ఒక్క చెవిమాత్రం వుంటే మనం శబ్దాన్ని ఎలా గ్రహించగలుగుతామో మైక్రోఫోను కూడా అదేమాదిరిగా పనిచేస్తుంది. రెండుచెవులతో పని చేస్తే మనం ప్రతిధ్వనులనూ, ధ్వనులనూ, విభజన చేసుకుని ప్రత్యేకం ప్రత్యేకంగా గ్రహించగలుగుతాం. కాని మైకు ఒంటి చెవిదేగనుక ధ్వనినంతా కలగాపులగంగా రికార్డు చేస్తుంది, అందుచేత ఈధ్వనులు వీలైనంత సున్నితంగా వుండాలి. ఇలాంటి సున్నితంగావున్న ప్రతిధ్వనులు లేకుండా రికార్డుచేస్తే ధ్వనులు నిర్జీవంగా వుంటాయని చెప్పాం. ఫోటోగ్రాఫ్‌లో తగిన సాంద్రతలేకుండా తీస్తే ఎంత వెలా తెలా పోతుందో, ఈధ్వనులుకూడా అంత నిర్జీవంగా కనుపించుతాయి. ఫోటోగ్రాఫు సాంద్రతను మనం ప్రింటింగులో మార్చుకోవచ్చు. కాని ధ్వనికి అలాకాదు. దీన్ని రికార్డింగుకు ముందే సెట్టును జాగ్రత్తగా తయారుపెట్టుకునీ, మైక్రోఫోనును జాగ్రత్తగా ఎక్కడవుంచాలో అక్కడ ఏర్పాటుచేసుకుని అందాన్ని తెచ్చేటందుకు మనం ప్రయత్నించాలి.

మైక్రోఫోను ఏర్పాటు :

మనం ఒక పెద్దగదిలో వున్నామనుకోండి. ఒక
వ్యక్తి మనకు చేరువలో నిల్చుని మాట్లాడుతున్నాడు.
అప్పుడు అతనిధ్వని మనకు బిగ్గరగా వినుపించుతుంది. అతని
మాటతో యితర ప్రతిధ్వనులు ఏమీ వినుపించవు. సరే,
ఆ గదిలో యింకో మూలకుపోయి మనకు చాలాదూరంగా
పోయి మాట్లాడితే అప్పుడెలావుంటుంది ? ఆధ్వని ఇందాకటి
వలె స్పష్టంగా వినుపించదు. ఇదిగాక ఆ ధ్వనిలో కూడా కొంత
మార్పువుంటుంది. ఇప్పుడు ఆధ్వనితో కూడా యితర ప్రతి
ధ్వనులు కొన్ని వినుపించుతాయి.

దూరమైపోతే అసహజంగా వినుపించుతుంది ధ్వని.
అందుచేత నటుడు కెమేరాకు ఎంతదగ్గరగావుంటాడో మై
క్రోఫోను అతని నోటికి అంత చేరువకు వచ్చేటట్టు చేయాలి.
కెమేరాదూరం మారేకొద్దీ మైక్రోఫోనును కొంచెం దూర
దూరంగా జరుపుతూవుండాలి. ఈవిషయాన్ని పరిశీలన
చెయ్యకుండా ఫిలిముతీస్తే చాలా అవకతవకలువస్తాయి.

సంభాషణలు రికార్డుచెయ్యటానికి ఒక్క మైక్రోఫోనే
ఉపయోగించటం మంచిది, ఆరంభకులు. ఆరితేరినవాళ్ళు
రెండు మూడింటిని ఉపయోగించుకో గలుగుతారు. ప్రాథమిక

దశలోవున్నవాళ్ళు అలాంటి ప్రయత్నం చెయ్యటం అంత మంచిదికాదు.

బూమ్ :

ఇక 'బూమ్' అంటే ఏమిటో సూక్ష్మంగా చెబుతాం. ఒక పొడుగు వాసం బొంగుకాని, తేలికగావుండే యితర కొయ్యగాని తీసుకుని దాన్ని ఒక 'ట్రిపడ్' (Tripod) మీద ఎక్కించి, దాన్నికిందికి పైకీ, పక్కకూ, ఎటుబడితే అటు తిప్పటానికి మధ్య ఒక 'లివర్' ను ఏర్పాటుచేస్తారు. దీన్ని 'బూమ్' (Boom) అంటారు. ఆగడకుచివర మైక్రోఫోను వేళ్లాడతీస్తారు. నటుడు ఏవైపుకు నడుస్తూవుంటే ఆవైపు ఈబూమ్మీద మైకును తిప్పుతూ అతనుమాట్లాడే ధ్వనులను రికార్డుచేస్తారు. మైక్రోఫోనుకున్నూ, నటునకున్నూ మధ్య వుండవలసిన దూరాన్నిమటుకు జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ వుండాలి. ఈ బూమ్మీద వరసని అయిదారు మైక్రోఫోనులు అమర్చటానికికూడా వీలుంటుంది. షూటింగ్‌లో దీన్ని జాగ్రత్తగా సమర్థించటానికి ముందుగా చాలాసార్లు రిహార్సలు వేసి చూసుకోవాలి.

వాయిద్యాలను రికార్డుచేసేటప్పుడు ఆర్కెస్ట్రాకు ముందు ఒక మూడు మైకులను ఆర్కెస్ట్రా పొడుగునా ఏర్పాటుచెయ్యటం మంచిది. ఈమైకులకూ ఆర్కెస్ట్రాకు మధ్య—

మందపాటి గుడ్డ తెరదింపితే ధ్వనులు సున్నితంగా రికార్డు అవుతాయి. శబ్దగ్రాహకములగు ఇతర పదార్థాలనుకూడా మధ్యపరచవచ్చు.

రి కా ర్డిం గు ఏ ర్పా టు :

మైక్రోఫోనులోనుంచి ధ్వనితరంగాలు వాల్యూము ఎడ్జెస్టరులోకి వెడతాయి. అక్కడ ఈధ్వనితరంగాలను కావలసినవిధంగా మార్పుచేస్తారు. దీనిలోనుంచి మళ్ళా రికార్డింగు మెషినులోకి వెడతాయి. అక్కడ ఈధ్వనితరంగాలు ఆ మెషినులో ఏర్పాటుచేసివున్న ఒక సన్నని దీపకళిక (Glow lamp) లోకి ప్రసరించి ఆదీపానికి సంచలనం కలిగించుతాయి. ఆ దీపంముందు తిరుగుతూవుండే ఫిలింమీంద ఆదీపకళికకు కలిగే మార్పులు ఫొటోతీయబడతాయి. ఈ మార్పులు సౌండు నెగెటీవుమీంద 0.0 25 మి. మీ. వెడల్పుగల సన్నని గీతలా ఏర్పడతాయి. దీనిని శబ్దరేఖ (Sound Track) అంటారు.

శ బ్ద రే ఖ లు :

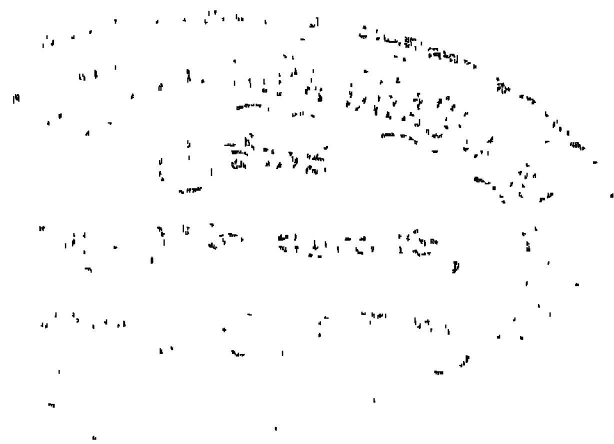
ఈ శబ్దరేఖలు రెండువిధాలు. ఒకటి సన్నని అడ్డ గీతలుగావుంటుంది. దీన్ని అసమసాంద్రతాగ్రహణము (Variable density recording) అంటారు. రెండవది వంకరటింకరగా

వుంటుంది. దీన్ని అసమవిస్తీర్ణతాగ్రహణము (Variable area recording) అంటారు. ఇందు మొదటివిధంగా రికార్డు చేయటానికి పైనచెప్పిన దీపకళికను ఉపయోగించుతారు. రెండవవిధముగా రికార్డు చేయటానికి దానిస్థానే 'ఆసిలోగ్రాఫ్' అను మరియొక సాధనం ఉపయోగించుతారు.

సౌండు ట్రక్కు :

స్టూడియో బయట షూటింగుచేయవలసివచ్చినప్పుడు శబ్దాన్ని రికార్డింగు యంత్రమును మోటారుపైనుంచి తీసికొనివెళతారు. దీన్ని ట్రక్కు (Sound truck) అంటారు.

ఆర్టు డైరెక్టరు — సెట్టింగులు

ఫిలిములు జాగ్రత్తగా తయారుచేయాలనుకునే కొన్ని స్టూడియోలలో ఒక ఆర్టుడైరక్టరునూ, అతనిచేతికింద పని చేయటానికి ఇంకా కొంతమంది పనివాళ్ళనూ యేర్పాటు చేస్తారు. ఇతను సెట్టింగులు వగైరానూ, దుస్తులనూ, ఇంకా కావలసిన సాధనసామగ్రిని యేర్పాటుచేస్తాడు. మన వాళ్ళు చేస్తున్నట్టుగా కుర్చీలు వగైరా కాఫీహోటళ్ళలోనూ, డ్రెస్సులు వగైరా డ్రెస్సు అద్దెకిచ్చేవాడిదగ్గిరా అద్దెకు తేరు. తీయబోయేఫిలిం యెలాంటిదో దాన్లో చూపించవలసిన నాగరికత ఎలాంటిదో కొంచెం అర్థంచేసుకుని అలాంటి వస్తుసముదాయాన్నీ, దుస్తులనూ నిర్మాణంచేస్తారు.

ఆర్టుడైరెక్టరుకు అనేకరకాల విజ్ఞానంవుండాలి. నిర్మాణం చేయవలసిన సెట్టును ముందుగా కాగితంమీద అతను గీసి చూపించవలసి వుంటుంది. తయారుచేయవలసిన దుస్తులు వగైరాల నమూనాలను ముందు కాగితంమీద చిత్రించగల వాడుగావుండాలి. యేకాలంలో, యేదేశంలో, యేరకం మనుష్యులు యెలాంటిదుస్తులు ధరించేవాళ్ళో, ఎలాంటివస్తువులు వాడేవారో వారి నాగరికత యెలాంటిదో వాళ్ళ శిల్పా

ములు యెలాంటివో ఆర్టు డైరక్టరుకు కరతలామలకంగా తెలిసి వుండాలి.

సెట్టు నిర్మాణం :

సెట్టునిర్మాణం చాలావరకు దానిలో షూటు చేయబోయే సీక్వెన్సులమీద ఆధారపడివుంటుంది. ఇంకా ఇతరంగా స్టూడియో బయటతీసే షాటులమీదకూడా ఆధారపడివుంటుంది. ఒకనటకుడు ఒకద్వారంగుండా ఒక పెద్దయింట్లోకి ప్రవేశించుతున్నట్లుగా చూపుతామనుకోండి; అలాంటప్పుడు అలాంటి ద్వారాన్ని ఒకదాన్ని ఈసెట్టులో నిర్మాణం చేయవలసివుంటుంది. అక్కడ ఆయింటి కిటికీని దేన్నైనా షూట్ చేస్తే ఆనమూనాకిటికీనే ఒకదాన్ని దీనిలో నిర్మాణంచేయవలసివస్తుంది. అందుచేత సెట్టుకు కాగితంమీద నమూనా వ్రాయటానికి ప్రారంభించేముందే స్టూడియో బయట తీయబోయే సీక్వెన్సులు వాటితాలూకు సమస్తవిషయాలూ ఆనిర్మాతముందువుండాలి. ఇవిగాక ఆసెట్టుకు పెట్టుబడికిరిందవున్న డబ్బునుబట్టి ఆసెట్టు తయారవుతుంది.

సెట్టు ఆట్టే చిక్కులతోకూడుకొన్నది కాకపోతే భూమిమీద దానికొలతలు స్టూడియోవడ్రింగికి ఇస్తే చేసి

వేస్తాడు. అది కొంచెం చిక్కచిక్కగా కనుపించుతే దాని గోడలు, నమూనా యావత్తూ బొమ్మలు వ్రాసియివ్వటం మంచిది. సెట్టు తయారుచేసేటప్పుడు స్టూడియోలో అది వరకేవున్న ఫ్లాటు (Flats) లనుకూడా ఉపయోగించేలా చూస్తే చాలా దుబారా తగ్గుతుంది. సెట్టు తయారుచేసే టప్పుడు గోడలుగానూ పైటాపు వగైరాగాను ఉపయోగించే ఒక్కొక్క భాగాన్ని 'ఫ్లాట్' అంటారు. సెట్టుకొలతలు తీసుకునేటప్పుడు కెమెరా ఎక్కడనుంచి ఎంతవరకూషూటు చేయగలుగుతుందో, ఆసీనులలో ఏ యేరకపు షాటులు తీస్తారో చూసి ఆకొలతలు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.

ఇలాతయారైన సెట్టుకు రంగులు వేయటంలోవుంది ఆర్టుడైరెక్టరు తెలివితేటలు. నాటకరంగంమీద తెరలూవగైరావార్నియాలంటే అతడు అన్నిరంగులూ ఉపయోగించి ద్యోతమానంగా తయారుచేయగలడు. ఇక్కడఅలాకాదు. రెండేరంగులు ఇతనికిచ్చేవి— నలుపూ, తెలుపూ— వీటి రెంటి సహాయంతో సర్వకళలను ఆసెట్టుకు ఇతడు తేగలిగివుండాలి.

రంగుదుస్తులు :

ఆర్టుడైరెక్టరు దుస్తులను తయారుచేయటానికి నమూనాలు వ్రాసేటప్పుడు చాలావిషయాలు మనసులో పెట్టుకోవాలి. కేవలం తను బొమ్మను చక్కగా వేశానుగదా

అనుకుంటే చాలదు. యేరంగు యేవిధంగా ఫొటోలో పడుతుందో బాగా తెలుసుకొని వుండాలి. కొమ్ములుతిరిగిన వాళ్ళని మనం అనుకుంటున్న మన ఆర్టిస్టులు కొంతమంది ఈవిషయాన్ని యేమీ అజలో వుంచుకోలేదనిపించుతుంది, మన ఫిలిములలో కొన్నిటిలోచూస్తే.

ఫొటోలో ఒకరంగు ఒకవిధంగానూ మరోరంగు దానికంటే చాలా వ్యత్యాసంగానూ పడతాయి. రంగులను గ్రహించటంలో మానవనేత్రం గ్రహించటానికీన్నీ ఫిలిం నెగెటీవు గ్రహించటానికిన్నీ చాలా వ్యత్యాసం వుంది. ఒకొక్కరంగు మనకంటితోచూస్తే దట్టంగావుండిఫొటోలో చాలా తేలికగాపడుతుంది. మరొకటి తేలికగా వున్నట్లు మనకుకనుపించి బొమ్మలో చాలా దట్టంగాపడుతుంది. ఉదహారణాగా నీలవర్ణం తీసుకోండి. మనకు కనుపించేటంత దట్టంగా ఫొటోలోపడదు. ఆకుపచ్చమట్టుకు యధాప్రకారమైన సాంద్రతనే నిరూపించుతుంది. మళ్ళా పసుపు, నారింజ వర్ణం, ఎరుపూ ఇవిమట్టుకు కనుపించేకంటె ఫొటోలో చాలా దట్టంగా తయారవుతాయి.

ఫొటోలో ఈరంగుల సాంద్రత ఒక రంగులమీదనే కాకుండా అక్కడ ఉపయోగించే కాంతిమీదకూడా, అధారపడివుంటుంది. సూర్యకిరణ ప్రసారాన్నే ఉపయోగించితే రంగుల సాంద్రతను యధావిధంగా దింపుతుంది. పాదరసపు

రకము, ఆర్కులాంపు వగైరా ఉపయోగించితే అవి ఒక విధమైన వైలెటుకిరణాన్ని ప్రసరించుతాయి. గనుక చాలా మార్పువస్తుంది. ఈ వైలెటుకాంతులు ఫోటోను చాలా అందంగా వుండేట్టుగాచేస్తాయి.

కనుక ఏరంగునైనా దట్టంగా ఉపయోగించటంమాని వేయాలిసిందే. కంటికి ఒకేసాంద్రతలో కనుపించే ఎరుపూ, నీలివర్ణమూ కవళికలు ఫోటోలో మొదటిది దట్టంగానూ రెండవది తేలికగానూ పడతాయనికూడా జ్ఞాపకం వుంచుకోవాలి.

పట్టుకారునలుపుగాని, సున్నపుతెలుపుగాని ఉపయోగించకూడదు, అసలు. తెల్లగావున్న దుస్తులను ఏదైనాఒక నున్నితమైన తేలికరంగులో ముంచటం మంచిది.

పాత్రధారణ :

కాంతిప్రసరణం శాస్త్రీయమైనదిగనుకనూ, ఫిలిములో వస్తే ఫోటోలోవలే రీటచ్చింగు (Re-touching) వగైరా వీలుపడదు గనుకనూ, నటకుల ముఖములూ వగైరా హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా సరిసమానంగా 'కేకు' వేసుకోవాలి. నెం. 5 గ్రీజు పెయింటు ఉపయోగించవచ్చు. వేసలైటును బట్టి కొంచెం తేలిక సాంద్రతలో పడే నెం. 2½ వగైరా కేకు

లనుకూడా ఉపయోగించటంకద్దు. జాగ్రత్తగా పొడలు లేకుండా పోయేటందుకుగాను కేకుపైనపౌడరు వెయ్యాలి.

ఒక్కొక్క స్టూడియోవారు వారికివున్న లైటింగు ఏర్పాట్ల ప్రకారం ఒక్కొక్కరకం పెయింటును, రంగులనూ ఉపయోగించుతున్నారు.

ఈగ్రీసు పెయింటుమీద షేడింగుకు కొందరు గోధుమ వర్ణాన్ని ఉపయోగించుతారు. మరికొందరు పాతపద్ధతిని ఎరుపునే ఉపయోగించుతారు. దేన్ని ఉపయోగించినా ఎక్కువగా వాటిని పులుముకోకూడదు. ఎందుచేతనంటే చూడటానికి అవి మొదట అందంగా అగుపించినా ఫిలిములో చాలా అసహ్యంగా తయారవుతాయి. నైలెటురంగు దీపంవేసి తీసినప్పుడు ఆయెరుపు నల్లటి సుద్దగాపడుతుంది. మాంచిపిల్లికళ్ళులా నీలవర్ణంగా వుండే కళ్ళు ఫిలింలో తెలతెలాపోతాయి. ఇంకా ఆకళ్ళమీదకు ఎక్కువగా కాంతిప్రసరింపితే అసలాఫోటోలో కనుపాపలే కనుపించకుండాపోతాయి. కనుబొమ్మలనూ, గుడ్డునూ కొంచెం నలుపుచేస్తే ఈబాధ కొంచెము నివారణ అవుతుంది. పిల్లికళ్ళకంటే నల్లకనీకలున్న కన్నులే బాగాపడతాయి ఫోటోలో. ఇందులో తెల్లవాళ్ళకంటే నల్లవాళ్ళకు కొంచెం సదుపాయం వున్నదన్న మాటే.

ఇక్కడ ముఖ్యంగా జ్ఞాపకం పెట్టుకోవలసినముక్క ఒక్కటివుంది. సాధారణమైన ఛాయాగ్రహణంలోవలె ఇక్కడ రిటచ్చింగ్ వుండదుగనుక సర్వమూ ముందుగానే జాగ్రత్తపడాలి.

లైటింగు :

లైటింగు వ్యవహారమంతా డైరెక్టరు ఛాయాగ్రాహకునిమీదనే వుంచటం మంచిది. కాని దానివల్ల వచ్చేకీర్తి అపకీర్తి తాను బాధ్యుడై వుంటాడుగనుక తానుకూడా ఏర్పాట్లన్నీ సరిగావున్నాయాలేవా అన్నవిషయం అజమాయిషీ చూసుకుంటూనే వుండాలి.

స్టూడియో లైటింగు అంతా 3- వైరుపద్ధతిని చేయటం మంచిది. అంటే పాజెటీవు, నెగెటీవు శక్తులు రెండూ రెండు తీగలగుండా రెండువైపులా చెరొకటీ పరుగెత్తుతూ వుంటాయి. మధ్యగా ఒకతీగ నిర్జీవి (Neutral) తీగ అమర్చివుంటుంది.

ఈ మధ్యతీగకున్నూ, బయటవుండే ఒకొక్క తీగ కున్నూ (పాజెటీవుగాని, నెగెటీవుగానీ) మధ్యవుండేశక్తి అస లు పాజిటీవు, నెగెటీవులమధ్య వుండేశక్తిలో సగంవుంటుం దన్నమాట.

ఇప్పుడు అనేకరకాల లైటులు వాడుకలోవున్నాయి. అందులోకొన్ని నైలెటురంగుగా వుంటుతాయి. మరికొన్ని సూర్యరశ్మిలాంటి తెల్లనికాంతులను ప్రసరించుతాయి. ఉత్తమ మైనప్రసారాన్ని ఇచ్చేరెండుదీపికలు బాగా ప్రచారంలో వున్నాయి. అందొకటి ఆర్కులాంపు. రెండవది పాద రసపు దీపిక. ఆర్కులాంపులో రెండు కార్బనుముక్క లను ఒకదాని కొనదగ్గరగా రెండవదాని కొననుచేరుస్తారు. అప్పుడు వీటిరెంటికీ మధ్య బాగాద్యోతమానంగావుండే లైటుపడుతుంది. రెండవది పాదరసపుదికదా! దానిలో పాదరసం ఆవిరిగా ఒక గాజుగొట్టంలో సంచరించుతూ వుంటుంది. దాంట్లోనుంచి వైలెటువర్ణంతో చక్కనికాంతి బయలుదేరుతుంది. ఈ కాంతిఫొటోలో చాలా బాగా పడుతుంది.

ఇదిగాక సెర్చిలైటుల లాంటివి చాలా తేజోవంతమైన కొత్తరకపు దీపికలను చాలా వాటిని నేడు వాడుతున్నారు. ఇవి బాగానే పనిచేస్తున్నాయి. కాని వీటిని పాదరసపు

దీపికల సంయోగంలో వాడితే బాగావుంటుంది, కేవలం వీటినే ఉపయోగించే కంటేను.

ఇట్లాంటి ద్యోతమానమైన దీపికలనుంచి కాంతులను రంగంపైనుంచీ, ముందునుంచీ, ప్రక్కలనుంచీ రంగంమీదికి ప్రసరించుతారు. వీటికితోడు రిఫ్లెక్టర్లు (Reflectors) ఉపయోగించుతారు. ఈ రిఫ్లెక్టర్లకు మంచి మెరుగుపెట్టి వుంచుతారు. ఇవి తేజాన్నంతనూపట్టి రంగంమీదనే నటులమీదకీ కేంద్రీకరించుతాయి.

లైట్లులేకుండా రంగాన్ని సూర్యరశ్మి సహాయంతో తీస్తుంటే ఈ రిఫ్లెక్టర్లు సూర్యరశ్మిని ఆకర్షించి రంగంమీదికి కేంద్రీకరించుతాయి.

కొంతమందిమహాత్ములు లైటింగువల్లా వస్తువుల ఛాయలుకూడా ఫిలిములో పడతాయి. లేదా కాంతి ఎక్కువైపోయి రంగమంతా సున్నంపూసినట్లుగా, తెల్లగా రాతుంది ఫిలిం. ఫిలిం సౌందర్యం ఫొటోగ్రఫీమీద ఆధారం పడివుంది. ఫొటోగ్రఫీ లైటింగుమీద ఆధారపడివున్నది. కనుక లైటింగు విషయంలో తగినజాగ్రత్త తీసుకోవాలి.

ఫిలిం తమాషాలు

(ట్రిక్కు-సీనులు)

ఫిలిం నిర్మాణం అంతటిలోనూ ట్రిక్కు-షాట్లో [illegible] చాలా అందమైనభాగం. నాటకరంగంమీద ప్రదర్శించటానికి కూడా వీల్లేని మహా విపరీతాలను దీంట్లో సృష్టించి ప్రేక్షకులను అద్భుతరసనిమగ్నులనుగా చేయటానికి వీలున్నది. ఏ విపరీతాన్ని బడితే దాన్ని సృష్టించటానికి కెమెరాకు చేతనౌతుంది. అందుచేతనే ఫిలింకళ నాటకరంగాన్ని అంత అల్పకాలంలో తుడిచివేయటానికికూడా సమర్థమైందనటంలో అతిశయోక్తి లేదు.

ఈతమాషాలు ఒకరకంగాదు. [illegible] శక్తినిబట్టి అనేకరకాలుగా తయారుపెట్టుకోవచ్చు. కెమెరా గుణసంపదను యావత్తూ అర్థంచేసుకుంటే ఎవడైనాసరే వచ్చినట్టు వాడు క్రొత్తక్రొత్త తమాషాలు చేయటాన్ని నేర్చుకోవచ్చు. అందుచేత వీటిని ఇదమిత్థం అని నిర్ణయించటందుకు వీల్లేదు.

ట్రిక్కు సీనులు షూటింగు చేసేటప్పుడు కెమేరాను పవర్ ఉపయోగించి నడపకుండా వీలైనంతవరకు చేత్తో తిప్పుకోటమే మంచిది. సాధారణంగా చేతితో షూటు చేయాలంటే కెమేరాపిడిని పట్టుకుని సెకండుకు రెండుచుట్లు తిప్పుతూవుండాలి. అంటే రెండుచుట్లుతిప్పితే 16 బొమ్మలు ఫిలిములో పడతాయన్నమాట. ఇది సాధారణమైన కెమేరాస్పీడ్ (Speed).

సాధారణంగా ట్రిక్కుఫోటోగ్రఫీనంతా ఈక్రింది శీర్షికలక్రింద విభజింపవచ్చును.

1. త్వరితగమనం.
2. మందగమనం.
3. గమననిరోధం.
4. డబుల్ఎక్స్పోజరు.
5. ఫిలిం ఎదురునడక.
6. సూపర్ఇంపోజు.
7. టెలిఫోటో.
8. నిర్మితములు.
9. కార్టూనులు.
10. మాస్కులు.
11. ఛాయామాత్రములు.
12. లేబరేటరీట్రిక్కులు.

1. త్వరితగమనం [Fast speed] :

కెమేరాలో చాలాతొందరగా నడపటానికి సాధనాలుంటాయి. ఒక్కొక్క కెమేరాలో 1సెకండుకు 224 బొమ్మలు పడేటట్లు చెయ్యటానికికూడా సాధనాలుం

టాయి. అలా ఎంత నెమ్మదిగా నడపాలనుకున్నా అంత నెమ్మదిగా నడపటానికికూడా వీలుంటుంది.

కెమిరాకు ఎక్కువ స్పీడుఉపయోగించి తీసిన ఫిలింను ప్రొజక్టరుమీంద వేసిచూస్తే తెరమీద నటన చాలా నెమ్మదిగా జరుగుతుంది. ఈసాధనంవల్ల చాలా వీలున్నాయి. కరుణరసాన్ని స్థాయీభావంలో నిలుపుచేయటానికి ఇది చాలా ఉపకరిస్తుంది.

2. మంద గ మ నం (Slow speed) :

కెమిరాను తక్కువస్పీడులో నడపటానికికూడా సాధనాలుంటాయని వ్రాశాము. దీనివల్ల చాలా ఉపయోగాలు వున్నాయి. దీనిఉపయోగం ఇంతింతనటానికి వీల్లేదు. దీనిని విరివిగా ఉపయోగించుతారు. మరీస్టంటు పిక్చర్లలో దీన్ని ఆధారంగా తీసికొని డైరెక్టర్లు మనకు అనేక అద్భుతాలను చూపించుతూవుంటారు.

సినేరియోలో రెండుపాత్రలు కొట్టుకుంటున్నట్లుగా తయారుచేయాలని వ్రాసి వున్నదనుకోండి. అప్పుడు ఇలా సెకండుకు ఒకబొమ్మ పడేటట్లు కెమిరాను నడిపితే ఏమౌతుంది? ఇక ఆదెబ్బలాట విపరీతంగా కనుపించుతుంది. ఊరికే గుద్దులవర్షం కురిసినట్టుగానే తయారవుతుంది. మరీ పదిమంది అటూ పదిమంది ఇటూ నిల్చుని యుద్ధం చేసే

టప్పుడుగనుక ఈ సాధనాన్ని ఉపయోగించితే చాలా అద్భు తంగావుంటుంది.

ఒక రైలుగాని మోటారుకారుగాని పరుగెత్తటాన్ని షూటింగు చేస్తున్నామనుకోండి. అప్పుడు ఈసాధనాన్ని ఉపయోగించు తేసరి — అద్భుతంగా వుంటుంది. అసలు షూటింగు చేసేటప్పుడు నెమ్మదిగా వెడుతున్నా చాలు. ఇందులో పెద్ద 100 మైళ్ళస్పీడులో పరుగెత్తుతున్నట్టుగా తయారుచేయవచ్చు.

3. గమన నిరోధం (Stop-motion) :

ఒక తమాషాలుచేసే మంత్రిగాణ్ణి ఫిలింలో షూటు చేస్తూవుంటాము. అతడు వట్టిచేతిని గాలిలోచూపించి చూడండీ ఏమీలేదంటాడు తరువాత చూస్తూ చూస్తూవుండ గానే అతనిచేతిలో ఒక కుందేలుపిల్లవుంటుంది. ఇది ఎలా తయారుచేస్తారు ? మొదట వట్టిచేతులతో వున్నప్పుడు అతణ్ణి ఫిలింలో షూటుచేస్తారు. అప్పుడు కెమీరాను ఆపివేసి, అతనిచేతిలో ఒక కుందేలుపిల్లనుపెట్టి మళ్ళా షూటుచేస్తారు. ఇలాగా అనేక తమాషాలు చేయవచ్చును. మంత్రిగాడు చేతిల్లో ఒక రేగిపండు పెట్టుకుంటాడు. చూస్తుండగానే అది ఒక పెద్ద పంపరపనసకాయిగా మారిపోతుంది. ఇది ఇలాగే రేగిపండుతో మొదట షూటింగుచేసేది. ఆపి

మళ్లా పంపరపనసకాయ అతనిచేతిలోపెట్టి మళ్ళా షూటింగు చేసేది.

బల్లమీద ఒక చిన్నజపానుబొమ్మను పెట్టి దాన్ని ఫిలింలో షూటుచెయ్యి. అక్కడ ఆపి, ఆబొమ్మను తీసివేసి దానిస్థానే ఒకపిల్లను కూర్చోబెట్టి మళ్ళా ఫిలిం షూటు చెయ్యి. ఆ బొమ్మ ఇట్టేసజీవమైన పిల్లగా మారిపోయి నట్లుగా కనుపించుతుంది. ఇలాఎన్నైనా చేయవచ్చు. కుండలుపరుగెత్తటం వగైరా ఇలానే తీస్తారు (ఉ. దా. కృష్ణలీలఫిలింలో)

4. డబుల్ ఎక్స్పోజరు (Double exposure] :

దీంతో చాలా తమాషాలుచేయవచ్చు. ఒకే మనిషి రెండురూపాలుధరించి తనతో తనే కరచాలనం చేసుకొంటునట్లు గా తయారుపెట్టవచ్చు. ఎలా ? కెమెరాలోవున్న ఫిలిం ముందు ఒకమాస్కును నిర్మాణంచెయ్యాలి. ఆ మాస్కు ఫిలిమును నిలువుగా సగంవరకే ఎక్స్పోజు అయేటట్లు చేస్తుంది. తక్కిన సగభాగం మాస్కువెనుకవుండి ఎక్స్పోజుకాకుండా యథాప్రకారంగా వుంటుంది. అంటేరంగంలో సగంమటుకే ఫిలింలోపడుతుంది. అప్పుడురంగంమధ్యగా ఫిలింలో ఎక్కడికి దాకాపడుతుందో అక్కడ గుర్తుగా ఒకసన్నని నల్లనిలావు దారం వ్రేలాడ గట్టాలి. ముందునటుడున్న రంగంభాగా

కుడివైపున నుంచో బెట్టి ఆవల్లిసిల్కు దారాన్ని దాటకుండా నటించమనాలి. అలానటించేటప్పుడు అతణ్ణి షూటింగు చెయ్యాలి. అది పూర్తికావటంతోటే షూటింగు ఆపివేసి ఫిలిమును మళ్ళా వెనక్కు చుట్టివెయ్యాలి. తరువాత సూస్కును రెండోవైపుకుమార్చి ఇందాక ఎక్స్పోజు కాకుండావున్న భాగాన్ని మళ్ళా ఎక్స్పోజు చెయ్యాలి. అప్పుడు నటుణ్ణి రంగంమీద ఎడంవైపుకుమార్చి నటించమని మళ్ళా షూటు చెయ్యాలి. అప్పుడు ఒకే నటుడు రెండురూపాలు ధరించి ఒకేరంగంమీద నటించటాన్ని చూపించవచ్చు.

5. ఎదురు నడక (Reversal) :

ఈ సాధనంతో అనేకరకాలతమాషాలు చేయవచ్చు. ఇది చాలా తేలికగాకూడా చేయవచ్చు. ఏమీలేదు, రివర్సల్ బటన్ అని ఒకటి వుంటుంది కెమేరాకు. దీన్ని నొక్కి, కెమేరానునడిపితే పైనుంచికిందికి నడవవలసిన నెగటీవు కిందినుంచి పైకిపోవటానికి ప్రారంభించుతుంది. దీంతో, చిత్రవిచిత్రాలు సృష్టించవచ్చు.

ఒక జలపాతం వుంటుంది. అంటే ఒక కొండమీద నుంచి ఒక ప్రవాహం దబ దబా కిందికి ప్రవహించుతూ వుంటుంది. దాన్ని షూటింగుచేస్తాం ఫిలింలో, ఇలా నెగిటీవును కెమేరాలో ఎదురునడక నడిపించుతూ, అలాతయా

రుచేసినభాగం ప్రొజక్టరుమీద వేసిచూస్తే నీరునేలమీద నుంచి కొండమీదికి ఎగబ్రాకుతున్నట్లుగా కనుపించుతుంది.

ఒక కుర్రవాణ్ణి బల్లమీద కూర్చోబెట్టండి. అతని ముందు ఒక సీమరేగిపండు వుంచండి. దాన్ని అతనిచేత ఒక చిన్న బాకుతో ముక్కలుముక్కలుగా కోయించండి. తరువాత ఈముక్కలను ఒకదానితరువాత ఒకటిగా నోట్లో పెట్టుకుని తినివేయమనండి. ఇదంతా నెగెటీవును ఎదురు నడక నడిపించుతూ ఫిలింలో షూటుచేయండి. ఈ తయారైన ఫిలిమును తెరమీద చూస్తే బలేవిచిత్రంగావుంటుంది. కుర్రవాడు బల్లమీద కూర్చుని వట్టిచేతిని నోట్లో పెట్టుకుని సీమరేగిపండు ముక్కల్ని ఒకటొకటే బయటికి (నోట్లోనుంచి) తీసి బల్లమీద పెట్టినట్టూ, తరువాత కత్తి సహాయంతో ముక్కలనన్నిటినీ కలిపి ఒక పండుగా తయారుచేసినట్టూ, మనకు కనుపించుతుంది. మనమిదిచూసి ఏదో మంత్రశక్తి అని ఆశ్చర్యపడవలసిందే, అంత విపరీతంగా వుంటుంది.

పిల్లలు ఆడుకునే గాలితిత్తిని ఒకదాన్ని తీసుకోండి. దాన్నిండా గాలి వూది బల్లమీద వుంచండి. దాన్ని షూటింగుచెయ్యండి, నెగెటీవును ఎదురునడక నడిపించుతూ. తెరమీదచూస్తే ఎలావుంటుందో తెలుసునా గాలితిత్తి మనిషిసహాయములేకుండా దానంతటికదె గాలి లోపలికి పీల్చుకొని లావవుతున్నట్టుగా కన్పించుతుంది.

గుర్రం పరుగెత్తుతున్నట్టుగా రివర్సల్‌లో షూటింగ్ చేస్తే— తెరమీద గుర్రం పృష్ఠభాగంవైపు పరుగెత్తుతున్నట్టు కన్పించుతుంది.

6. సూపర్ ఇంపోజు (Super - impose) :

అంటే ఒక దృశ్యం షూటింగుచేసి, దానిమీదనే రెండవదృశ్యాన్ని షూటింగుచేయటం అన్నమాట. షట్టరు ఫ్రేమును సగంవరకూ తెరవాలి. కెమేరాపిడిని పట్టుకొని ఎన్నిచుట్లు తిప్పుతున్నామో లెక్కబెట్టుకుంటూ ప్రథమభాగాన్ని షూటింగుచేయాలి. తరువాత షట్టరుఫ్రేమును సంపూర్ణంగా మూసివేసి, కెమేరాపిడిని పట్టుకొని ప్రథమభాగాన్ని షూటింగు చేసేటందుకు ఎన్నిచుట్లుముందుకు తిప్పామో అన్నిచుట్లు మళ్ళా వెనుకకు తిప్పివేయాలి. మళ్ళా షట్టరు ఫ్రేమును సగంవరకు తెరచి మళ్ళా ఆఫిలింమీదనే రెండవభాగాన్ని షూటింగుచేయాలి. దీన్నే సూపర్ ఇంపోజు అంటారు.

ఇల్లాషూటింగులో గాకపోయినా ఈ సూపరింపోజును ప్రింటింగులో తయారుచెట్టుకోవచ్చు. రెండురంగాలనూ వేరు వేరు ఫిలిములమీద షూటింగుచేసి రెంటినీ ఒకదానిమీద మరొకదానిని ప్రింటింగుచేస్తే ఈ సూపర్ ఇంపోజు ఏర్పడుతుంది.

ఈ సూపర్ ఇంపోజుసాధనంతో అనేకరకాల విచిత్ర ఛాయాగ్రహణాన్ని తయారుపెట్టటంమనం దినదినం చూస్తూ వున్నాం. కలలు కంటున్నట్టు చూపించేటప్పుడు, దేవుడు ప్రత్యక్షమయ్యేటప్పుడూ, దయ్యములు కనుపించేటప్పుడు ఇత్యాదులయందు ఈ సాధనాన్ని ఉపయోగించుతారు. ఈ సాధనముయొక్క సాధకబాధకాల్ని బాగా అవగతంచేసుకుని ఛాయాగ్రాహకులు చాలారకాల విచిత్రప్రతిమలను సృష్టించుకోవచ్చు.

ఈ సూపర్ ఇంపోజులో మాస్కును ఉపయోగించి మనం ఎన్నో తమాషాలు చేయవచ్చు. రెండుతలలమనిషిని ఎన్నోతలకాయలున్న మనిషినీ, తలలేకుండా రెండూ తోకలున్న కుక్కను, తలలు రెండువుండి తోకలేనికుక్కను, ఎవరితలకాయ వాడు నరుక్కుని బల్లమీద పెట్టటాన్ని ([illegible]సమంధాన్ ఫిలిం), గాజుసీసాల్లో మనుష్యుడు మనిషి నుంచునివుంటే మొండెంస్థిరంగా వుండగానే తలమటుకు గిరగిరా తిరగటాన్ని (కృష్ణలీలఫిలిం), ఇట్లాంటివి రకరాకాలు చిత్రవిచిత్రాలు తీయవచ్చు.

రెండుతలలకుక్కను షూటింగు చేస్తున్నామనుకోండి. కుక్కను కెమేరాముందు నిల్చోబెట్టి దాని తోకకూ కెమేరాకుమధ్య (కుక్కతోక ఫిలింలో పడకుండా) ఒక నల్లగుడ్డ కట్టాలి. కెమేరా పిడిని పట్టుకుని ఎన్నిచుట్లు తిప్పుతాం

న్నామో లెక్కపెట్టుకుంటూ అనుక్కు ను ఫోటోతీసివేసి, పయత్రంను మూసివేయాలి. మళ్ళా కెమెరాలోనికి చూచ్చుకుని ఇందాక ఎన్నిచుట్లుతిప్పామో అన్ని చుట్లూ ఫిల్మును మళ్ళా వెనక్కు తిప్పివేయాలి. నక్క తల ఫోటో వున్న స్థానానికి తిప్పాలి. దానిముందువున్న నల్లగుడ్డను తీసివేయాలి. ఇంకొక పెద్ద నల్లగుడ్డను తీసుకుని నక్క నక్క సంతా కప్పివేయాలి. ఇప్పుడు మళ్ళా కెమెరాలోనికి చూచ్చుకని ఎన్నిచుట్లు ఇందాక వెనక్కుతిప్పామో అన్ని చుట్లు ముందుకుతిప్పి తలను ఫోటోతీయాలి. అప్పుడు మానవ రెండుతలలకుక్క ఏర్పడుతుంది. దీన్ని ఉదాహరణంగా ఇచ్చాను. ఇలాంటివి అనేకం మీరు చేసిచూడవచ్చు.

7. టెలిఫోటోగ్రఫి:

కెమేరా మూతికి టెలెస్కోపును తగిలించి ఫోటో చేస్తారు. దీనివల్ల రెండు ఉపయోగాలు.

i. దూరంగావున్న వస్తువులను దగ్గరకు తెచ్చి పెద్దవిగా ఫోటోలో కన్పించునట్లు చేయుట.

ii. మిక్కిలి గమనవేగంగల వస్తువులను ఫోటోతీయటానికి.

విమానాలు, గుర్రములు, కార్లు, దగ్గరా పరుగెత్తుతుంటేనూ, దగ్గరకువెళ్ళి ఫోటో తీసుకోటానికి వీలులేని

వస్తువులను షూటింగు చేయటానికి (పెద్దవులులు ...) దాన్ని ఉపయోగించుతారు.

8. నిర్మాణములు:—

కెమెరా శక్తులను వినియోగించియే కాక మనం కొన్ని ట్రిక్కులను నిర్మాణంచేస్తాం. అనగా ట్రిక్కును మనం ముందుగా నిర్మాణంచేస్తే దానిని యథాతథంగా కెమెరా రికార్డు చేస్తుంది.

వర్ష భ్రాంతిని కల్గించటంయెట్లా ? ఒక పెట్టె ... మనంషూటింగుచేసే రంగమునకు పైభాగాన అమర్చుతాం. దాని వెంట తీవ్రంగానీరు కారేటట్లు చేస్తాం. ఆపడే ధారను మరల ఏదైనా బల్లచక్కవంటి దాన్ని పెట్టి అరికడతాం. ... చింది క్రిందపడుతూవుంటుంది. అధారలు ఫిలింలో ... చేస్తే వర్షభ్రాంతిని కలిగిస్తాయి.

మోడల్సు తయారుచేసి అనేకపంతలు ...తాం. ఏవైనా పెద్ద పెద్దమేడలుకాలి నాశనమవుతున్నట్లు ... లంటే ఎంజేయాలి? మేడలుకట్టి తగలబెట్టుకుంటామా? లేదు. పిల్లలుఆడుకునే బొమ్మలులాంటివి చిన్న చిన్న మేడలు తయారుచేస్తాం. వాటినితగలబెట్టి ఫొటోతీస్తాం.

ముఖ్యసూత్రాన్నిమీకు అందజేశాం. మరికొన్ని అనేకట్రిక్కులను మీరుఊహించండి!

9. కార్టూనులు:

“సితిచంద్రిక” సంతా కార్టూను చిత్రాల్ని [illegible] షూటుచేస్తే ఎంతో బాగావుంటుందని, [illegible] వీణాపత్రికలో వ్రాశాను. కార్టూనుచిత్రాలు [illegible] యటం ఎలా ? ముందు ఒక కాగితం ముక్క తీసుకోవాలి. దానిమీద వరుసగా బొమ్మల్ని వేయాలి. [illegible] లో ఒక కోతి కొబ్బరిచెట్టు మొదట్లో వున్నట్టు వేసుకోండి. తరువాత కాలు కొంచెం ఎత్తినట్టు, తరువాత ఇంకా కొంచెం ఎత్తినట్టు, చెట్టు [illegible] — [illegible] పైకి పాకుతున్నట్టు బొమ్మలు వ్రాయాలి [illegible]. తరువాత బొమ్మలను ఒకదానితరువాత ఒకటి [illegible] చూస్తాం. ఆఫిలిమును ప్రొజెక్టరుమీద [illegible] కోతి కొబ్బరిచెట్టు పాకటం చూపించగలుగుతాము.

కార్టూనులు తయారుచేయటానికి [illegible]. మంచిడ్రాయింగువేసే ఆర్టిస్టు. [illegible].

10. మాస్కులు (Masks) :

వివిధరకాల మాస్కులనుగురించి [illegible] గురించి, ఇప్పటికి చాలాతరహాలు [illegible]. మాస్కులు అనేక రకరకాలుగా [illegible]

పెట్టుకోవచ్చు. తాళం చెవికన్నంలోనుంచి కంగారు పడటం మొదలైన తమాషాలన్నీ ఈ మాస్కులతో చేస్తారు.

ఛాయామాత్రములు (Silhouettes):—

దీంట్లో ప్రతిమ నల్లటిచాయగామటుకు కనుపిస్తుంది.

ఇవి తీసేది ఎలా ?

(i) స్టూడియోలోపల:— ఒక గదిదర్వాజాకి దానికి ఒక తెల్లని గుడ్డతెరను వేలాడతియ్యి. గది లోపలి నుంచి 'ఫ్లడ్ లైటు' ను ఈ తెరమీదకు వెయ్యి. ఆ తెర ముందు షూటుచేయవలసిన వ్యక్తినిగాని పదార్థాన్నిగాని వుంచి షూటింగు చెయ్యి.

(ii) సూర్యునికెదురుగా కెమేరాను వుంచు. కెమేరా కంటేకొంచెం ఎత్తైన ప్రదేశంమీద షూటింగుచేయవలసిన వ్యక్తినిగాని పదార్థాన్నిగాని వుంచి ఫిలింతియ్యాలి. (సూర్యుడు మబ్బులచాటున దాక్కున్నప్పుడు తీస్తే ఈషాట్లు చాలాఅందంగావుంటాయి.

12. లేబరేటరీ ట్రిక్కులు:— లేబరేటరీనిగురించి, దానిలోవుండే యంత్రాలనుగురించి ఈ పుస్తకంలో వ్రాయటానికి ఉద్దేశించక వ్రాయలేదు. అందుచేత ఆ సాధనాలతో చేసే ట్రిక్కులనుగురించి చెబితే అర్థం కాదుగనుక వదిలేస్తున్నాను.

నటన

[సినిమారంగం — నాటకరంగం.]

ఈ ప్రకరణంలో నాటకరంగంమీద నటించటానికీన్నీ ఫిలిం రంగంమీద నటించటానికీన్నీ ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని నిరూపించుతాం. దీన్నుంచి ఫిలిం రంగంమీద నటించటానికి నటకులు సేకరించుకోవలసిన శక్తులను తెలుసుకొని నటకులు జాగ్రతపడవచ్చును. నాటకరంగంమీద బాగా పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించుకున్న నటకులు, ఫిలింరంగంమీద ఎందుచేత దెబ్బతింటున్నారో కూడా తెలుసుకోవచ్చును.

నాటకరంగంమీద నటించటానికీన్నీ ఫిలింరంగంమీద నటించటానికీన్నీ ఇంచుమించు యేమీసంబంధంలేదు. దాని కళకు దీనికళకు హస్తిమశకాంతరము.

మననటకులలో,చాలామంది పెద్దవాళ్ళు, ఫిలిములలోకి పోయి దెబ్బతిని వచ్చి, డైరక్టరును తిట్టటానికి, అసలు ఫిలిము నటన ఒక కళ కానేకాదనటానికి ఉపక్రమించుతున్నారు. ఇది చాలా అన్యాయం. ఫిలిం నటన తమకు అనుభవంలేని ఒక నూతన కళగా తెలుసుకొని దానిని నూతనంగా అభ్యసించి బయటికి రావటానికి ప్రయత్నించాలి. లేకపోతే

పోనిజోలికిరాకుండా వదలి బాల్యంనుంచి కృషిజేసి పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించుకున్న నాటకరంగానికే వన్నెతెస్తూ కులాసాగావుంటే బాగావుంటుంది. దానివలన రెండు లాభాలు. 1. వాటికీర్తిని పాడుచేసుకోని వారవుతారు. 2. ఉత్సాహపూరితులైన యువకులకు ఫిలింరంగంలోకి జొరటానికి అవకాశాన్ని కలుగజేసినవారవుతారు.

కొన్ని యిబ్బందులు :

1. ప్రేక్షకులు లేకపోవటం:— ఫిలిం రంగంమీద నటించేటప్పుడు మనముందు ప్రేక్షకులు వుండరు. నాటకరంగం మీద నటించేటప్పుడు మనముందు ప్రేక్షకులువుంటారు. వారిమనస్సులను చలింపజేసేటందుకు మనశక్తులు వాటంతటికవి జృంభించుతూవుంటాయి. వారుమన నటననుచూచి,ఆనందించటంమీదా, అసహ్యపడటం మీద కూడా మన నటనోత్సాహం తగ్గటం పెరగటం జరుగుతూ వుంటుంది. ప్రేక్షకులు సంతోషించుతున్నారని తెలుసుకున్న కొద్దీనటకుడు తన నటనా కౌశలాన్ని దానిపరమావధికి లాగటానికి యత్నించుతాడు. అలాంటిఅవకాశం ఫిలిం రంగంమీద యేమీవుండదు. ఉత్సాహాన్నిచ్చే ప్రేక్షకహృదయాలు మనముందు వుండవ్.

2. క్షణికమగు రసనిమగ్నత:— ఒక నటుడు తనునటించే రసంలో ఒక్క ఉదుటున నిమగ్నుడు కావటంకష్టం. అతని మనస్సు ఆ రసంలో లీనంకావటానికి కొంతఅవకాశం కావాలి. ఒకసారి ఆ రసంలో నిమగ్నుడైన తరువాత ఆ రసం అతణ్ణి ఒకప్రవాహానముంచి ముందుకు ఈడ్చుకుని పోతూవుంటుంది, తుదిదాకా. ఏనాడుఆరసంలో నిమగ్నుడు కాలేకపోతాడో అనాడునటుడు తన నటనను పాడుచేసు కుంటాడు. ఇది నాటకరంగంమీద జరిగేపరిస్థితి.

దీన్నిబట్టిచూస్తే ఫిలిం రంగంమీదనటించి విజయం పొందటం దుర్ఘటంగా తోస్తుంది. పాటు పాటుకూ ఈ రసైక్యతను తెంపివేసుకుంటూవుండాలి. అనుక్షణం ఆరసప్రవాహంలో దిగుతూవుండాలి, మళ్లాబైటకెక్కుతూవుండాలి. అలానిమగ్నుడు కావలసినప్పుడల్లా ఎంతశక్తికావాలో ముందేచెప్పాం. పాటు 1కి షుమారు 40 సెకండ్లనుకోండి. నలభై సెకండ్లకొకసారి నటనను ఆపుతూ, మళ్ళా ఎత్తుకుంటూ వుండాలంటే చాలాకష్టం. అసలురసశ్థితిని యెరిగి నటించేనటుడేవుంటే ఆబాధ వాడికి బాగా తెలుస్తుంది.

3. ఆజ్ఞాపాలన:— ఫిలిం భూమిమీద నటించటానికి నిల్చున్నదిమొదలు మళ్ళాదిగేవరకూ. నటుడు ఎంతమంది ఆజ్ఞలనో పాలించుతూవుండాలి. ఒకవైపున ఛాయాగ్రాహకుడు, మరొకవైపున శబ్దగ్రాహకుడు, ఇంకొకవైపు దర్శకుడు,

అసిస్టెంట్లు— అటునుంచి మ్యూజిక్ డైరెక్టరు, ఇక వీళ్ళుగాక అధికారవర్గంలో ఉన్నాంగదా అనే [illegible] ఇంకా ఇతరులు—వీళ్ళంతా తలొక మూలనుంచీ తలొక సనాన్ని చేసి నటకుడిమీద పార వేస్తూవుంటారు. నటకుడు ఇవన్నీ భరించలేక మతి చెరుచుకుంటూ వుంటాడు. తన వ్యక్తిత్వాన్ని బొత్తుగా నశింపజేసుకుని నిర్జీవప్రతిమలా నటించుతాడు. డైరెక్టరు, సినేరియో వ్రాయసకాడు [illegible] భావాన్ని సరిగా అర్థంచేసుకుని ఆభావాన్ని తన వ్యక్తిత్వం[illegible] నటించటానికి చాలాతక్కువ అవకాశాలుంటున్నాయి. తలొకమూలనుంచీ తలొక కేక వెయ్యటంతోటే [illegible] చేత ఈ బాధవచ్చిందని నటకుడు నిరుత్సాహంతో తనపని ఎలాగో ఒకలా వాళ్ళయిష్టంవచ్చినట్లు నటించి చక్కా[illegible]టానికి చూస్తాడు. ఆ బాధలోనుంచి బైటపడితే చాలనుకుంటాడు.

4. లై టిం గ్: — మిరుమిట్లుగొలిపే ఆ కాంతులమధ్య నిల్చుని నటించటం ఒకటి చాలాకష్టం.

5. న ట నా ప్రా ధా న్య త:—మన [illegible] సంగీతానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యంవుంది. అందుచేత నటనా కౌశలం అంతగా లేకపోయినా ఏవో ఒకటి రెండు పద్యాలు గంభీరంగాపాడి, నటనతో కాకుండా, [illegible]

లను, ఇంచుమించు, మోసంచేసి తప్పుకుపోవటానికి అవకాశంవుంది.

ఫిలిం రంగంమీద అల్లాకాకుండా నటనకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యతవుంది. సంగీతంపాడి తప్పుకుపోయేటందుకు అంతగా అవకాశం వుండదు.

6. సంపూర్ణ ప్రదర్శనం:— నాటకరంగంమీద నటించేటప్పుడు ముఖకవళికలు అవీ ప్రేక్షకులు గమనించటానికి వీలుండదు. అందుచేత చేతులూ, కాళ్ళూ, తలా, ఎక్కువగా తిప్పి ఎల్లాగో ఒకలాగు ఆ భావాన్ని ప్రకాశనం చేసుకుపోతాడు నటకుడు.

కాని ఫిలిం రంగంమీద అలాకాదు, క్లోజప్‌లు దగ్గరా తీస్తాంగనుక. ఏఅణుమాత్రం ప్రకాశనశక్తి లోపించినా కెమేరా ఇట్టే దానిబింబాన్నిలాక్కుని ప్రేక్షకులకు మన తెలివితక్కువను ప్రదర్శించటానికి సిద్ధంగా వుంటుంది. మన ముఖంలోవున్న అందవికారాల్ని యథావత్తూ ప్రతిమలు తీసి అక్కడ వుంచుతుంది.

7. సంపూర్ణ స్వాభావికనటన—ఉచ్చారణ:— నాటకరంగం మీద నటించేటప్పుడు స్వాభావికోచ్చారణ వుండదు. ప్రేక్షకులకు వినుపించేలాగు, ఆరసం ద్యోతమానం అయ్యేలాగు మాటల్ని ఉచ్చరించటమే అక్కడ నటకునికున్న బాధ్యత.

ఇక్కడ అలా కాదు. ఆయా మానవుల స్వాభావికోచ్ఛారణయొక్క విజ్ఞానం నటునికి అవసరం. నటనకూడా అంతే.

8. దర్శకుని అభిప్రాయం:— తనవ్యక్తిత్వానికి ప్రాధాన్యం లేకుండా దర్శకుని అభిప్రాయాన్ని సంపూర్ణంగా అర్థంచేసుకుని నటించవలసి రావటం ఒక పెద్దబాధ.

9. సంపూర్ణ గాథావిజ్ఞానం వుండకపోవటం:— దర్శకులు సినేరియోసంతా నటకులకు సంపూర్ణంగా విశదంచెయ్యరు. ఎవరు నటించవలసిన ముక్కను వాళ్ళకుఇస్తారు. దీంతో అయోమయం. ఆముక్క యేమిటో ఏరసంలో ఎలాడాన్ని నటించితే కథాఘటనలో సరిపోతుందో తెలుసుకోలేని దుస్థితిలో వుంటాడు, నటుడు.

అందుకనే హాలీవుడ్ వగైరాచోట్ల సినేరియోకాపీలు సంపూర్ణంగా టైపుచేసి నటులందరకు తలాకటీ యిస్తున్నారు. మనవాళ్ళు అలాచెయ్యరు.

కొన్ని వీళ్ళు :

1. నాటకరంగంమీద ఎక్కింది మొదలు అంత్యమయ్యేవరకూ ఏదో ప్రవాహానబడి కొట్టుకుపోయినట్లు గాకుండా, ఫిలిం రంగంమీద ఎక్కువఆలోచన చేసుకోటానికి విమర్శచేసుకోటానికి, తిరిగిదిద్దుకోటానికి, అవకాశంవుంది.

2. నాటకరంగంమీదవలె భావప్రకటనయందు అస్వాభావిక

మైన అదనపు నటనకు, అస్వాభావికోచ్చారణకూ అవసరం వుండదు.

3. ఎక్కువకాలం అలసటగా గంటల తరబడి రంగంమీద ఏకబిగువున పనిచేయవలసిన అవసరం వుండదు. కాటి సీనుకు తెరయెత్తితే హరిశ్చంద్ర భూమికధరించిన ఆవ్యక్తి గుండెలు గరిసెలుపడేట్లు ఇక తెల్లవారిఝామువరకూ రంగం మీద యాతనపడుతూ వుండవలసిందేకదూ! అల్లాంటిబాధ వుండదు.

4. మంచి జీవరేఖలున్న ముఖవర్చస్సువుంటే, దాన్ని ప్రదర్శించుకోటానికి మంచి అవకాశంవుంది.

5. ప్రేక్షకులను చూచిరంగంమీద కంగారుపడి తనకాళ్ళు తను త్రొక్కుకోవలసిన అవసరం వుండదు- అంటే "స్టేజ్ ఫియర్" కు తావులేదు.

6. మానస్వభావాన్ని, భావప్రకటననూ, కంఠోచ్చారణాన్ని చక్కగా అనుభవంచేసుకుని నటించాలనుకునే యువనటుడెవడేనా వుంటే విజయాన్ని పొందటానికి మంచి అవకాశాలున్నాయి. నాటకరంగమీదవలె గణంపూరిన పూనకంగా ఒళ్లు తెలియని శివంతో చిందులువేయవలసిన అవసరంలేదు.

అనుబంధము

(నమూనా సినేరియో)

[అసలు వేనరాజు అను నాకథనుండి ఒక చిన్న పట్టు]

పాత్రలు:— వేనరాజు, కళ్యాణి, దాసీజనం.

అంకం 1 :] [వేళ : పగలు

ఔట్ డోర్ :

1. లా. షా:— ఉద్యానవనమధ్యమున లతాలంకృతమగు మంటపము, అందు వేనరాజు, కళ్యాణి, మధ్య వచ్చేనుపట్టా— కళ్యాణి చేతిలో గవ్వలు— మంటపం మెట్లమీద అశోకవైపునా వింజామరలతో దాసీలు.

కళ్యాణిపంచెంవేస్తూ వుంటుంది— వేనరాజు ఆమెవేపుదేక చూస్తూవుంటాడు.

సహాయధ్వని:— వీణమీద హంసధ్వనిరాగం.

2. క్లో. మి. షా. కళ్యాణిగచ్చుతూ వుంటుంది, వేనరాజు వాత్సల్యం పరికిస్తూ చేతులో గవ్వలునేముతూ వుంటాడు.

సహాయధ్వని:— 1 వ పాటుకునలె నే

పరా:— ఇక్కడ ఫిలిం దగా చేయవలసి వానప్పు— పాటలో పంచెం దగ్గరగా జరిగించాలి

3. క్లోజప్:— పచ్చీసుపట్టా - కళ్యాణి

“ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు, ఐదు, ఆరు, ఏడు, ఎనిమిది పచ్చీసు - ఇదిగో నాలుగు” అంటూ కళ్యాణి కుడిచేతిలో వున్న పావుతీసి, గళ్ళు లెక్కపెడుతూ, అక్కడినుంచి పచ్చీసు నాలుగు ఎక్కడికో అక్కడ పెడుతుంది.

సహాయధ్వని:— 1, 2, పాటలలోవలెనే.

షరా:— ఈషాటు కెమెరాను క్రిందివైపుకు ఫోకసుచేసి తీయాలి. పావులు నలుపూ, తెలుపూ వుండాలి.

4. వెనుకకు ట్రాకింగుచేసి- మి. షా. వస్తే నిలుపుచేయాలి. వేనరాజు, కళ్యాణి, పచ్చీసుపట్టా-వేనరాజు గవ్వలు కళ్యాణి చేతిలో వేస్తూ,

‘అబ్బా! యావద్భారతాన్నీ జయించటంలోనైనా నాకింత దుర్ఘటం కాలేదు,’ అంటాడు. కళ్యాణి గవ్వలుపట్టి వేయబోతూ ఏదోఒక పందెం వెయ్యటానికి ప్రయత్నం చేస్తూవుంటుంది. వేనరాజును మాటల్లో పెట్టి టోపీవేయాలని...

“ప్రభూ! ఈ పందెంతో ఇక నేను పండిపోతాను- ఓటమి ఇక మీకే అంటుంది.” వేనరాజు పసిబట్టినట్టు కనురెప్ప మూయకుండా ఆమెచేయివంక చూస్తూవుంటాడు.

సహాయధ్వని:— పై మూడు పాటలవలెనే.

5. స్పాట్ ఐరిస్:— కళ్యాణిచెయ్యి, చేతిలో గవ్వలు- కళ్యాణి అరచేతిలో వెల్లకిలవున్న ఒకగవ్వను బొటనవ్రేలితో బోర్లిస్తుంది- చేతిలోనే-

సహాయధ్వని:— పై పాటలవలెనే వీణ- ఇదిగాక గవ్వను గవ్వ తగిలినశబ్దంకూడా.

6. మి. షా:— కళ్యాణి, వేనరాజు, పచ్చీసుపట్టా వగైరా- కళ్యాణి పందెం వెయ్యబోతూ వేనరాజువంక చూసి “ఈ పందెంతో మీకు పుట్టు చింత” అంటుంది. ఈలోగా లోపలినుంచి కోవెల గంటలసవ్వడి వినిపిస్తుంది.

హాయధ్వని:— వీణమీద కళ్యాణిరాగంలో, అటతాళంలో-
ాలంలో, తానవర్ణం వాయించాలి-
నరాజు:— కళ్యాణిచేయిపట్టుకొని పందెం వేయకుండా ఆపి
నెమ్మదిగాతీసుకుంటూ "కళ్యాణీ! కోవెల అలా కేకలువేస్తోందేం?
రులేదా? " అంటాడు-

వెనుకకు ట్రాకింగుచేసి మి. లా షా. లో ఆపాలి.
ళ్యాణిరంగానికి వెనుకవైపున వున్న మెట్లమీదినుంచి క్రిందికి
ది. 'ఏదీ' అంటూ

హాయధ్వని:—తానం రెండవకాలంలో-మూర్ఛనస్థానం వచ్చి
సారంగికూడా ఆస్థానాన్ని పలుకుతూవుంటుంది.

చి. క్లో:— వేనరాజు పచ్చీసుపట్టా—
కళ్యాణి వెళ్ళినమార్గన్నే పదే పదేచూచి, గబగబా ఆవట్టా
పావుల నన్నింటినీ చిందర వందరగా కలిపివేస్తాడు.

హాయధ్వని:— వీణ ఆతానాన్ని మూడవకాలంలో—'సనిద,
ని, సనిదప, మగరిస' అంటుంది- సారంగి, జలతరంగిణీకూడా
మేళవించుతాయి— కిలార్ సెట్ చివర 'సనిదప మగరిస' అని
అనుకరించుతుంది-

లా. షా:— ఆ మంటపంముందువున్న పాలరాతిరోడ్డు- ఇరు
వక్కగా కత్తిరించివున్న పొదకట్లు— వేనరాజు వెనక్కి వెన
సుకుంటూ చరచరా కెమేరా వైపుకు నడక — మంటపం
న్నదాసీలు ఒకరిముఖం ఒకరుచూచుకుంటూ చిరునవ్వు నవ్వుకుం
ఆ చిరునవ్వు కాన్పించకుండా వింజామరలను ముఖాలకు అడ్డు
ారు.

హాయధ్వని:— వీణమీద మాండ్ రాగం వాయించాలి-సారంగి
ధ్యమ స్థాయినిమాత్రం అందుకునిదీర్ఘంగా ఉంటూవుండాలి.

10. పానింగు:— వేనరాజు రోడ్డుదిగి ప్రక్క పొదల్లోకి తప్పుకొని వెనక్కి వెనక్కి చూచుకుంటూ ఆపొద చాటునుంచి, ఆ పొద చాటునుంచి చరచరా వెళ్ళిపోతూ వుంటాడు— అతనుదాటుతుంటూ వుంటే [illegible] కదులుతాయి.

సహాయధ్వని:— పలాయనాన్ని సూచించే ట్యూన్ [illegible] హార్మోనియం, సారంగి, క్లారినెట్టు జలతరంగిణి.

స్వీప్—

11. మి. లా. షా:— కళ్యాణిమంటపంమీదికి "ప్రభూ! అంటూ తొందర, తొందరగా ఎక్కుతుంది, వెనుకనుంచి— "సఖీ!" అనుకుంటుంది— చేతిలో కోపెలకూడా వుండాలి

సహాయధ్వని:— నిశ్శబ్దం

12. క్లోజప్:— మంటపసంభ్రమం— ఎక్కినా తానీ, కళ్యాణి [illegible] కళ్యాణి దాసితో "చతురికా! ప్రభువేరీ?" అంటుంది— చతురిక "ఇటువెళ్ళేరు కాదమ్మా యిప్పుడు" అని చూపించగా [illegible] కళ్యాణి ఆశ్చర్యపడుతూ వుంటుంది.

ఫేడ్ ఔట్